

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Управління фінансово-майновим станом підприємства

за матеріалами приватного акціонерного товариства «Оболонь», м. Київ

Студентки 2 курсу 2 м групи,
спеціальності 051 «Економіка»,
спеціалізації «Економічна
безпека»

Грисько Оксани
Михайлівни

Науковий керівник –
канд. екон. наук, доцент

Андрєєва Вікторія
Геннадіївна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Ситник Ганна
Вікторівна

Київ 2018

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-МАЙНОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Сутність фінансово-майнового стану підприємства як об'єкта управління.....	7
1.2. Методологічні засади управління фінансово-майновим станом підприємства.....	12
1.3. Методичний інструментарій оцінки фінансово-майнового стану підприємства.....	21
РОЗДІЛ 2.ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-МАЙНОВИМ СТАНОМ ПрАТ «ОБОЛОНЬ».....	37
2.1. Оцінка управління платоспроможністю та фінансовою стійкістю підприємства.....	37
2.2. Оцінка управління діловою активністю та рентабельністю підприємства.....	50
2.3. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства.....	59
РОЗДІЛ 3.ДОСЛІДЖЕННЯ ШЛЯХІВ ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-МАЙНОВИМ СТАНОМ ПрАТ «ОБОЛОНЬ».....	67
3.1. Обґрунтування пропозицій щодо покращення управління фінансово-майновим станом підприємства.....	67
3.2. Планування активів, капіталу та фінансових результатів діяльності підприємства.....	78
3.3. Перспективна оцінка управління фінансово-майновим станом підприємства.....	89
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	101
ДОДАТКИ.....	109

АНОТАЦІЯ

Грисько О.М. «Управління фінансово-майновим станом підприємства» (за матеріалами ПрАТ «Оболонь», м. Київ). – Рукопис.

Випускна кваліфікаційна робота за спеціальністю 051 «Економіка», спеціалізація «Економічна безпека підприємства» - Київський торговельно-економічний університет – Київ, 2018.

Випускну кваліфікаційну роботу присвячено теоретичним, методичним і практичним аспектам управління фінансово-майновим станом підприємства. Представлена робота дозволяє дослідити основні засади, методи та способи управління фінансово-майновим станом підприємства та визначити шляхи його покращення.

Ключові слова: фінансово-майновий стан підприємства, рентабельність, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність.

ABSTRACT

Grysko

O.M.

"Management of the financial and property status of the enterprise" (based on the material of PrJSC "Obolon", Kyiv). - Manuscript.

Final qualifying paper on the specialty 051 "Economics", specialization "Economic security of the enterprise" – Kyiv National University of Trade and Economics - Kyiv, 2018.

The final qualification work is devoted to theoretical, methodological and practical aspects of management of the financial and property status of the enterprise. The presented work allows to study the basic principles, methods and methods of managing the financial and property status of the enterprise and determine the ways of its improvement.

Keywords: financial-property state of the enterprise, profitability, liquidity, solvency, financial stability, business activity.

ВСТУП

Актуальність дослідження. Зміни, що постійно відбуваються в країні, вимагають якісно нового підходу до питань оцінки фінансово-майнового стану підприємства як важливого елементу фінансового управління. Велике значення має оцінка надійності та стабільності підприємства на ринку, маневреності його фінансових ресурсів, раціонального використання власного та позикового капіталу для здійснення ефективної підприємницької діяльності.

Сучасні реалії свідчать про проблему з неплатоспроможністю вітчизняних підприємств, неефективну інвестиційну, дивідендну, кредитну політики, відсутність бачення перспективного розвитку підприємства. Наслідком цього є неефективне стратегічне управління, що в довгостроковій перспективі перешкоджає досягненню стійкого фінансово-майнового стану підприємства. У зв'язку з цим зростає роль і значення управління фінансової стійкості, платоспроможності та ділової активності вітчизняних підприємств, що, з одного боку, характеризує результати діяльності, а з іншого – визначає перспективи їх подальшого розвитку.

Про високу зацікавленість проблемами вибору та використання методів управління фінансово-майновим станом вітчизняних і зарубіжних вчених свідчить велика кількість напрацювань із зазначеної проблематики, а саме роботи таких вчених-економістів, як Т. Г. Беня, С. Б. Довбні, Дж. Кеннона, В. В. Ковальова, С. Ф. Покропивного, О. М. Поддєрьогина, Р. С. Сайфуліна, О. С. Стоянової, Р. Сміта, Р. Фоулка, А. Д. Шеремета та ін. Аналіз праць цих вчених свідчить про наявність багатьох проблемних аспектів у встановленні об'єктивного фінансового стану та майнової позиції суб'єктів ринкової економіки та управління ним.

Метою роботи є узагальнення теоретико-методологічних положень, дослідження діючої практики управління фінансово-майновим станом

підприємства та розробка відповідних практичних рекомендацій щодо його покращення.

Відповідно до мети, було сформульовані такі **завдання**:

- визначити сутність фінансово-майнового стану як об'єкта управління;
- дослідити методологічні засади управління фінансово-майновим станом підприємства;
- розглянути методичний інструментарій оцінки фінансово-майнового стану підприємства;
- дослідити стан управління фінансово-майновим станом підприємства ПРАТ «Оболонь» на підставі різних методів;
- обґрунтувати пропозицій щодо покращення управління фінансово-майновим станом підприємства;
- здійснити планування активів, капіталу та фінансових результатів діяльності підприємства та оцінити перспективи управління ним.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансово-майновим станом підприємства.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів управління фінансово-майновим станом підприємства.

Емпіричною базою дослідження є ПРАТ «Оболонь» – лідер на ринку України з виробництва пива, мінеральних вод, безалкогольних і слабоалкогольних напоїв в Україні. Основними видами діяльності підприємства є виробництво слабоалкогольних і безалкогольних напоїв. Корпорація «Оболонь» об'єднує головний завод, два відокремлені цехи, два дочірніх підприємства й чотири підприємства з корпоративними правами. На 31.12.2017 р. власний капітал – 2495482 тис. грн, майно підприємства – 6881460 тис. грн. Основні фінансові показники за 2017 рік: чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – 4963232 тис. грн, чистий прибуток – 176580 тис. грн.

У процесі роботи було використано такі **методи**: для з'ясування сутності фінансово-майнового стану підприємства використовувались методи аналізу та синтезу групування, порівняння й узагальнення, за допомогою системного підходу досліджено методичний інструментарій оцінки фінансово-майнового стану підприємства, табличний і графічний методи використовувались для аналізу управління фінансовим станом підприємства. Для визначення шляхів удосконалення управління фінансово-майновим станом підприємства використовувались методи прогнозування.

Інформаційною базою дослідження є методична, наукова й навчальна література провідних вітчизняних і закордонних економістів, нормативні документи, законодавчі акти, статті періодичного друку, а також дані звітності підприємства. є нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, матеріали періодичних видань, дані фінансової звітності підприємства.

Практична значимість. Розроблені рекомендації щодо підвищення ефективності управління фінансово-майновим станом підприємства можуть бути використані в діяльності ПрАТ «Оболонь», що підтверджено відповідною довідкою.

Для оброблення економічної інформації, побудови таблиць, алгоритмів використано сучасні комп'ютерні технології та пакет прикладних програм Microsoft Excel.

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Основні наукові положення і практичні результати дослідження опубліковано збірнику наукових статей студентів КНТЕУ «Економіка та фінанси підприємства», 2018 р. на тему: «Особливості використання методів оцінки фінансово-майнового стану підприємства».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 135 сторінок.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-МАЙНОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність фінансово-майнового стану підприємства як об'єкта управління

У ринкових умовах господарювання оцінка фінансово-майнового стану підприємства набуває системного та комплексного підходу з метою отримання необхідної інформації для потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Фінансово-майновий стан підприємства є одною з найважливіших характеристик результатів діяльності кожного підприємства, що визначається взаємодією всіх складових фінансових відносин підприємства, сукупністю усіх виробничо-господарських факторів.

У найконцентрованішому вигляді фінансово-майновий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями.

Фінансово-майновий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Він характеризується ступенем його прибутковості та оборотності капіталу, фінансової стійкості та динаміки структури джерел фінансування, здатності розраховуватися за борговими зобов'язаннями.

Фінансово-майновий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і

характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення й використання фінансових ресурсів [48, с. 53].

Дослідження показали, що в економічній літературі сутність фінансового стану підприємства визначають різні підходи (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Визначення сутності фінансового стану підприємства в економічній літературі

Автор	Визначення
О. В. Грищенко [15]	Здатність підприємства фінансувати свою діяльність
М. Я. Дем'яненко [21]	Комплексне поняття, що відбиває якісний бік виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації всіх елементів зовнішніх та внутрішніх фінансових відносин підприємства
О. П. Кириленко [31]	Показник конкурентоспроможності підприємства щодо виконання своїх зобов'язань
М. Я. Коробова [35]	Складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості діяльності підприємства. Міра забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями
Г. В. Савицька [61]	Економічна категорія, яка відображає стан капіталу в процесі його кругообігу та спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу
А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулін [73].	Фінансовий стан підприємства характеризується складом і розміщенням засобів, структурою їх джерел, швидкістю обороту капіталу, здатністю підприємства вчасно і в повному обсязі погашати свої зобов'язання, а також іншими факторами
М. І. Баканов [3].	Фінансовий стан підприємств характеризує розміщення й використання засобів підприємства. Він зумовлений ступенем виконання фінансового плану й мірою поповнення власних засобів за рахунок прибутку й інших джерел, якщо вони передбачені планом, а також швидкістю обороту виробничих фондів та особливо оборотних засобів
О. Ю. Верланов [9]	Зважена структура джерел фінансування майна підприємства, ступінь використання його активів, що дозволяють йому за умов ліквідності та ризику генерувати грошові потоки, достатні для постійного відновлення операційної діяльності на заданому рівні
А. М. Поддєрьогін, Н. П. Шморгун [53].	Комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів
О. М. Новоселецький [45]	Частина фінансового аналізу, що характеризується визначеною сукупністю показників, відображених у балансі станом на визначену дату (початок і кінець кварталу, півріччя, дев'яти місяців, року) як залишки по конкретним рахункам або комплексу рахунків бухгалтерського обліку

I. Т. Балабанов[6]	Характеристика його фінансової конкурентоспроможності (платоспроможності, кредитоспроможності), використання фінансових ресурсів і капіталу, виконання зобов'язань перед державою та іншими господарюючими суб'єктами
--------------------	---

Щодо майнового стану підприємства, то це одна з характеристик фінансового стану підприємства, за її допомогою можна оцінити склад, розміщення, а також структуру та динаміку активів (майна) і пасивів (власного капіталу та зобов'язань) підприємства [43].

Відповідно до Господарського Кодексу України, джерелами формування майна можуть бути грошові та матеріальні внески засновників, доходи від реалізації продукції (робіт, послуг), доходи від цінних паперів, капітальні вкладення і дотації з бюджетів, надходження від продажу (здачі в оренду) майнових об'єктів (комплексів), що належать їм, кредити банків та інших кредиторів, безоплатні та благодійні внески, пожертвування організацій і громадян, інші джерела, не заборонені законом [14].

Таким чином, можна дійти висновку, що майновий стан підприємства характеризується використанням засобів (активів) і джерелами їх формування (пасивів).

Складовими фінансового стану підприємства є його ліквідність, платоспроможність, ділова активність, рентабельність.

Поняття платоспроможності та ліквідності за своїм змістом дуже близькі, але ліквідність більш ємніше поняття, оскільки від ліквідності балансу залежить платоспроможність. Загалом ліквідність підприємства означає наявність у нього оборотних коштів, необхідних для погашення короткострокових зобов'язань, коли настає відповідний термін. Вважається, що основною ознакою ліквідності є формальне перевищення вартості оборотних активів над короткостроковими пасивами: чим більше таке перевищення, тим фінансовий стан підприємства є сприятливішим з позиції ліквідності.

Під ліквідністю розуміють спроможність підприємства перетворювати свої активи на гроші без втрат їх ринкової вартості для покриття всіх необхідних платежів у міру настання їх строків та швидкість здійснення

цього перетворення [32, с. 130]. Таким чином, ліквідність можна розглядати як час, необхідний для продажу активу, і суму, одержану від продажу активу. Для оцінки реального ступеня ліквідності підприємства проводиться аналіз ліквідності балансу. Ліквідність балансу визначається як ступінь покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких у гроші відповідає терміну погашення зобов'язань.

Показники ліквідності характеризують здатність підприємства перетворити його активи в кошти швидко та без втрати вартості. Ліквідність дозволяє визначити частку зобов'язань, яку підприємство зможе погасити за допомогою активів різної ступені ліквідності. Відповідно, платоспроможність підприємства залежить від стану його ліквідності, і дозволяє погасити свої зобов'язання вчасно та в повному обсязі.

Під платоспроможністю розуміють наявність у підприємства коштів для погашення ним у встановлений термін і в повному обсязі своїх боргових зобов'язань, які випливають із кредитних та інших операцій грошового характеру [61, с. 311].

Показники платоспроможності характеризують наявність у потенційного позичальника передумов для отримання кредиту та здатність повернути його в повному обсязі та у визначений кредитною угодою термін.

Значною мірою стабільність фінансового стану підприємства зумовлена його діловою активністю, що залежить від ринків збуту продукції, ділової репутації суб'єкта господарювання, ефективності використання наявних ресурсів та стабільності економічного зростання. Аналіз ділової активності дозволяє проаналізувати ефективність основної діяльності підприємства, що характеризується швидкістю обертання фінансових ресурсів підприємства. Оцінка полягає в дослідженні рівнів та динаміки показників оборотності і здійснюється шляхом розрахунку таких показників (коефіцієнтів).

Показники ділової активності показують, наскільки ефективно підприємство веде свою поточну фінансово-господарську діяльність

підприємства (коефіцієнти оборотності матеріальних, нематеріальних та фінансових ресурсів; капіталу та його окремих елементів) [36, с. 253].

Аналіз рентабельності підприємства дозволяє визначити ефективність вкладення коштів у підприємство та раціональність їхнього використання. По суті, рентабельність безпосередньо представляє той самий прибуток, але це є відносний показник. Її не можна ототожнювати з абсолютною сумою отриманого прибутку [63, с. 93]. Показники рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, доходність різних напрямків діяльності, окупність витрат тощо. Вони більш повно, ніж прибуток, характеризують кінцеві результати господарювання, адже їх величина показує співвідношення ефекту з наявними або використаними ресурсами. Ці показники розраховують для оцінки діяльності підприємства та використовують як інструмент при розробці інвестиційної політики і ціноутворення [32, с. 133].

Рентабельність підприємства дозволяє оцінити загальну ефективність використання ресурсів і капіталу підприємства. Найбільш значущою є рентабельність авансованого капіталу та рентабельність власного капіталу.

Фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробничо-торгівельної діяльності, а також затрати на його розширення і оновлення [32, с. 133].

Фінансова стійкість підприємства характеризується ступенем покриття запасів нормальними джерелами фінансування (власними оборотними коштами, довгостроковими і короткостроковими кредитами), а також наявною структурою капіталу підприємства.

Якщо перед підприємством постає ціль визначити прибуток на одну акцію або ж його стан на ринку цінних паперів, то розраховують показники ринкової активності.

Узагальнивши наведене вище, можна сказати, що фінансово-майновий стан підприємства – це комплексна характеристика діяльності підприємства, яка є результатом синергії всіх елементів його фінансових відносин на підставі збалансованості окремих структурних елементів активів і капіталу, та дозволяє оцінити ефективність їх формування та використання, що створює можливість забезпечити ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість, ділову активність, рентабельність для стійкого економічного розвитку господарюючого суб'єкта і підвищення його ринкової вартості.

1.2. Методологічні засади управління фінансово-майновим станом підприємства

Управління фінансово-майновим станом підприємства є одним з найбільш значущих функціональних напрямів системи фінансового менеджменту, яка досить тісно пов'язана з іншими системами управління. Безперечно, управління фінансовим станом органічно входить до загальної системи управління підприємством. Воно відображає всі відносини, що належать до сфери фінансової діяльності підприємства. Виступаючи при цьому носієм певних фінансово-економічних відносин, фінансовий стан підприємства є об'єктом фінансового управління будь-якої економічної системи.

Наведемо схему формування терміну «управління фінансовим станом підприємства» на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Схема формування терміну «управління фінансовим станом підприємства»[66, с. 85].

Управління – це цілеспрямований вплив суб'єкта на об'єкт управління за допомогою певної системи методів і технічних засобів з використанням особливої технології для досягнення поставленої мети у короткостроковій та довгостроковій перспективі [65].

Термін «фінансовий стан» було детально розглянуто у попередньому підрозділі роботи. Зазначимо, що фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої діяльності комерційних та інших суб'єктів господарювання, доцільністю і ефективністю їх розміщення і використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими суб'єктами господарювання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю [42, с. 83].

Розглядаючи останню складову терміну «управління фінансовим станом підприємства» можна звернутись до визначення, яке надане у Господарському кодексі України: «Підприємство – це самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної та іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому чинним законодавством» [14].

Управління фінансово-майновим станом підприємства – це система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням досягнення такої фінансової позиції, що характеризується цільовим рівнем визначених показників фінансового стану і дозволяє забезпечувати достатній рівень фінансування діяльності підприємства та ефективно здійснювати її у майбутньому.

Поняття управління фінансовим станом можна визначити як навмисне спрямування фінансових показників підприємства на досягнення нормативів,

стійкого рівня збалансованості, стійкого функціонування та підвищення або утримання поставлених задач протягом усієї господарської діяльності підприємства. Зміст управління фінансовим станом підприємства полягає в ефективному, безперервному моніторингу та в досягненні оперативних, тактичних та стратегічних цілей підприємства, що заплановані підприємством на поточний та майбутній період.

Управління фінансово-майновим станом підприємства має здійснюватися на основі принципів інтегрованості із загальною системою управління, стратегічної спрямованості, системності, гнучкості процесу управління, комплексності формування управлінських рішень, альтернативності та цілеспрямованості підходів при розробці окремих управлінських рішень, їх інноваційної спрямованості, координації, ефективності управління [59, с. 104].

Таким чином, управління фінансовим станом підприємства – це складний процес, що потребує постійного впливу суб'єктів на об'єкт фінансового управління за допомогою певної системи методів і технічних засобів з використанням особливої технології для досягнення забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, необхідними для його нормальної фінансово-господарської діяльності, доцільності й ефективності розміщення і використання фінансових ресурсів, фінансових взаємовідносин з іншими суб'єктами господарювання, платоспроможності та фінансової стійкості з метою підвищення ефективності функціонування суб'єкта підприємницької діяльності, а також визначення напрямків його розвитку у короткостроковій та довгостроковій перспективі.

З урахуванням змісту і принципів управління фінансово-майновим станом підприємства формуються його мета і завдання. Головна мета управління фінансовим станом підприємства полягає у прийнятті управлінських рішень щодо визначення шляхів формування та ефективного використання його фінансового потенціалу, що є підґрунтям для забезпечення високих темпів економічного розвитку підприємства у

поточному та перспективному періодах та максимізації його ринкової вартості [66, с. 87].

Метою оцінки фінансового стану підприємства є виявлення проблем його функціонування, розробка та реалізація заходів, направлених на швидке відновлення платоспроможності, та достатнього рівня фінансової стійкості, а також встановлення можливості підприємства продовжувати свою господарську діяльність, яка забезпечить прибутковість і зростання виробничого потенціалу.

Основними завданнями управління фінансово-майновим станом підприємства є:

- оптимізація структури активів;
- оптимізація структури капіталу;
- прискорення оборотності оборотних активів;
- ефективність використання фінансових ресурсів;
- дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами;
- об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;
- оцінка становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності;
- аналіз ділової активності підприємства та його становища на ринку цінних паперів;
- визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Процес управління фінансовим станом підприємства повинен здійснюватися за такими етапами:

- 1) визначення головної мети управління;
- 2) формування системи інформаційного забезпечення управління;
- 3) дослідження показників фінансового стану;
- 4) формування системи цілей та цільових показників;

- 5) прогнозування показників фінансового стану на довгостроковий період;
- 6) поточне планування показників фінансового стану;
- 7) розробка системи заходів щодо реалізації поточних планів;
- 8) моніторинг реалізації планових показників фінансового стану;
- 9) контроль показників фінансового стану підприємства [6, с. 14].

Одним з найвідповідальніших етапів процесу управління фінансовим станом підприємства є його аналіз, оскільки це процес цілеспрямованого підбору відповідних оціночних показників для їх використання в процесі аналізу, здійснення прогнозування та планування параметрів фінансового стану та діяльності підприємства, а також є підґрунтям для прийняття відповідних управлінських рішень.

Така послідовність кроків у діагностиці фінансового стану підприємства дозволяє встановити фінансовий стан, можливість фінансового оздоровлення. Комплексний підхід до діагностики фінансово-економічного стану дозволяє визначити ступінь неспроможності підприємства.

Управління фінансово-майновим станом підприємства відтворюється за допомогою різних методів, принципів, методик, що в комплексі дають дієвий результат і ефективне управління. Це дає можливість одразу ж після проведення аналізу виявити недоліки, «больові точки» у фінансовій системі підприємства та способи за допомогою яких можна пом'якшити або усунути проблеми у фінансово-економічній діяльності господарюючого суб'єкта.

Особлива роль в управлінні фінансовим станом підприємства є розробка рекомендацій направлених на удосконалення та підвищення основних показників фінансового стану. Покращення фінансового стану підприємства можна розбити на такі етапи:

1 етап. Усунення зовнішніх ознак кризового стану. Ціль застосування методів першого етапу – доведення коефіцієнта поточної ліквідності й забезпеченості власними оборотними коштами до нормативного рівня.

Застосування оперативних методів фінансового оздоровлення важливо й для рентабельних, стійких підприємств.

Оперативні методи відновлення платоспроможності: удосконалювання платіжного календаря; регулювання рівня незавершеного виробництва; переклад низько оборотних активів у високооборотні; переоформлення короткострокової заборгованості в довгострокову; проведення інших оперативних заходів.

2 етап. Проведення локальних заходів щодо покращення фінансового стану. Ціль застосування методів фінансового оздоровлення – забезпечення стійкого фінансового стану підприємства в середньостроковій перспективі, що проявляється в стабільному надходженні виторгу від реалізації, достатньому рівні ліквідності активів, підвищенні рентабельності продукції до 3-5 %.

На другому етапі застосовуються наступні методи: забезпечення достатності фінансових ресурсів для покриття знову виникаючих поточних зобов'язань; поступове погашення старих боргів. При реалізації методів другого етапу оцінюється можливість залучення додаткових внутрішніх джерел фінансування. До таких джерел ставляться: реалізація непотрібних і не використовуваних високооборотних активів, скорочення витрат до мінімально припустимого рівня, проведення енерго і ресурсозберігаючих заходів.

3 етап. Створення стабільної фінансової бази. Застосування методів фінансового оздоровлення третього етапу вимагає залучення додаткових інвестицій. Метою довгострокових методів фінансового оздоровлення є забезпечення стійкого фінансового становища підприємства в довгостроковій перспективі – створення оптимальної структури балансу, фінансових результатів, стійкої фінансової системи підприємства до несприятливих зовнішніх впливів. Довгостроковими методами фінансового оздоровлення є: активний маркетинг із метою пошуку перспективної ринкової ніші, здійснення пошуку інвестицій, зміна активів під нову продукцію [20, с. 195].

Вагому роль у розвитку підприємств відіграють фактори зовнішнього та внутрішнього середовища, які безпосередньо впливають на процес виробництва, використання коштів, організаційну структуру та розвиток підприємства в цілому.

Аналіз зовнішнього середовища передбачає виявлення наявних і прихованих загроз, що виникають в результаті змін економічних, політичних, соціальних, фінансових, міжнародних умов функціонування підприємства. Отже, для того, щоб визначити стратегію подальшої поведінки підприємства і провести її в життя, керівництво повинно мати поглиблене уявлення про найважливіші характеристики зовнішнього середовища.

Основними характеристиками зовнішнього середовища є взаємозв'язок і взаємообумовленість його факторів, складність, рухливість і невизначеність [65, с. 123]. При розгляді впливу на організацію зовнішнього оточення важливо розуміти, що характеристики середовища відрізняються, але в той же час вони пов'язані з його факторами. Взаємопов'язаність факторів зовнішнього середовища – це рівень сили, з якою зміна одного фактора впливає на інші.

Для деяких підприємств вплив сильного взаємозв'язку факторів може виявитися фатальним. Так, для підприємств, які купують сировину і матеріали за кордоном, різке падіння курсу гривні призведе до необхідності пошуку нових постачальників, втрати споживачів, падіння конкурентоспроможності, скорочення чисельності працюючих, загострення взаємовідносин з профспілками. Наслідком стане падіння виробництва, інфляція, що ще більше посилить зміну факторів зовнішнього середовища. Тобто зміна одного фактора тягне за собою зміну інших. Складність зовнішнього середовища визначає число факторів, на які підприємство зобов'язане реагувати, а також рівень варіативності кожного фактора. Різні підприємства здійснюють свою діяльність у різних зовнішніх умовах. Так, на одне підприємство впливає весь набір факторів зовнішнього середовища, а на інше – лише певна їхня частина.

До основних зовнішніх факторів, що впливають на фінансовий стан підприємства слід віднести:

1. Політична стабільність в країні і світі.
2. Політика держави і місцевих органів самоврядування.
3. Закони і нормативні акти на рівні держави та органів самоврядування.
4. Податки та кредитування.
5. Демографія (збільшення смертності, зменшення народжуваності, старіння населення) та зайнятість населення.
6. Інфляція.
7. Коливання ринкової кон'юнктури.
8. Фінансовий стан партнерів по бізнесу.
9. Світові ціни та курси валют.
10. Новітні технології виробництва.
11. Міжнародна торгівля.
12. Розвиток науки.
13. Розвиток інформаційних технологій.
14. Дослідження, винаходи, розробки, освоєння та виготовлення нової техніки.
15. Надзвичайні природні ситуації.
16. Екологічна політика уряду.
17. Зростаюче забруднення навколишнього середовища.
18. Метеорологічні умови, тощо [34, с. 104].

Аналіз внутрішнього середовища передбачає виявлення слабких сторін у діяльності підприємства, визначення тих сфер підприємства, де найбільш вірогідно виявиться негативний вплив кризових умов та визначення рівня спроможності підприємства подолати негативні впливи зовнішнього середовища і організувати діяльність у кризових умовах (рівень забезпечення підприємства обіговими коштами, умови залучення інвестицій, попит на продукцію, ціновий запас, залежність від імпортованої сировини чи

вітчизняних постачальників, ринок збуту продукції та можливості його розширення) [50, с. 211].

Внутрішнє середовище підприємства – це та частина загального середовища, яка знаходиться в рамках підприємства. Воно надає постійний і безпосередній вплив на функціонування підприємства [60, с. 82]. Все різноманіття внутрішнього середовища підприємства можна звести до наступних сфер: загальне управління; маркетинг та матеріально-технічне постачання (МТП); НДДКР; виробництво; фінанси, бухгалтерський облік, звітність тощо.

До основних внутрішніх факторів, що впливають на фінансовий стан підприємства слід віднести:

1. Цінова політика підприємства.
2. Мотивація і стимулювання працівників.
3. Маркетингова політика підприємства.
4. Збут продукції.
5. Фінансовий стан підприємства.
6. Витрати і рентабельність виробництва.
7. Управлінський потенціал.
8. Планування виробництва.
9. Наявність зовнішньоекономічних зв'язків.
10. Залучення іноземних інвесторів.
11. Виробничий потенціал.
12. Наявність сучасних технологій виробництва.
13. Раціоналізація і новаторство.
14. Використання безвідходних технологій.
15. Використання екологічно чистих будівельних матеріалів тощо [50, с. 104].

Отже, управління фінансовим станом підприємства включає діагностику фінансового стану за допомогою системи показників,

планування фінансової діяльності підприємства та постійний фінансовий моніторинг.

1.3. Методичний інструментарій оцінки фінансово-майнового стану підприємства

Велике значення для адекватного сприйняття комплексної оцінки фінансового стану має з'ясування сутності комплексного аналізу та визначення його основних завдань. Загалом, комплексна оцінка фінансового стану підприємства передбачає визначення економічного потенціалу суб'єкта господарювання або, іншими словами, вона дає можливість забезпечити ідентифікацію його місця в економічному середовищі. Оцінка майнового і фінансово-економічного стану підприємства створює необхідну інформаційну базу для ухвалення управлінських і фінансових рішень щодо проблемних питань купівлі-продажу бізнесу, напрямів виробничого розвитку, залучення або здійснення інвестицій [48, с. 137].

Комплексна оцінка господарської діяльності є її характеристикою, отриманою в результаті комплексного дослідження, тобто одночасного та узгодженого вивчення сукупності показників, що відображають усі (або багато) аспектів господарських процесів, і що містить узагальнені висновки про результати діяльності виробничого об'єкта на основі виявлення якісних і кількісних відмінностей від бази порівняння (плану, нормативів, попередніх періодів, досягнень на інших аналогічних об'єктах, інших можливих варіантах розвитку) [35, с. 143].

Існують різні класифікації методів оцінки фінансово-майнового стану. Перший рівень класифікації виокремлює неформалізовані та формалізовані методи аналізу.

Неформалізовані методи ґрунтуються на описуванні аналітичних процедур на логічному рівні. До неформалізованих належать такі методи:

експертних оцінок; психологічні; порівняльні; побудови системи показників. У цих методах велике значення має інтуїція, досвід і знання аналітика.

До формалізованих методів належать ті, в основу яких покладено жорстко формалізовані аналітичні залежності, тобто методи: ланцюгових підстановок; арифметичних різниць; балансовий; логарифмічний; простих і складних відсотків; дисконтування.

У процесі оцінки фінансового стану широко застосовуються і традиційні методи економічної статистики (середніх і відносних величин, групування, графічний та індексний методи обробки рядів динаміки), а також математико-статистичні методи (кореляційний аналіз, дисперсійний і факторний аналізи).

Використання видів, прийомів і методів аналізу для конкретних цілей вивчення фінансового стану підприємства в сукупності становить методологію та методику аналізу.

Таким чином, у ході оцінки фінансового стану підприємства можуть використовуватися найрізноманітніші прийоми та методи. Їхня кількість і широта застосування залежать від конкретних цілей аналізу та визначаються його завданнями в кожному конкретному випадку.

Необхідність і значення такої оцінки зумовлені потребою систематичного аналізу та вдосконалення роботи за ринкових відносин, переходу до самоокупності, самофінансування, потребою в поліпшенні використання фінансових ресурсів, а також пошуку у цій царині резервів зміцнення фінансової стабільності підприємства [48, с. 212].

Як показали проведені дослідження, існує багато методів, що дозволяють оцінити фінансово-майновий стан підприємства. Можна назвати такі основні прийоми аналізу:

- горизонтальний аналіз;
- вертикальний аналіз;
- трендовий аналіз;
- аналіз відносних показників;

- порівняльний аналіз;
- факторний аналіз.

Розглянемо методи, за допомогою яких можна оцінити фінансово-майновий стан підприємства, детальніше.

Горизонтальний аналіз. Його сутність полягає в тому, що порівнюється кожна позиція звітності даного періоду з попереднім періодом. При цьому відбувається постатейне співставлення фінансових звітів і визначаються абсолютні й відносні відхилення конкретних фінансових показників [54, с. 185].

Переваги: отримання найбільш загального уявлення про якісні зміни, які відбулися у структурі ресурсів підприємства та джерелах їх формування, а також динаміку їх змін.

Недоліки: відсутність механізму порівняння окремих варіантів економічних рішень, не передбачено взаємозалежності та взаємозамінності окремих ресурсів, що перешкоджає вибору оптимального варіанту розвитку підприємства; не враховуються інфляційні процеси; без додаткових даних неможливо однозначно інтерпретувати зміни досліджуваних позицій; через залежність деяких показників від багатьох факторів (як внутрішніх, так і зовнішніх) прогнозувати їх практично неможливо; важко оцінити зміну ефективності діяльності підприємства не маючи даних про реальний стан підприємства; якщо у звітності підприємства наявні від'ємні значення деяких показників, то виникають труднощі з їх інтерпретацією.

Вертикальний (структурний) аналіз. Під час здійснення такого виду аналізу узагальнюючий показник приймають за 100%, а кожна його складова розраховується як його частка (питома вага), що дозволяє визначити структуру підсумкових фінансових показників із виявленням впливу кожної позиції звітності на результат загалом.

Переваги: дозволяє отримати загальне уявлення про якісні зміни, які відбулися у структурі показників, а також динаміку цих змін.

Недоліки: неможливість порівняння окремих альтернативних варіантів рішень: не передбачають взаємозамінності різних ресурсів, тому ускладнюють вибір оптимального варіанту розвитку; не враховують інфляцію або враховують дуже обмежено.

Трендовий аналіз. Цей метод полягає в порівнянні кожної позиції звітності даного періоду з кожною позицією звітності попередніх періодів і визначення основної тенденції, тобто тренду показника, без врахування випадкових впливів і певних особливостей окремих періодів. За допомогою цього методу будується перспективний прогнозний аналіз і формуються можливі показники в майбутньому [36, с. 252].

Переваги: завдяки наявній можливості стеження за тенденцією розвитку показників можна робити прогнози на майбутню перспективу.

Недоліки: значна трудомісткість, існує складність вибору моделі; виникають складнощі з інтерпретацією даних та формуванням системи аналізованих показників; можлива неточність даних у нестабільному ринковому середовищі, тому трендовий аналіз найчастіше використовують у короткостроковому періоді.

Аналіз відносних показників (коефіцієнтів). Метод базується на розрахунку залежностей між окремими показниками звіту або показниками різних форм звітності, визначає їх взаємозалежність. Доцільно виділити такі, найбільш поширені групи показників фінансово-майнового стану: майнового стану, ліквідності та платоспроможності, кредитоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності, ділової та ринкової активності підприємства.

Переваги: простота обчислення; чіткість вибору показників і достовірність їх інтерпретації; можливість здійснити комплексну оцінку.

Недоліки: трудомісткість; відсутність єдиного підходу щодо визначення груп і складу фінансових коефіцієнтів, методики розрахунку показників та їх критеріальних (нормативних) значень в економічній літературі та чинних нормативних актах; не враховуються особливості видів економічної діяльності підприємств.

Порівняльний (просторовий) аналіз. Відображає аналіз зведених показників звітності всередині підприємства за окремими показниками, підрозділами, а також дозволяє порівняти показники підприємства з показниками підприємств-конкурентів і середніми значеннями по видах економічної діяльності.

Переваги: гнучкість методу і його динамічний характер дозволяють усебічно оцінити показники фінансово-майнового стану підприємства.

Недоліки: трудомісткість; необхідність повної та достовірної інформації; негативний вплив фактору часу; повна відповідність показників, що порівнюються, за такими критеріями, як строки, методи оцінки, умови роботи, інфляційні процеси.

Факторний аналіз. Характеризує вплив окремих чинників на результативний показник за допомогою детермінованих (не мають відповідності часі) або стохастичних (чинники без визначеного порядку) прийомів дослідження.

Переваги: дозволяє спостерігати за змінами рівню фінансово-майнового стану підприємства впродовж всіх періодів і простежити динаміку його зміни завдяки виявленню ключових факторів впливу на основні показники.

Недоліки: висока трудомісткість; не завжди можна обмежити кількість показників та факторів; існують похибки, які спричинені вибором різних моделей аналізу; двофакторні моделі є досить легкими в інтерпретації аналізу, але при збільшенні кількості факторів складність інтерпретації зростає, тому кількість факторів для аналізу намагаються постійно зменшити і це, своєю чергою, впливає обмеженням досліджуваної ситуації [25, с. 112].

Рейтингова оцінка. Характеризується тим, що декілька підприємств порівнюються за певними показниками (групами показників) фінансово-майнового стану та визначається їх рейтинг відповідно до отриманих значень.

Переваги: простота в розрахунках; можливість порівнянні декількох підприємств за обраною ознакою; визначає місце підприємства серед конкурентів.

Недоліки: не дозволяє кількісно оцінити ступінь відставання (випередження) підприємства від його конкурентів; існує висока ймовірність необ'єктивних результатів оцінки в наслідок некоректного вибору показників, що порівнюються.

Бальна оцінка. Полягає в проведенні аналізу фінансових коефіцієнтів шляхом порівняння отриманих значень із нормативними величинами та отримані узагальнюючого показника, вираженого в балах.

Переваги: дозволяє порівняти об'єкт оцінки з підприємствами-конкурентами; більш об'єктивні результати оцінки, ніж у рейтингового аналізу; дозволяє кількісно оцінити відставання (випередження) від найбільш конкурентоспроможного підприємства

Недоліки: потрібно великої кількості інформації про підприємства-конкуренти, яка не завжди є доступною та об'єктивною.

Матричний аналіз. Базується на побудові матриці сукупності фінансових показників, яка трансформується в матрицю стандартних коефіцієнтів і може використовуватись при складанні матричних балансів.

Переваги: здійснення порівняльної рейтингової оцінки за конкретними показниками; враховує велику кількість факторів внутрішнього і зовнішнього середовища діяльності підприємства.

Недоліки: усі показники повинні бути співставні; не враховується невизначеність зовнішнього середовища; не дає відповіді на питання про те, яким чином покращити ефективність діяльності підприємства.

Інтегральний метод аналізу. Результатом оцінки є визначення інтегрального показника на основі застосування різноманітних методичних підходів, при цьому інтегральний показник може характеризувати як окремі складові, так і в цілому фінансовий стан підприємства.

Переваги: простота використання; оцінка є узагальненим показником та дозволяє об'єднати різні групи фінансових показників з урахуванням неоднозначності трактування їх змін.

Недоліки: величина інтеграла представляє число, яке нічого не говорить про конкретні показники ефективності діяльності підприємства.

Дискримінантні моделі. На основі розробки (або використання) інтегральної моделі аналізу фінансово-майнового стану підприємства можуть визначати вірогідність настання банкрутства. Виділяють однофакторні та багатофакторні моделі [25, с. 114].

Переваги: широка критеріальна шкала оцінювання; простота розрахунку; підхід є системним і комплексним; дозволяє виявити стратегічні проблеми підприємства.

Недоліки: високий ступінь складності ухвалення рішень в умовах невизначеності; не дозволяє оцінити причини потрапляння підприємства в «зону неплатоспроможності»; неадаптованість більшості зарубіжних моделей до специфіки вітчизняної економіки.

Як показали проведені дослідження, усі наведені вище методи мають значну кількість недоліків, але серед основних варто зазначити те, що при проведенні оцінки фінансово-майнового стану українські підприємства стикаються з проблемою нестабільної економічної ситуації, відповідно, багато показників, розрахованих за певний час, втрачають свою актуальність, тому не можна стверджувати про достовірність оцінки. Негативними факторами є нестабільність законодавчої бази та нерозвиненість фондового ринку.

Розглянемо показники, які використовуються при оцінці фінансово-майнового стану підприємства. Порядок розрахунку основних показників оцінки майнового стану підприємства, показано в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація та порядок розрахунку основних показників оцінки

майнового стану підприємства [36, с.281]

Показник	Порядок розрахунку або джерело одержання вихідних даних
Питома вага активної частини основних засобів	Вартість активної частини основних засобів / Вартість основних засобів
Коефіцієнт зносу основних засобів	Сума зносу основних засобів/ Первісна вартість основних засобів
Коефіцієнт придатності основних засобів	$(\text{Первісна вартість основних засобів} - \text{Сума зносу основних засобів}) * 100 / \text{Первісна вартість основних засобів}$
Коефіцієнт оновлення основних засобів	$\text{Сума основних фондів за первісною вартістю, що введені в експлуатацію у звітному періоді} / \text{Сума основних фондів за первісною вартістю на кінець звітного період} * 100$
Коефіцієнт вибуття основних засобів	$\text{Балансова вартість основних засобів, які вибули в період, що аналізується} / \text{Балансова вартість основних засобів на початок періоду, що аналізується}$

Таким чином, знаючи, яким майном володіє підприємство та вивчивши склад і структуру найсуттєвіших активів підприємства, необхідно визначити, за рахунок яких джерел і ресурсів формується майно підприємства. Керівництво повинне мати чітку уяву, за рахунок яких джерел воно буде здійснювати свою діяльність і в які галузі діяльності буде вкладати свій капітал. Тому аналіз наявності джерел формування та розміщення капіталу має велике значення.

Завдяки залученню позикових коштів підприємство отримує певні переваги. Однак за відповідних умов вони можуть призвести до погіршення фінансового стану підприємства, наблизити його до банкрутства. Тому важливим питанням в аналізі структури джерел коштів є оцінка раціональності співвідношення власних і залучених коштів [37, с. 19].

Оцінювати структуру капіталу підприємства треба в динаміці за декілька років, для того щоб виявити основні тенденції змін. Порівняння активів і пасивів підприємства дає змогу оцінити ефективність фінансової політики підприємства.

Одним із найважливіших критеріїв фінансового стану підприємства є оцінка його платоспроможності, під якою розуміють здатність підприємства своєчасно і в повному обсязі розраховуватись по своїм довгостроковим зобов'язанням. Платоспроможним є те підприємство, в якого активи більше, ніж зовнішні зобов'язання.

Оцінка платоспроможності по балансу здійснюється на основі характеристики ліквідності оборотних активів, яка визначається часом, необхідним для перетворення їх в грошові кошти. Чим менше треба часу для інкасації цього активу, тим вище його ліквідність.

Основними ознаками платоспроможності є: наявність у достатньому обсязі коштів на розрахунковому рахунку; відсутність простроченої кредиторської заборгованості.

Ліквідність менш динамічна порівняно з платоспроможністю. Це зумовлено тим, що на підприємстві зі стабілізацією його виробничої діяльності складається певна структура активів та джерел коштів, унаслідок чого коефіцієнти ліквідності залишаються незмінними або мають незначне відхилення від попереднього значення.

Навпаки, фінансовий стан підприємства з погляду платоспроможності характеризується різкими змінами й залежить від забезпеченості фінансовими ресурсами, виконання плану реалізації продукції, своєчасного надходження платежів від контрагентів тощо.

Для попередньої оцінки ліквідності підприємства використовуються дані бухгалтерського балансу. Інформація, що відображається в II розділі активу балансу, характеризує величину поточних активів на початок та кінець звітного року. Дані про короткострокові зобов'язання підприємства містяться в III розділі пасиву балансу. Класифікація активів і пасивів підприємства показана в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Класифікація активів і пасивів підприємства[36, с.254]

Групи активів	Умовне позначення	Характеристика	Група пасивів	Умовне позначення	Характеристика
Високоліквідні	A ₁	Гроші та їх еквіваленти	Найбільш термінові	П ₁	Кредиторська заборгованість
Швидколіквідні	A ₂	Дебіторська заборгованість	Короткострокові	П ₂	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями
Повільноліквідні	A ₃	Запаси	Довгострокові	П ₃	Довгострокові зобов'язання
Важколіквідні	A ₄	Необоротні активи	Постійні	П ₄	Власний капітал

Для визначення ліквідності балансу слід порівняти підсумки приведених груп активу і пасиву. Баланс вважається ліквідним, якщо мають місце такі співвідношення:

$$A_1 \geq P_1; A_2 \geq P_2; A_3 \geq P_3; A_4 \leq P_4 \quad (1.1)$$

Аналізуючи ліквідність, важливо з'ясувати такі питання:

- 1) свобода в розпорядженні активами (чи не є активи предметом застави);
- 2) можливість швидкої втрати цінностей активу внаслідок його морального або фізичного зносу (особливо актуально для підприємств харчової промисловості);
- 3) можливість швидкої втрати цінностей активу внаслідок його морального або фізичного зносу (особливо актуально для підприємств харчової промисловості);
- 4) доступність активів для поточного розпорядження;
- 5) контрольованість активів (можливість отримання інформації про здатність позичальника швидко пересувати або ховати активи);
- 6) наявність умовних зобов'язань (які можуть виникнути внаслідок несприятливого судового рішення), а також наявність гарантійних зобов'язань, які за певних умов збільшать загальну суму зобов'язань.

Основні коефіцієнти ліквідності наведено в Додатку А. Недоліки коефіцієнтів ліквідності: статистичність, яка зумовлена тим, що показники розраховуються на основі балансових даних на певну дату; можливість завищення значень унаслідок включення до складу поточних зобов'язань неліквідних їх елементів; низька інформативність для прогнозування майбутніх грошових надходжень і платежів; наявність потенційних зобов'язань, які відображені в балансі.

Для підвищення коефіцієнтів ліквідності необхідні такі фактори: максимальне обмеження вкладень капіталу у важко ліквідні й недопущення вкладень у неліквідні поточні активи; наявність «чистих» поточних активів у розмірі, достатньому для покриття фінансових зобов'язань; залучення в господарський обіг позикових коштів на максимально тривалий час.

Умовою життєздатності підприємства й основою його розвитку в конкурентному ринку є стабільність (стійкість). На неї впливають різні причини – як внутрішні, так і зовнішні: виробництво дешевої продукції та надання послуг, які мають попит; міцне становище підприємства на ринку; високий рівень матеріально-технічного забезпечення виробництва та застосування передових технологій; налагодженість економічних зв'язків із партнерами; ритмічність кругообігу засобів; ефективність господарських і фінансових операцій; незначний ступінь ризику в процесі здійснення виробничої та фінансової діяльності тощо.

Таке розмаїття причин, що впливають на діяльність ринкового підприємства, зумовлює різні аспекти його стійкості, зокрема загальний, ціновий, фінансовий, а залежно від факторів, що впливають на неї, – внутрішній і зовнішній аспекти.

Внутрішня стійкість підприємства відображає такий стан його трудового потенціалу, матеріально-речової й вартісної (грошової) структур виробництва і таку його динаміку, при якій забезпечуються стабільно високі натурально-речові й фінансові результати функціонування підприємства. В основі досягнення внутрішньої стійкості підприємства лежить своєчасне й

гнучке управління внутрішніми і зовнішніми факторами його діяльності [71, с. 201].

Зовнішню щодо суб'єкта господарювання стійкість слід визначати на основі стабільності економічного середовища, в межах якого здійснюються його операції. Вона досягається відповідним макроекономічним регулюванням ринкової економіки.

Можливе й виділення так званої спадкової стійкості, яка визначається наявністю певного запасу міцності, досягнутого підприємством за період його попередньої діяльності, і яка захищає від впливу несприятливих дестабілізаційних факторів.

Загальна стійкість підприємства може бути забезпечена лише за умови стабільної реалізації (звичайно, своєчасної оплати за поставлену продукцію, надані послуги, виконані роботи) й одержання виручки, достатньої за обсягом, щоб виконати свої зобов'язання перед бюджетом, розрахуватися з постачальниками, кредиторами, працівниками тощо. Водночас для розвитку підприємства необхідно, щоб після здійснення всіх розрахунків і всіх зобов'язань у нього залишався такий розмір прибутку, який би дав змогу розвивати виробництво й виводити його на конкурентоздатний рівень, здійснювати соціально – культурні програми для своїх працівників, забезпечувати посилення стимулів для їхньої високоефективної праці. Тобто загальна стійкість підприємства передбачає насамперед такий рух його грошових потоків, який забезпечує постійне перевищення доходів над витратами.

Найвища ознака фінансової стійкості підприємства – його здатність функціонувати й розвиватися в умовах внутрішнього та зовнішнього середовища, які істотно змінюються. Для цього підприємство повинно володіти гнучкою структурою фінансових ресурсів і при необхідності мати можливість залучати позичкові засоби, тобто бути кредитоспроможним.

Кредитоспроможним є підприємство, що має передумови для одержання кредитних ресурсів і здатне своєчасно повернути одержану

позику з виплатою належних процентів за рахунок прибутку та інших фінансових ресурсів. Кредитоспроможність підприємства тісно пов'язана з його фінансовою стійкістю. Вона характеризується тим, наскільки акуратно (тобто в повному обсязі та у встановлений строк) підприємство розраховується з раніше одержаними кредитами, як проявляється його здатність при необхідності мобілізувати грошові засоби з різних джерел на прийнятих умовах тощо. Однак найістотніше, чим визначається кредитоспроможність, – це поточний фінансовий стан підприємства, а також прогнозовані перспективи його зміни і в який бік [36, с. 301].

Оцінювання фінансової стійкості підприємства передбачає проведення об'єктивного аналізу величини та структури активів і пасивів підприємства і визначення на цій основі його фінансової стабільності і незалежності.

В узагальненому вигляді показники фінансової стійкості підприємства наведені в Додатку Б.

Фінансово стійким можна вважати таке підприємство, яке за рахунок власних коштів спроможне забезпечити запаси і витрати, не допустити не виправданої дебіторської та кредиторської заборгованості, своєчасно розрахуватись за своїми зобов'язаннями.

При управлінні фінансовою стійкістю визначальними внутрішніми факторами є:

- галузева належність суб'єкта господарювання;
- структура продукції чи послуг, які випускаються підприємством, її частка в загальному платоспроможному попиті;
- розмір оплаченого статутного капіталу;
- величина й структура витрат, їхня динаміка порівняно з грошовими доходами;
- склад майна і фінансових ресурсів, включаючи запаси й резерви, їхній склад і структуру.

Незадовільний платоспроможний попит, властивий кризовим явищам в економіці, призводить не лише до зростання неплатежів, а й до загострення

конкурентної боротьби. Вона, в свою чергу, – істотний зовнішній фактор фінансової стійкості підприємств [26, с. 93].

Важливими факторами фінансової стійкості є податкова й кредитна політика, ступінь розвитку фінансового ринку, страхової справи й зовнішньоекономічних зв'язків, використання порівняльних й абсолютних переваг міжнародного поділу праці.

Для стабілізації фінансової стійкості підприємства, виходу підприємства з кризового фінансового стану необхідно: збільшити частку власних оборотних коштів в оборотних активах; додатково залучити позикові кошти; знизити залишки товарно-матеріальних цінностей через реалізацію малорухомих запасів чи запасів, які не використовуються у виробництві.

Основні показники ділової активності розглянуті Додатку В.

Коефіцієнти ділової активності дозволяють проаналізувати, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси. Як правило, до цієї групи належать різноманітні показники оборотності. Оборотність може відображатися як у коефіцієнтах (коефіцієнти оборотності), так і в днях (період обороту). Показники оборотності мають важливе значення для підприємства, адже швидкість обороту засобів, тобто швидкість їх перетворення в грошову форму, виявляє безпосередньо вплив на платоспроможність підприємства. Крім того, прискорення швидкості обороту засобів відображає підвищення його виробничо-технічного потенціалу.

Коефіцієнти рентабельності відображають відносну прибутковість діяльності підприємства. Ці показники розраховуються як відношення отриманого прибутку до затрачених ресурсів.

Основні показники рентабельності розраховуються за вихідними даними фінансової звітності, а саме: за формами № 1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан) і № 2 «Звіт про фінансові результати» (Звіт про сукупний дохід) (Додаток Г).

У сучасній економічній науці існує багато математичних моделей прогнозування криз і фінансової неспроможності підприємств. В їх основу

покладені різні математичні методи, зокрема: мультиплікативний дискримінантний аналіз (цей метод є найбільш поширеним), рівняння регресії, логістична регресія, рекурсивний розподіл, моделювання тощо.

Найбільш поширеною моделлю оцінки імовірності банкрутства підприємства є запропонована американським економістом Е. Альтманом Z-модель на основі п'яти факторів (Додаток Д).

Відомий фінансовий аналітик Вільям Бівер створив базу даних, яку використовував у своїй моделі для статистичного тестування надійності 30-ти фінансових коефіцієнтів, а також запропонував свою систему показників для оцінки фінансового стану підприємства. З метою діагностики банкрутства він рекомендував дослідити тренд показників. У систему показників Бівера та їх значення для діагностики банкрутства входять: коефіцієнт Бівера; рентабельність активів; фінансовий леверидж; коефіцієнт покриття активів чистим обіговим капіталом; коефіцієнт покриття [33, с. 250]. Методика У. Бівера підходить для стійких компаній, за 5 років до банкрутства, за 1 рік до банкрутства. Ця методика також не відображає всі сторони діяльності компанії і не є універсальною методикою для прогнозу банкрутства (Додаток Е).

У моделі Лиса оцінки банкрутства підприємства використовуються показники ліквідності, рентабельності фінансової незалежності (Додаток Ж).

Модель Спрінгейта була побудована у 1978 році за допомогою покрокового дискримінантного аналізу методом, який розробив Альтман (Додаток И).

Таким чином, адекватна оцінка фінансового стану, залучення і високоефективне використання фінансових ресурсів потребує постійного контролю. Необхідно вчасно розпізнавати й забезпечувати прийняття превентивних управлінських рішень, які будуть обумовлювати зниження впливу негативних явищ на стан підприємства. Оцінка фінансового стану підприємства становить інтерес для інвесторів, кредиторів, постачальників

матеріально-технічних ресурсів, державних органів управління і виробничих менеджерів.

Особливості інтегрального методу аналізу фінансового стану підприємства полягають у визначенні фінансового стану певним (одним, сукупним) інтегральним показником. Інтегральна оцінка – показник, у якому відтворюються значення інших показників, скоригованих у відповідності до їх вагомості та інших чинників.

Під час використання даного методу розраховується інтегральний показник на базі узагальнюючих показників за рівнем платоспроможності, фінансової незалежності та якості активів підприємства. Проведення діагностики за інтегральним показником фінансово-господарської діяльності дозволяє отримати досить вичерпну інформацію про фінансовий стан підприємства на даному етапі його розвитку та можливу динаміку у майбутньому. Інтегральна оцінка формується на основі опису досліджуваного об'єкта, який характеризується великою кількістю ознак, меншим числом інформативних показників.

В Україні модель розрахунку інтегрального показника боржника – юридичної особи розраховується відповідно до Положення «Про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» від 30.06.2016 № 351 [55]. Методика розрахунку наведена в додатку К.

Підсумовуючи, слід відзначити, що сьогодні існує значна кількість методів оцінки фінансово-майнового стану підприємства, для більшої достовірності аналізу потрібно використовувати ці методи в комплексі.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-МАЙНОВИМ СТАНОМ ПрАТ «ОБОЛОНЬ»

2.1 Оцінка управління платоспроможністю та фінансовою стійкістю підприємства

Публічне акціонерне товариство «Оболонь» (з 2017 р. Приватне акціонерне товариство) – лідер на ринку України з виробництва пива, мінеральних вод, безалкогольних та слабоалкогольних напоїв в Україні. ПрАТ «Оболонь» – це надсучасне підприємство європейського рівня, пиво та напої якого відповідають не лише всім українським стандартам, а й високим міжнародним вимогам. Саме завод «Оболонь» першим в галузі у 1998 році отримав міжнародний сертифікат ISO-9001. Завдяки отриманню міжнародного сертифікату продукція української компанії здобула довіру та лояльність з боку іноземних споживачів. Отож при розширенні свого експорту «Оболоні» нема підстав турбуватися про «перепустку» на світові ринки. Перебудовувати свою роботу в зв'язку із тим, що деякі країни-імпортери її продукції стали членами ЄС, теж немає потреби: імідж національного лідера ринку пива, який є власником міжнародного сертифіката, є запорукою того, що підприємство йде правильним курсом.

Місія ПрАТ «Оболонь» – забезпечення споживачів натуральними, якісними та доступними напоями.

Головна мета діяльності ПрАТ «Оболонь» – розширення ринків продажу, збільшення прибутків, найповніше задоволення потреб споживачів.

Корпорація «Оболонь» об'єднує головний завод, два відокремлені цехи, два дочірніх підприємства та чотири підприємства з корпоративними правами. Загалом у корпорації працює близько 5 тис. людей.

Основні структурні одиниці корпорації «Оболонь»:

1. Головний завод у місті Київ: ПрАТ «Оболонь» (виробництво пива, безалкогольної продукції, мінеральної води, пивної дробини та ін.).
2. Дочірні підприємства:
 - ДП ПрАТ «Оболонь» «Пивоварня Зіберта», м. Фастів, Київська обл. (виробництво пива, безалкогольних напоїв і квасу);
 - ДП ПрАТ «Оболонь» «Красилівське», м. Красилів, Хмельницька обл. (виробництво мінеральної води, слабоалкогольних та безалкогольних напоїв).
3. Підприємства з корпоративними правами:
 - ПАТ «Охтирський пивоварний завод», м. Охтирка, Сумська обл. (виробництво пива, безалкогольних напоїв, солоду);
 - ПАТ «Севастопольський завод напоїв», АРК Крим (виробництво безалкогольних напоїв і квасу). Сьогодні в зв'язку з анексією Криму ПрАТ «Оболонь» не має можливості управляти цим активом;
 - ПАТ «Бершадський комбінат», м. Бершадь, Вінницька обл. (виробництво слабоалкогольних напоїв, заготівля і зберігання ячменю).
 - ПрАТ «Дятківці», м. Коломия, Івано-Франківська обл. (виробництво снєків, заготівля і зберігання ячменю);
 - ТОВ «Оболонь Агро», смт Чемерівці, Хмельницька обл. (сільськогосподарське виробництво, вирощування ячменю, великої рогатої худоби та свиней);
 - ПрАТ «Рокитнівський скляний завод», смт Рокитне, Рівненська обл. (виробництво склотари);
 - ПрАТ «Дятківці», Івано-Франківська область, м. Коломия (виробництво снєків).
4. Відокремлені цехи:
 - завод у м. Олександрія, Кіровоградська обл. (виробництво безалкогольних та слабоалкогольних напоїв, переробка ПЕТ пляшки, виробництво бандажної стрічки);

– солодовий завод у смт Чемерівці, Хмельницька обл. (виробництво солоду).

Основними видами діяльності ПрАТ «Оболонь» є: виробництво пива, мінеральної води, солоду; сиропів, товарів народного вжитку; надання транспортних, ремонтних, будівельних послуг; оптова і роздрібна торгівля; проведення ярмарок, аукціонів, лотерей; зовнішньоекономічна та торгово-посередницька діяльність.

Основними видами продукції підприємства є пиво, безалкогольні напої, мінеральна вода, слабоалкогольні напої, солод. Окрім позицій на пивному ринку, ПрАТ «Оболонь» має різноманітний портфель безалкогольної продукції. Цей портфель включає в себе ТМ «Живчик» – один із найулюбленіших сімейних напоїв українців, лінійку традиційних лимонадів – так звану «Ностальгічну серію» (паритетний лідер відповідного сегменту ринку), квас «Старокиївський», який у 2015 р увійшов до трійки лідерів ринку квасу України, широкий асортимент мінеральних та питних вод (Оболонська, Збручанська, Аквабаланс, Прозора та інші регіональні води).

Основними ринками збуту продукції корпорації є Україна, Молдова, Білорусь та країни Прибалтики. Галузь характеризується жорсткою конкуренцією та великим ступенем впливу цінового фактору на прийняття рішення про покупку. Сировина: ячмінь, цукор, хміль, рисова січка, кукурудзяна крупа, солод. Сировину купують як у виробників на ринку України, так і за кордоном.

У 1998 році «Оболонь» першою в харчовій галузі України отримала сертифікат на систему управління якістю ISO 9000. Через 10 років корпорація першою сертифікувала одразу чотири системи управління

Структуру асортименту продукції підприємства наведено на рис. 2.1.

Проведемо аналіз платоспроможності та фінансової стійкості ПрАТ «Оболонь».

Спочатку проаналізуємо показники ліквідності та платоспроможності підприємства, для цього згрупуємо активи й пасиви підприємства за ступенем ліквідності та проведемо зіставлення певних елементів активу з елементами пасиву.

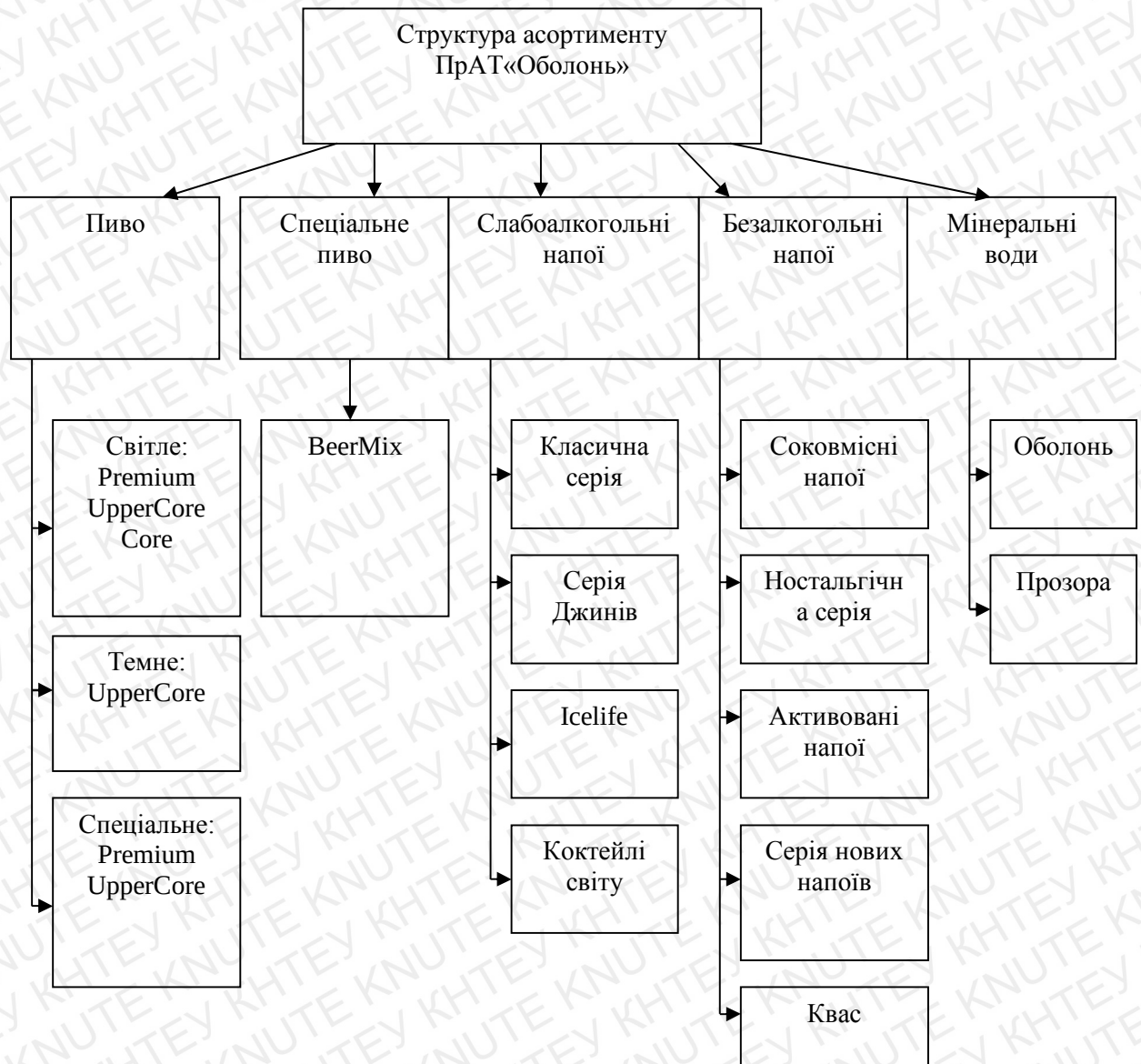

Рис. 2.1. Структура асортименту ПрАТ «Оболонь»

Дослідження представлені у табл. 2.1.

Наведені дані демонструють, що на підприємстві протягом досліджуваного періоду спостерігається позитивна тенденція до зростання майна підприємства, зокрема: якщо на 31.12.2016 р. його ресурси зросли на

1478134 тис. грн або на 46,1%, то на 31.12.2017 р. уже на 2193983 тис. грн або на 46,8%.

Таблиця 2.1

**Динаміка обсягу та складу активів ПрАТ «Оболонь» за рівнем
ліквідності в 2015–2017 рр.**

Показники	Обсяг, тис. грн			Абсолютний приріст, тис. грн		Темп приросту, %	
	на 31.12. 2015	на 31.12. 2016	на 31.12. 2017	31.12. 2016/ 31.12.20 15	31.12. 2017/ 31.12.20 18	31.12. 2016/ 31.12.2 015	31.12. 2017/ 31.12.2 016
Найбільш ліквідні активи (A1), всього у т.ч.	43198	9776	46172	-33422	36396	-77,4	372,3
Гроші	43198	9776	46172	-33422	36396	-77,4	372,3
Активи високої ліквідності (A2), всього у т.ч.	551395	647213	868036	95818	220823	17,4	34,1
Дебіторська заборгованість за продукцію	375533	407752	297870	32219	-109882	8,6	-26,9
за виданими авансами	11865	13198	51466	1333	38268	11,2	290
з податку на прибуток	10773	3228	71280	-7545	68052	-70	2108,2
з внутрішніх розрахунків	53704	149114	0	95410	-149114	177,7	-100
Інша поточна дебіторська заборгованість	92397	51498	430965	-40899	379467	-44,3	736,9
Інші оборотні активи	4171	19198	16455	15027	-2743	360,3	-14,3
Витрати майбутніх періодів	2952	3225	0	273	-3225	9,2	-100
Активи низької ліквідності (A3), всього у т.ч.	898730	895375	750563	-3355	-144812	-0,4	-16,2
Запаси	898730	895375	750563	-3355	-144812	-0,4	-16,2
Активи, що важко реалізуються (A4) всього у т.ч.	1726793	3138341	5216689	1411548	2078348	81,7	66,2
Нематеріальні активи	31005	22345	8337	-8660	-14008	-27,9	-62,7
Незавершені капітальні інвестиції	31946	46493	48455	14547	1962	45,5	4,2
Основні засоби	1513961	2906500	5141361	1392539	2234861	92	76,9
Довгострокові фінансові інвестиції	87349	84868	18522	-2481	-66346	-2,8	-78,2
Інші фінансові інвестиції	60828	60828	0	0	-60828	0	-100
Всього активів	3209343	4687477	6881460	1478134	2193983	46,1	46,8

Зростання загальної суми активів у 2016 році пояснюється збільшенням активів підприємства, що повільно реалізуються: на 1411548 тис. грн. або

на 81,7% та активів, що швидко реалізуються на 95818 тис. грн. або на 17,4%, тоді як активи абсолютної ліквідності та активи, що повільно реалізуються скоротилися на 33422 тис. грн. або на 77,4% та 3355 тис. грн. або на 0,4% відповідно.

У 2017 році активи зросли до 6881460 тис. грн. Зростання відбулося за рахунок першої (36396 тис. грн.), другої (220823 тис. грн.) та четвертої (2078348 тис. грн.) груп, тоді як активи, що повільно реалізуються скоротилися на 144812 тис. грн.

Далі розглянемо динаміку структури активівПрАТ «Оболонь» у 2015–2017 рр. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

**Динаміка структури активів ПрАТ «Оболонь» за рівнем ліквідності
у 2015–2017 рр., %**

Показники	Обсяг, тис. грн			Абсолютний приріст, тис. грн	
	на 31.12. 2015	на 31.12. 2016	на 31.12. 2017	31.12. 2016/ 31.12.2015	31.12. 2017/ 31.12.2016
1	2	3	4	5	6
Найбільш ліквідні активи (А1), всього у т.ч.	1,35	0,21	0,67	-1,14	0,46
Гроші	1,35	0,21	0,67	-1,14	0,46
Активи високої ліквідності (А2), всього у т.ч.	17,18	13,81	12,61	-3,37	-1,19
Дебіторська заборгованість за продукцію	11,7	8,7	4,33	-3	-4,37
за виданими авансами	0,37	0,28	0,75	-0,09	0,47
з податку на прибуток	0,34	0,07	1,04	-0,27	0,97
з внутрішніх розрахунків	1,67	3,18	0	1,51	-3,18
Інша поточна дебіторська заборгованість	2,88	1,1	6,26	-1,78	5,16
Інші оборотні активи	0,13	0,41	0,24	0,28	-0,17
Витрати майбутніх періодів	0,09	0,07	0	-0,02	-0,07
Активи низької ліквідності (А3), всього у т.ч.	28	19,1	10,91	-8,9	-8,19
Запаси	28	19,1	10,91	-8,9	-8,19

Активи, що важко реалізуються (А4) всього у т.ч.	53,81	66,95	75,81	13,15	8,86
Нематеріальні активи	0,97	0,48	0,12	-0,49	-0,36

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6
Незавершені капітальні інвестиції	1	0,99	0,7	0	-0,29
Основні засоби	47,17	62,01	74,71	14,83	12,71
Довгострокові фінансові інвестиції	2,72	1,81	0,27	-0,91	-1,54
Інші фінансові інвестиції	1,9	1,3	0	-0,6	-1,3
Всього активів	100	100	100	-	-

Як бачимо, найбільшу частку майна підприємства протягом усього досліджуваного періоду займають активи що важко реалізуються (А4): від 53,8% до 75,8% та активи високої ліквідності (А2): від 17,1% до 12,6% (причому останні мають тенденцію до скорочення). Найбільш ліквідні активи (А1) займають незначну частину активів ПрАТ «Оболонь» – менше 1%. На активи низької ліквідності (А3) припадає 10,9% станом на кінець 2017 року.

Далі необхідно проаналізувати динаміку обсягу та складу пасивів ПрАТ «Оболонь» (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Динаміка обсягу та складу пасивів ПрАТ «Оболонь» за рівнем ліквідності у 2015–2017 рр.

Показники	Обсяг, тис. грн			Абсолютний приріст, тис. грн		Темп приросту, %	
	на 31.12. 2015	на 31.12. 2016	на 31.12. 2017	31.12. 2016/ 31.12.2015	31.12. 2017/ 31.12.2016	31.12. 2016/ 31.12. 2015	31.12. 2017/ 31.12. 2016
1	2	3	4	5	6	7	8
Найбільш строкові зобов'язання, (П1), всього	2752212	1083112	1182171	-1669100	99059	-60,6	9,1
у т.ч.							

за довгзобов	1766355	6400	830232	-1759955	823832	-99,6	12872,4
за товари, роботи, послуги	723372	635639	150294	-87733	-485345	-12,1	-76,4

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8
за розрахунками з бюджетом	88808	99741	282	10933	-99459	12,3	-99,7
за у тому числі з податку на прибуток			5364	0	5364	-	-
за розрахунками зі страхування	2448	3390	51430	942	48040	38-,5	1417,1
за розрахунками з оплати праці	7346	13777	46900	6431	33123	87,5	240,4
за одержаними авансами		59834	1876	59834	-57958	-	-96,9
за розрахунками з учасниками	32784	24908		-7876	-24908	-24	-100
із внутрішніх розрахунків		47527		47527	-47527	-	-100
Поточні забезпечення			10306	0	10306	-	-
Інші поточні зобов'язання	131099	191896	85487	60797	-106409	46,4	-55,5
Середньострокові зобов'язання (П2), всього у т.ч.	333664	1916055	417962	1582391	-1498093	474,2	-78,2
Короткострокові кредити банків	333664	1916055	417962	1582391	-1498093	474,2	-78,2
Довгострокові зобов'язання (П3), всього у т.ч.	90137	347830	2786127	257693	2438297	285,9	701
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	511172	0	511172	-	-
Довгострокові кредити банків	87464	344219	2037873	256755	1693654	293,6	492
Інші довгострокові зобов'язання	0	0	237082	0	237082	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1599	2673	3611	1074	938	67,2	35,1
Власний капітал (П4) всього у т.ч.	33330	1340480	2495482	1307150	1155002	3921,8	86,2
Зареєстрований (пайовий) капітал	32513	32513	73144	0	40631	0	125
Капітал у дооцінках	30620	1513770	2945067	1483150	1431297	4843,7	94,6
Резервний капітал	8128	8128	546	0	-7582	0	-93,3
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-37931	-213931	-518048	-176000	-304117	464	142,2
Всього активів	3209343	4687477	6881460	1478134	2193983	46,1	46,8

Вартість власного капіталу (П4) протягом 2016 року зросла на 1307150 тис. грн за рахунок капіталу в дооцінках, тоді як розмір збитку зростав. У 2014 році власний капітал збільшився на 1155002 тис. грн також за рахунок капіталу в дооцінках.

Довгострокові зобов'язання (П3) ПрАТ «Оболонь» протягом аналізованого періоду збільшилися на 257693 тис. грн або на 285,9% у 2016 році та 2438297 тис. грн або на 701% у 2017 році, переважно за рахунок збільшення довгострокових зобов'язань.

Середньострокові зобов'язання (П2) у 2017 році, навпаки, скоротилися на 1498093 тис. грн, або на 78,2%.

Найбільш строкові зобов'язання (П1) у 2017 році зросли на 9%, або на 99059 тис. грн, тоді як роком раніше їх обсяг зменшився на 61% (на 1669100 тис. грн).

Розглянемо динаміку структури пасивів ПрАТ «Оболонь» у 2015-2017 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

**Динаміка структури пасивів ПрАТ «Оболонь» за рівнем ліквідності
у 2015–2017 рр.,%**

Показники	Обсяг, тис. грн.			Абсолютний приріст, тис. грн.	
	на 31.12. 2015	на 31.12. 2016	на 31.12. 2017	31.12. 2016/ 31.12.2015	31.12. 2017/ 31.12.2018
1	2	3	4	5	6
Найбільш строкові зобов'язання, (П1), всього у т.ч.	85,76	23,11	17,18	-62,65	-5,93
за довгзобов	55,04	0,14	12,06	-54,9	11,93
за товари, роботи, послуги	22,54	13,56	2,18	-8,98	-11,38
за розрахунками з бюджетом	2,77	2,13	0	-0,64	-2,12
за у тому числі з податку на прибуток	0	0	0,08	0	0,08
за розрахунками зі страхування	0,08	0,07	0,75	0	0,68
за розрахунками з оплати праці	0,23	0,29	0,68	0,07	0,39
за одержаними авансами	0	1,28	0,03	1,28	-1,25
за розрахунками з учасниками	1,02	0,53	0	-0,49	-0,53

із внутрішніх розрахунків	0	1,01	0	1,01	-1,01
Поточні забезпечення	0	0	0,15	0	0,15
Інші поточні зобов'язання	4,08	4,09	1,24	0,01	-2,85

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4	5	6
Середньострокові зобов'язання (П2), всього у т.ч.	10,4	40,88	6,07	30,48	-34,8
Короткострокові кредити банків	10,4	40,88	6,07	30,48	-34,8
Довгострокові зобов'язання (П3), всього у т.ч.	2,81	7,42	40,49	4,61	33,07
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	7,43	0	7,43
Довгострокові кредити банків	2,73	7,34	29,61	4,62	22,27
Інші довгострокові зобов'язання	0	0	3,45	0	3,45
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	0,05	0,06	0,05	0,01	0
Власний капітал (П4) всього у т.ч.	1,04	28,6	36,26	27,56	7,67
Зареєстрований (пайовий) капітал	1,01	0,69	1,06	-0,32	0,37
Капітал у дооцінках	0,95	32,29	42,8	31,34	10,5
Резервний капітал	0,25	0,17	0,01	-0,08	-0,17
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-1,18	-4,56	-7,53	-3,38	-2,96
Всього активів	100	100	100	0	0

Як бачимо, протягом досліджуваного періоду структура пасивів ПрАТ «Оболонь» щорічно змінювалась, так у 2015 році найбільшу частку займали строкові зобов'язання (П1) – 85,7%, у 2016 році найбільшу частку пасивів підприємства займали середньострокові зобов'язання – 40,9%, у 2017 році – довгострокові зобов'язання (40,5%).

Проаналізуємо ліквідність балансу ПрАТ «Оболонь» за 2015–2017 рр. (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Оболонь» за 2015–2017 рр.

№ з/п	Показники	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017
1	$A_1 \geq P_1$	43198 < 2621113 Не виконується	9776 < 2807271 Не виконується	46172 < 351939 Не виконується

2	$A_2 \geq P_2$	533499 > 464763 Виконується	624790 > 198296 Виконується	922255 > 417962 Виконується
3	$A_3 \geq P_3$	898730 > 90137 Виконується	895375 > 347830 Виконується	750563 < 2786127 Не виконується
4	$A_4 \leq P_4$	1726793 > 33330 Виконується	3138341 > 1340480 Виконується	5216689 > 2495482 Виконується

Отже, баланс підприємства не є абсолютно ліквідним за рахунок переважання найбільш строкових зобов'язань над найбільш ліквідними активами. Усі інші нерівності виконуються.

Якщо проаналізувати дані табл. 2.5, спостерігається тенденція до зростання активів та пасивів як у цілому, так і по окремим групам за період із 2015–2017 рр., але при порівнянні статей балансу не всі нерівності виконуються, що свідчить про порушення ліквідності балансу. Водночас нестача коштів в одній групі активів компенсується їх надлишком в іншій групі лише теоретично. У реальній платіжній ситуації менш ліквідні активи не можуть замінити більш ліквідними.

Наступним етапом аналізу ліквідності є дослідження коефіцієнтів та абсолютних показників, яке здійснюється поетапним зіставленням окремих груп активів із короткостроковими пасивами (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

**Аналіз показників ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Оболонь»
за 2015–2017 рр.**

№ з/п	Показники	На 31.12. 2015	На 31.12. 2016	На 31.12. 2017	Абсолютний приріст.	
					31.12.2016/ 31.12.2015	31.12.2017/ 31.12.2016
1	Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття)	0,48	0,52	1,04	0,04	0,52
2	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,00	0,03	-0,01	0,03
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,19	0,22	0,55	0,03	0,33
4	Власні оборотні кошти (робочий капітал)	-1603326	-1450031	64920	153295	1514951
5	Забезпечення поточної діяльності власними оборотними коштами	-1,08	-0,93	0,04	0,15	0,97
6	Маневреність власних оборотних коштів	-0,03	-0,01	0,71	0,02	0,72

Коефіцієнт поточної платоспроможності протягом періоду, що аналізується, має тенденцію до зростання: так, якщо на 31.12.2015 р. підприємство за рахунок оборотних активів могло погасити 48% своїх поточних зобов'язань, то на 31.12.2017 р. оборотні активи перевищували вже поточні зобов'язання в 4%, що перевищує нормативне значення цього показника $[0,7-0,1]$. Зростання відбулося за рахунок збільшення іншої дебіторської заборгованості та значного зменшення поточних зобов'язань і забезпечень підприємства.

Коефіцієнт швидкої платоспроможності протягом періоду, що аналізується, також має тенденцію до зростання: так, якщо на 31.12.2015 р. підприємство за рахунок абсолютно ліквідних активів та активів високої ліквідності могло погасити 19% своїх поточних зобов'язань, то на 31.12.2017р. уже 55%, та перебуває в межах нормативного значення цього показника $[0,5-0,7]$. Зростання відбулося за рахунок збільшення іншої дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт абсолютної платоспроможності протягом періоду, що аналізується, також має тенденцію до зростання: так, якщо на 31.12.2015 р. підприємство за рахунок абсолютно ліквідних активів могло погасити 1% своїх поточних зобов'язань, то на 31.12.2017 р. за рахунок абсолютно ліквідних активів можна було погасити 3% поточних зобов'язань. Проте значення абсолютної ліквідності менше за норматив $[0,2-0,3]$.

Показник власних оборотних коштів (робочий капітал) свідчить, що підприємству не вистачає оборотних коштів для розрахунку за короткостроковими зобов'язаннями. Так, у 2015–2016 рр. його значення було від'ємним, у 2017 році обсяг власних оборотних коштів зріс до 64920 тис. грн.

Відповідно показники забезпечення поточної діяльності власними оборотними коштами та маневреності власних оборотних коштів у 2015–

2016 рр. також мали від'ємне значення, і лише у 2017 році їх значення покращилось.

Проведемо аналіз фінансової стійкості підприємства ПрАТ «Оболонь» за 2015–2017 рр. у табл. 2.7.

Коефіцієнт автономії зріс і склав на кінець 2017 року 0,36, що свідчить про незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування лише на 36%, що є негативним. Протягом усього аналізованого періоду цей показник був меншими за норматив - 50%.

Таблиця 2.7

Аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Оболонь» за 2014–2016 рр.

Показники	31.12. 2015	31.12. 2016	31.12. 2017	Абсолютний приріст		Рекоменд.
				2016-2015	2017-2016	
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,01	0,4	0,57	0,39	0,17	>0,8
Коефіцієнт фінансової залежності	0,99	0,71	0,64	-0,28	-0,08	< 0,5
Коефіцієнт фінансового ризику	95,29	2,5	1,76	-92,79	-0,74	< 0,8
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,73	0,21	0,53	-0,52	0,32	Зменшення
Власний оборотний капітал	-1693463	-1797861	-2721206	-104398	-923345	Збільшення
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	-50,809	-1,341	-1,09	49,47	0,25	0,2 – 0,5 Збільшення
Коефіцієнт забезпечення запасів власними коштами	-1,884	-2,008	-3,626	-0,12	-1,62	0,5 – 0,8 Збільшення

Коефіцієнт фінансового ризику в 2017 році скоротився, що свідчить про скорочення частки позикових коштів, що припадає на власні, така динаміка є позитивною. Оскільки у 2015 р. та 2016 р. на підприємстві не було власних оборотних коштів, то за результатами діяльності 2017 р. ситуація покращилася. Так, коефіцієнт маневреності власних коштів у 2017 році хоча

й має негативне значення, але впродовж всього досліджуваного періоду зростає.

Таким чином, на основі проведеного аналізу можна відмітити позитивні й негативні моменти в господарській діяльності. Позитивним є зростання обсягів діяльності ПрАТ «Оболонь», про що свідчить збільшення активів підприємства протягом аналізованого періоду. Проте аналіз ліквідності балансу показав, що він не є абсолютно ліквідним, про це свідчать і показники ліквідності – підприємство має досить низьку можливість погасити поточні зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів. Збиткова діяльність підприємства протягом останніх років змушує його використовувати позикові кошти, обсяг яких протягом 2016–2017 рр. збільшився, що негативно вплинуло на фінансову стійкість ПрАТ «Оболонь».

2.2. Оцінка управління діловою активністю та рентабельністю підприємства

Основним важелем підвищення ефективності використання ресурсів будь-якого підприємства є управління їх діловою активністю. Це уможливорює здійснення об'єктивної оцінки результативності фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання з метою її оперативного корегування, а отже – визначення векторів розвитку, у тому числі за умов посиленого екологічного навантаження. Ділова активність формує імідж підприємства, є візитною карткою у справах бізнесу. Від об'єктивності, точності оцінки й оптимізації ділової активності підприємства залежить якість управлінських рішень у сфері стратегічного розвитку.

Для оцінки інтенсивності використання ресурсів ПрАТ «Оболонь» проведемо аналіз їх оборотності (табл. 2.8).

Коефіцієнт оборотності активів у 2016 році мав негативну тенденцію до зменшення на 0,38 обороту, відповідно збільшився період їх обороту

майже на 162 днів і склав 479 днів. У 2017 році оборотність активів зменшилась на 0,03 а період оборотності збільшився на 20 днів та склав майже 500 днів, що є негативною тенденцією та свідчить про зменшення ефективності управління активами в цілому. Така ситуація обумовлена перевищенням темпу зростання активів над темпом зростання чистого доходу від реалізації (114% та 36% відповідно).

Коефіцієнт оборотності власного капіталу у 2016 році мав негативну тенденцію до зменшення на 106,64 обороту, відповідно збільшився період їх обороту майже на 134 днів і склав 137 днів. У 2017 році оборотність виробничого капіталу зменшилась на 0,64, а період оборотності зріс на 44 днів та склав майже 44 днів, що є негативною тенденцією та свідчить про зниження ефективності управління власного капіталу в цілому.

Таблиця 2.8

Аналіз показників оборотності ПрАТ «Оболонь» за 2015–2017 рр.

Показники	2015	2016	2017	Абсолютний приріст	
				2016/2015	2017/2016
1. Коефіцієнт оборотності, оборотів					
активів	1,13	0,75	0,72	-0,38	-0,03
власного капіталу	109,27	2,63	1,99	-106,64	-0,64
оборотних активів	2,46	2,28	2,98	-0,18	0,71
запасів	4,05	3,94	6,61	-0,12	2,68
кредиторської заборгованості	1,23	3,94	6,61	2,7	2,68
дебіторської заборгованості	9,7	8,64	16,66	-1,05	8,02
2. Тривалість обороту, днів					
активів	317,23	478,73	499,14	161,49	20,41
власного капіталу	3,29	136,9	181,01	133,61	44,1
оборотних активів	146,55	158,21	120,75	11,67	-37,46
запасів	88,84	91,44	54,44	2,61	-37
кредиторської заборгованості	292,07	91,44	54,44	-200,63	-37
дебіторської заборгованості	37,12	41,64	21,61	4,52	-20,04

Коефіцієнт оборотності оборотних активів у 2016 році мав негативну тенденцію до зменшення на 0,18 обороту, відповідно збільшився період їх обороту майже на 12 днів і склав 158 днів. У 2017 році, навпаки, оборотність оборотних активів збільшилася на 0,71, а період оборотності скоротився на 37 днів та склав майже 121 день, що є позитивною тенденцією та свідчить про підвищення ефективності управління оборотними активами в цілому. Така ситуація обумовлена перевищенням темпу зростання чистого доходу від реалізації над темпом зростання оборотних активів (36% та 12% відповідно).

Коефіцієнт оборотності запасів у 2016 році мав негативну тенденцію до зменшення на 0,12 обороту, відповідно збільшився період їх обороту майже на 3 днів і склав 91 день. У 2017 році, навпаки, оборотність оборотних активів збільшилася на 2,68, а період оборотності скоротився на 37 днів та склав 55 днів, що є позитивною тенденцією та свідчить про підвищення ефективності управління запасами в цілому. Така ситуація обумовлена перевищенням темпу зростання чистого доходу від реалізації над темпом зростання оборотних активів (40% та -16,4% відповідно).

Коефіцієнт виробничих запасів у 2016 році мав негативну тенденцію до зменшення на 1,27 обороту, відповідно збільшився період їх обороту майже на 23 днів і склав 93 дні. У 2017 році, навпаки, оборотність оборотних активів збільшилася на 2,68, а період оборотності скоротився на 39 днів та склав майже 55 днів, що є позитивною тенденцією та свідчить про підвищення ефективності управління виробничими запасами в цілому. Така ситуація обумовлена перевищенням темпу зростання чистого доходу від реалізації над темпом зростання виробничих запасів (40% та -16% відповідно).

Графічно динаміку показників оборотності ПрАТ «Оболонь» показано на рис. 2.2.

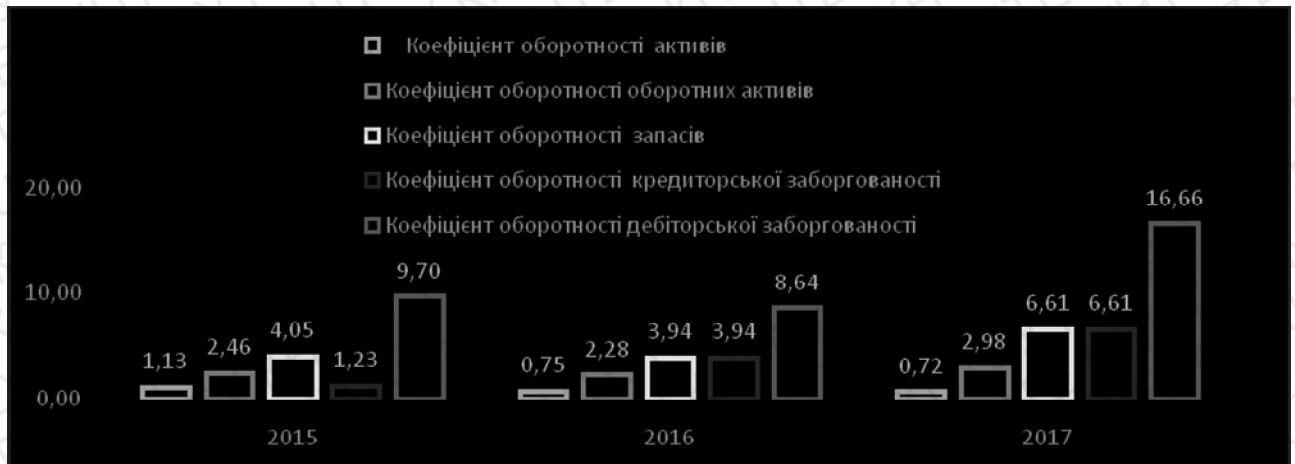

Рис. 2.2. Динаміка показників оборотності ПрАТ «Оболонь»

Наведемо основні показники рентабельності в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Розрахунок показників рентабельності (збитковості) ПрАТ «Оболонь» за 2015-2017 рр.

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Абсолютний приріст	
				2016/ 2015	2017/ 2016
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	3641996	3524945	4963232	-117051	1438287
Чистий прибуток (збиток)	-400102	-183625	176580	216477	360205
Рентабельність (збитковість) операційної діяльності	-116,7	-94,5	356,8	22,2	451,3
Рентабельність (збитковість) за чистим прибутком, %					
реалізації	-11,0	-5,2	3,5	5,8	8,7
активів	-12,5	-3,9	2,6	8,6	6,5
оборотних активів	-27,0	-11,9	10,6	15,1	22,5
виробничого капіталу	-23,2	-5,9	3,4	17,3	9,3
власного капіталу	-1200,4	-13,7	7,1	1186,7	20,8

Щодо показників рентабельності, то можна дійти загального висновку, що внаслідок збиткової діяльності підприємства в 2015–2016 рр. усі показники рентабельності мали від'ємне значення (тобто це показники

збитковості). Проте в 2017 році ПрАТ «Оболонь» отримало чистий прибуток, що забезпечило його рентабельність.

Так, у 2016 р. кожна гривня чистого доходу від реалізації забезпечувала 5,2 коп чистого збитку, що на 5,8 коп менше, ніж у попередньому періоді. З результатами діяльності 2017 р. кожна гривня чистого доходу від реалізації генерувала вже 3,5 коп. чистого прибутку (покращення показника на 8,7 коп).

У 2016 р. кожна гривня активів забезпечувала 3,9 коп чистого збитку, що на 8,6 коп менше, ніж у попередньому періоді. З результатами діяльності 2017 р. кожна гривня активів генерувала вже 2,6 коп. чистого прибутку (покращення показника на 6,5 коп).

У 2016 р. кожна гривня оборотних активів забезпечувала 11,9 коп чистого збитку, що на 15,1 коп менше, ніж у попередньому періоді. З результатами діяльності 2017 р. кожна гривня оборотних активів генерувала вже 10,6 коп. чистого прибутку (покращення показника на 22,5 коп).

У 2016 р. кожна гривня виробничого капіталу забезпечувала 5,9 коп чистого збитку, що на 17,3 коп менше, ніж у попередньому періоді. З результатами діяльності 2017 р. кожна гривня виробничого капіталу генерувала вже 3,4 коп. чистого прибутку (покращення показника на 9,3 коп).

У 2016 р. кожна гривня власного капіталу забезпечувала 13,7 коп чистого збитку, що на 11873 коп менше, ніж у попередньому періоді. З результатами діяльності 2017 р. кожна гривня власного капіталу генерувала вже 7,1 коп. чистого прибутку (покращення показника на 20,8 коп).

Графічно динаміку показників рентабельності (збитковості) ПрАТ «Оболонь» показано на рис. 2.3.

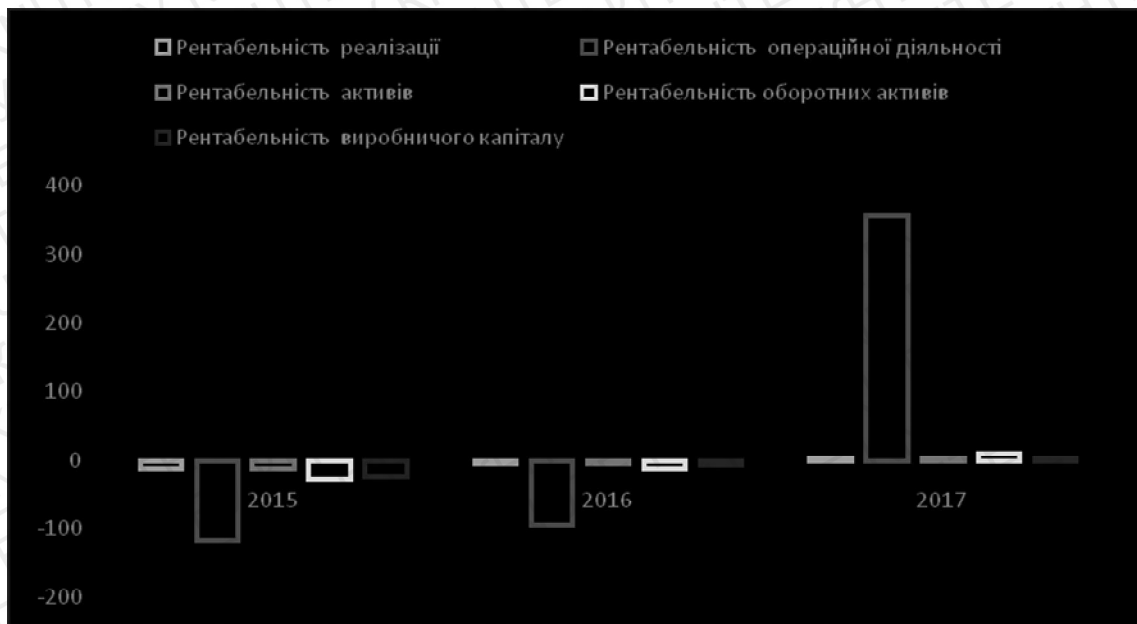

Рис. 2.3. Динаміка показників рентабельності (збитковості)
ПрАТ «Оболонь» за 2015-2017 рр.

Коефіцієнт ROA об'єднує два показники: частку прибутку в одній гривні реалізації та оборотність активів. Вище було встановлено, що частка прибутку в одній гривні реалізації обчислюється за допомогою коефіцієнта прибутковості, а оборот активів – за допомогою коефіцієнта оборотності активів. Тобто добуток названих показників дорівнює значенню коефіцієнта прибутку на активи (ROA).

Використаємо цю залежність для аналізу причин зміни рентабельності активів ПрАТ «Оболонь», для чого в табл. 2.10 зробимо розрахунок коефіцієнта ROA за допомогою названих показників.

Таблиця 2.10

Розрахунок показника ROA для ПрАТ «Оболонь»

Роки	Прибуток (збиток) на активи ROA	Коефіцієнт прибутковості (збитковості)	Коефіцієнт оборотності активів
2015	-0,12	-0,11	1,13
2016	-0,04	-0,05	0,75
2017	0,03	0,04	0,72

З даних табл. 2.10 видно, що прибутковість активів ПрАТ «Оболонь» у 2017 році обумовлено прибутковістю діяльності підприємства: якщо у 2015 р. та 2016 р. діяльність підприємства була збитковою, то у 2017 році підприємство отримало чистий прибуток.

Далі проведемо факторний аналіз за допомогою моделі Дюпона. Модель Дюпона показує взаємозв'язок між показником ефективності діяльності підприємства – її рентабельністю (ROA) і двома факторами: рентабельністю продажів і оборотністю активів. Таким чином, модель дозволяє оцінити внесок системи продажів підприємства і ступеня інтенсивності використання активів в формування рентабельності компанії.

У моделі Дюпона коефіцієнт ROE (прибуток на власний капітал) розкладений на такі складові: прибутковість активів і коефіцієнт фінансового важеля (фінансового левериджу), який обчислюється як співвідношення: Активи/Власний капітал. Тобто це рівняння наглядно показує, що прибутковість власного капіталу залежить від прибутковості активів і фінансового левериджу.

Проаналізуємо вплив факторів на рентабельність власного капіталу ($R_{вк}$) ПрАТ «Оболонь» за допомогою трьохфакторної моделі Дюпона. В основу приведеної схеми аналізу закладена наступна детермінована модель:

$$R_{вк} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} = R_{чрп} \times K_{об.а} \times K_{ф.зал} = \frac{ЧП}{B} \times \frac{B}{A} \times \frac{A}{BK} \quad (2.1)$$

де $R_{чрп}$ - чиста рентабельність продажів;

$K_{об.а}$ - коефіцієнт оборотності активів;

$K_{ф.зал}$ - коефіцієнт фінансової залежності.

З представленої моделі видно, що рентабельність власного капіталу підприємства залежить від трьох факторів першого порядку: чистої рентабельності продажів, коефіцієнта оборотності активів і структури джерел фінансування. Значимість даних показників підтверджується тим, що вони у

певному змісті узагальнюють усі сторони фінансово-господарської діяльності корпорації: перший фактор узагальнює звіт про прибутки і збитки, другий – актив балансу, третій – пасив балансу.

В табл. 2.12 представлено зміни коефіцієнта рентабельності власного капіталу і факторних показників у динаміці.

Загальну зміну рентабельності власного капіталу визначаємо:

$$\Delta P_{вк} = P_{вк1} - P_{вк0} \quad (2.2)$$

$$\Delta P_{вк} = 0,07 - (-0,14) = 2,1$$

Вплив зміни показника чистої рентабельності продажів на зміну рентабельності власного капіталу:

$$\Delta P_{вк} (P_{чрп}) = P_{чрп1} \times K_{ф.зал.0} \times K_{об.А0} - P_{чрп0} \times K_{ф.зал.0} \times K_{об.А0} \quad (2.3)$$

$$\Delta P_{вк} (P_{чрп}) = 0,04 \times 3,5 \times 0,75 - (-0,05) \times 3,5 \times 0,75 = 0,24$$

Вплив зміни коефіцієнта оборотності активів на зміну рентабельності власного капіталу:

$$\Delta P_{вк} (K_{об.А}) = P_{чрп1} \times K_{ф.зал.1} \times K_{об.А1} - P_{чрп1} \times K_{ф.зал.1} \times K_{об.А0} \quad (2.4)$$

$$\Delta P_{вк} (K_{об.А}) = 0,04 \times 2,76 \times 0,72 - 0,04 \times 2,76 \times 0,75 = -0,003$$

Таблиця 2.11

Зміна коефіцієнта рентабельності власного капіталу і факторних показників ПрАТ «Оболонь»

Показники	2015	2016	2017	Зміна 2016-2015		Зміна 2017-2016	
				Абсолютна	Відносна	Абсолютна	Відносна
1	2	3	4	5	6	7	8
Рентабельність власного капіталу ($P_{вк}$)	-12	-0,14	0,07	11,87	-0,99	0,21	-1,52
Чиста рентабельність продажів ($P_{чрп}$)	-0,11	-0,05	0,04	0,06	-0,53	0,09	-1,68
Коефіцієнт оборотності активів ($K_{об.а}$)	1,13	0,75	0,72	-0,38	-0,34	-0,03	-0,04
Коефіцієнт фінансової залежності ($K_{ф. зал}$)	96,29	3,5	2,76	-92,79	-0,96	-0,74	-0,21

Вплив зміни коефіцієнта фінансової залежності на зміну рентабельності власного капіталу:

$$\Delta P_{вк} (K_{зал.}) = P_{чрп_1} \times K_{ф.зал._1} \times K_{об.А0} - P_{чрп_1} \times K_{ф.зал._0} \times K_{об.А0} \quad (2.5)$$

$$\Delta P_{вк} (K_{зал.}) = 0,04 \times 2,76 \times 0,75 - 0,04 \times 3,5 \times 0,75 = -0,022$$

Склавши значення змін показника рентабельності власного капіталу за рахунок кожного фактора, одержимо загальне значення зміни значення коефіцієнта:

$$\Delta P_{вк} = P_{вк} (P_{чрп}) + P_{вк} (K_{об.А}) + P_{вк} (K_{ф.зал.}) \quad (2.6)$$

$$\Delta P_{вк} = 0,24 + (-0,003) + (-0,022) = 0,215$$

Вплив факторів на рентабельність власного капіталу представлено в табл. 2.12.

З даних, наведених у таблиці, можна зробити висновки про вплив основних факторів на зміну рентабельності власного капіталу. Так, скорочення коефіцієнта оборотності активів на 0,03 спричинила скорочення рентабельності власного капіталу на 0,003. Що становить 0,3%. Коефіцієнт фінансової залежності, що скоротився на 0,74 також негативно вплинув на рентабельність власного капіталу і скоротив показник на 0,022, що становить 2,2%. Збільшення рентабельності власного капіталу на 0,24. Що становить 24% було спричинене зростанням рентабельності продажу на 0,09, що становить 9%.

Таблиця 2.12

**Вплив факторів на рентабельність власного капіталу ПрАТ
«Оболонь»**

Показник	Вплив
Чиста рентабельність продажів	0,24
Коефіцієнт оборотності активів	-0,003
Коефіцієнт фінансової залежності	-0,022
Всього (зміна рентабельності власного капіталу)	0,215

Рентабельність власного капіталу ПрАТ «Оболонь» є одним з найважливіших показників, що характеризує ефективність її діяльності. Низьке значення цього показника і може негативно вплинути на вибір інвестором в якості об'єкту вкладення коштів в ПрАТ «Оболонь». Тому компанії надалі потрібно намагатись покращувати політику управління доходами та витратами, оптимізовувати структуру капіталу і процес управління податковими платежами.

Як видно з табл. 2.13 найбільш вагомий вплив на збільшення рентабельності власного капіталу відбулося за рахунок рентабельності продажів. Найменший вплив мав коефіцієнт оборотності активів та коефіцієнт фінансової залежності.

За результатами діяльності 2015 та 2016 років підприємство було збитковим, у 2017 році внаслідок отримання чистого прибутку діяльність підприємства була рентабельною, але отримані значення показників рентабельності залишаються низькими.

2.3 Оцінка ймовірності банкрутства підприємства

Наступним етапом дослідження ефективності управління фінансово-майновим станом ПрАТ «Оболонь» є оцінка ймовірності його банкрутства.

Перш за все, проведемо оцінку прогнозування можливого банкрутства ПрАТ «Оболонь» на основі моделі Бівера та Альтмана.

Розрахунок модель Бівера для діагностики ймовірності банкрутства ПрАТ «Оболонь» наведено у табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Діагностика ймовірності банкрутства ПрАТ «Оболонь» за моделлю

Бівера

2015 рік	2016 рік	2017 рік
$(-400102 - 175062) / (90137 + 3085876) = -1,1811$	$(-183625 - 186618) / (347830 + 2999167) = -0,11062$	$(176580 - 451790) / (2786127 + 1599851) = -0,06275$

Коефіцієнт Бівера за весь період дослідження є від'ємним, навіть не дивлячись на прибутковість діяльності останнього періоду (норма - більше 0,2) – це свідчить про незадовільну структуру балансу та недостатність чистого прибутку, що направляється на розвиток виробництва.

На рис. 2.4 наведений графік зміни значення ймовірності банкрутства по моделі Бівера протягом 2015–2017 рр.

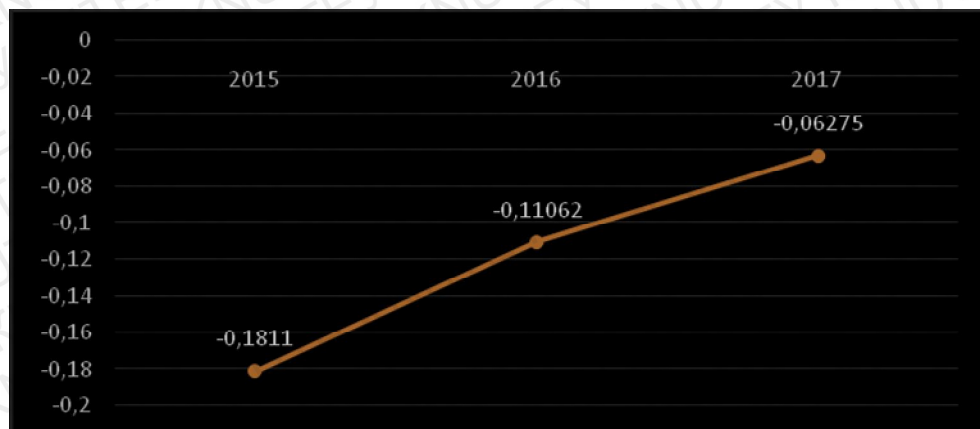

Рис. 2.4. Графік зміни значення ймовірності банкрутства ПрАТ «Оболонь» по моделі Бівера в 2015–2017 рр.

З рис. 2.4 видно, що з кожним роком ПрАТ «Оболонь» вдається зменшувати показник ймовірності банкрутства на підприємстві.

У табл. 2.14 наведені результати розрахунку показників моделі Альтмана за даними фінансової звітності за 2015–2017 рр.

Таблиця 2.14

Оцінка ймовірності банкрутства ПрАТ «Оболонь» за інтегральним показником Z Альтмана

Показники	2015	2016	2017
1	2	3	4
X1	$\frac{-1603326}{3209343} = -0,499$	$\frac{-1450031}{4687477} = -0,309$	$\frac{64920}{6881460} = 0,009$
X2	$\frac{-37931}{3209343} = -0,012$	$\frac{-213931}{4687477} = -0,045$	$\frac{-518048}{6881460} = -0,075$
X3	$\frac{-706347}{3209343} = -0,220$	$\frac{-493560}{4687477} = -0,105$	$\frac{-358961}{6881460} = -0,052$
X4	$\frac{33330}{3176013}$	$\frac{1340480}{3346997} =$	$\frac{2495482}{4385978}$

	=0,010	0,401	= 0,569
X5	3641996/3209343 =1,135	3524945/ 4687477= 0,752	4963232/ 6881460= 0,721
X1x1,2	-0,5994	-0,37120	0,0113
X2 x 1,4	-0,01655	-0,06389	-0,10539
X3 x 3,3	-0,7263	-0,34747	-0,17214
X4 x 0,6	0,006297	0,240301	0,341381
X5 x 1,0	0,721247	0,751992	0,721247
Z-показник	-0,6147	0,2097	0,7964

Вище проведений розрахунок Z-показника за моделлю Е. Альтмана вказує на високу ймовірність банкрутства ПрАТ «Оболонь» протягом всього періоду дослідження (низька при значення 2,67). Але значення показник а має позитивну тенденцію до збільшення. У 2015 році даний показник мав від'ємне значення і склав -0,6147. У 2016 році показник уже набуває додатного значення і складає 0,2097, а у 2017 році досягає позначки 0,7964. Найбільшого зростання за досліджуваний період показник Альтмана досяг у 2017 році в порівнянні з 2016 роком і склав 0,5867, що становить 280% приросту. Таким чином даний показник впродовж всього досліджуваного періоду постійно зростає.

На рис. 2.5 наведений графік зміни значення Z-показника Альтмана протягом 2015-2017 рр.

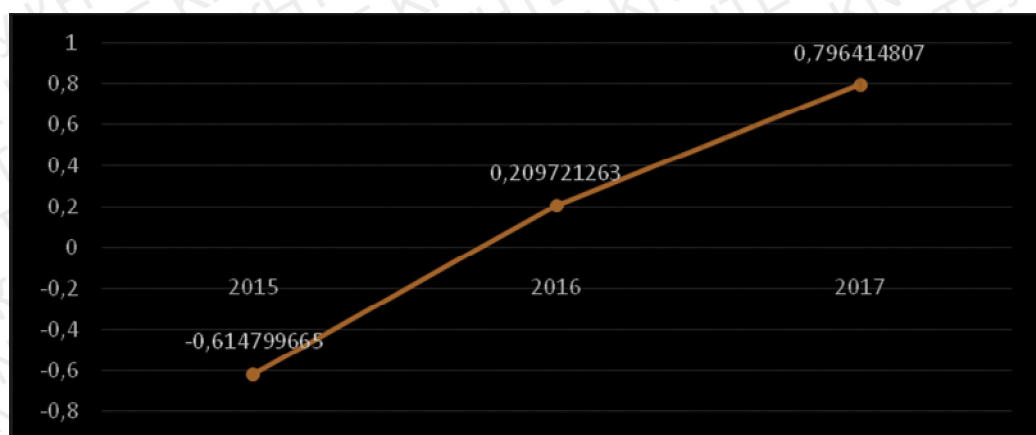

Рис. 2.5. Графік зміни значення Z-показника Альтмана ПрАТ «Оболонь» у 2015–2017 рр.

У табл. 2.15 наведені результати розрахунку показників моделі Ліса за даними фінансової звітності за 2015–2017 рр.

Таблиця 2.15

Діагностика ймовірності банкрутства ПрАТ «Оболонь» за моделлю Ліса

2015 рік	2016 рік	2017 рік
$0,063 \cdot (1482550 / 3209343) + 0,092 \cdot (3641996 / 3209343) + 0,057 \cdot (-37931 / 3209343) + 0,001 \cdot (33330 / 3209343) = 0,1328$	$0,063 \cdot (1549136 / 4687477) + 0,092 \cdot (3524945 / 4687477) + 0,057 \cdot (-213931 / 4687477) + 0,001 \cdot (1340480 / 4687477) = 0,0874$	$0,063 \cdot (1664771 / 6881460) + 0,092 \cdot (4963232 / 6881460) + 0,057 \cdot (-518048 / 6881460) + 0,001 \cdot (2495482 / 6881460) = 0,0778$

Таким чином, значення отриманого показника ПрАТ «Оболонь» значно нижчі граничних норм, що свідчить про незадовільну платоспроможність підприємства, здатність погашати зобов'язання перед кредиторами.

На рис. 2.6 наведений графік зміни значення ймовірності банкрутства по моделі Ліса протягом 2015–2017 рр.

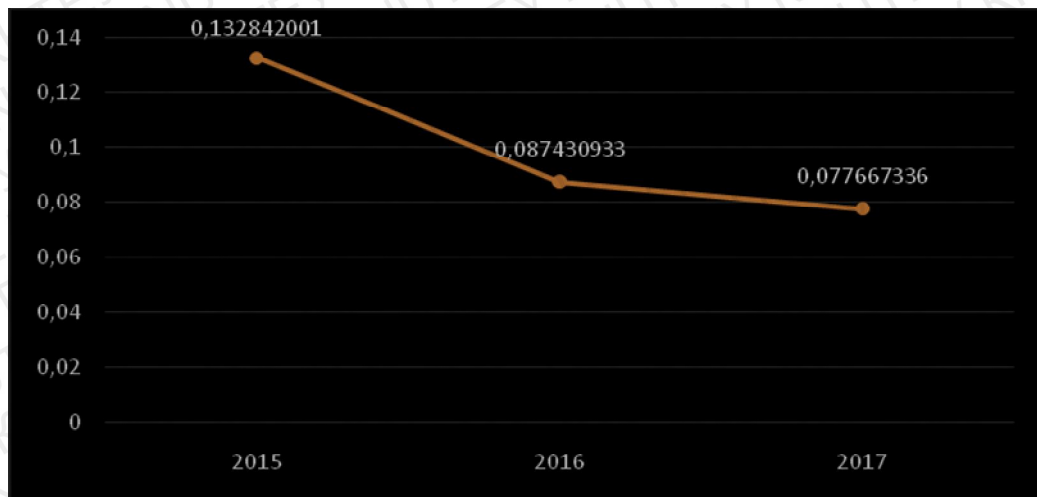

Рис. 2.6. Графік зміни значення ймовірності банкрутства ПрАТ «Оболонь» за моделлю Ліса в 2015–2017 рр.

Як бачимо, за моделлю Ліса спостерігається негативна тенденція до скорочення показника, що говорить про зменшення платоспроможності підприємства ПрАТ «Оболонь».

Далі застосуємо вітчизняну модель А. В. Чупіса(табл. 2.16).

Таблиця 2.16

Діагностика ймовірності банкрутства ПрАТ «Оболонь» за українською моделлю А. В. Чупіса

2015 рік	2016 рік	2017 рік
$-1,3496 - 0,6183 * (-1603326 / 3209343) + 0,6867 * (3176013 / 33330) = -64,39$	$-1,3496 - 0,6183 * (-1450031 / 4687477) + 0,6867 * (3346997 / 1340480) = 3,25$	$-1,3496 - 0,6183 * (64920 / 6881460) + 0,6867 * (4385978 / 2495482) = -0,15$

За цією моделлю, спостерігаємо від’ємні значення в останньому періоді свідчить про незадовільну платоспроможність підприємства. Окрім цього ми спостерігаємо, що даний показник впродовж всього досліджуваного періоду постійно скорочується.

На рис. 2.7 наведений графік зміни значення ймовірності банкрутства за моделлю А.В. Чупіса протягом 2015–2017 рр.

Рис. 2.7. Графік зміни значення ймовірності банкрутства за українською моделлю Z в 2015–2017 рр.

Як бачимо з рисунку 2.7, негативна тенденція до скорочення показника ймовірності банкрутства підтверджується даними українською моделлю А. В. Чупіса.

Далі визначимо клас боржника – юридичної особи на підставі Наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самоокупності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара» № 1095/29225 від 05 серпня 2016 р.

Так, ПрАТ «Оболонь» відноситься до секції С (виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, великі та середні підприємства), відповідно модель для визначення класу боржника – юридичної особи має наступний вигляд:

$$Z = 0,035 \cdot K_1 + 0,04 \cdot K_2 + 2,7 \cdot K_3 + 0,1 \cdot K_6 + 1,1 \cdot K_7 + 1,2 \cdot K_8 + 0,05 \cdot K_9 - 0,8 \quad (2.7)$$

Порядок розрахунку та результати наведено у табл. 2.17.

Таблиця 2.17

Розрахунок фінансових показників, що використовуються для розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи на підставі Наказу Міністерства фінансів України №1095/29225 від 05 серпня 2016 р.

2015 рік	2016 рік	2017 рік
$=0,035 \cdot 0,010385 + 0,04 \cdot 0,48 + 2,7 \cdot (-0,12827) + 0,1 \cdot 0,40189 + 1,1 \cdot (-1,4139) + 1,2 \cdot 0,3029 + 0,05 \cdot 0,1986 - 0,8 = -2,2684$	$=0,035 \cdot 0,865308 + 0,04 \cdot 0,52 + 2,7 \cdot (-0,05486) + 0,1 \cdot 0,3424 + 1,1 \cdot (-0,8004) + 1,2 \cdot 0,2672 + 0,05 \cdot 0,1804 - 0,8 = -1,4135$	$=0,035 \cdot 0,362638 + 0,04 \cdot 1,04 + 2,7 \cdot 0,050342 + 0,1 \cdot 0,3188 + 1,1 \cdot (-0,228) + 1,2 \cdot 0,04216 + 0,05 \cdot 0,0302 - 0,8 = -0,7766$

За цією моделлю, отримані від'ємні значення, тобто ПрАТ «Оболонь» належить до класу 4 боржника – юридичної особи. Клас 4 боржника – юридичної особи означає, що йому присвоюється рейтинг від ССС+ до С, що означає, що підприємство характеризується високою ймовірністю дефолту.

На рис. 2.8 наведений графік зміни значення ймовірності банкрутства за моделлю розрахунку інтегрального показника боржника – юридичної особи протягом 2015–2017 рр.

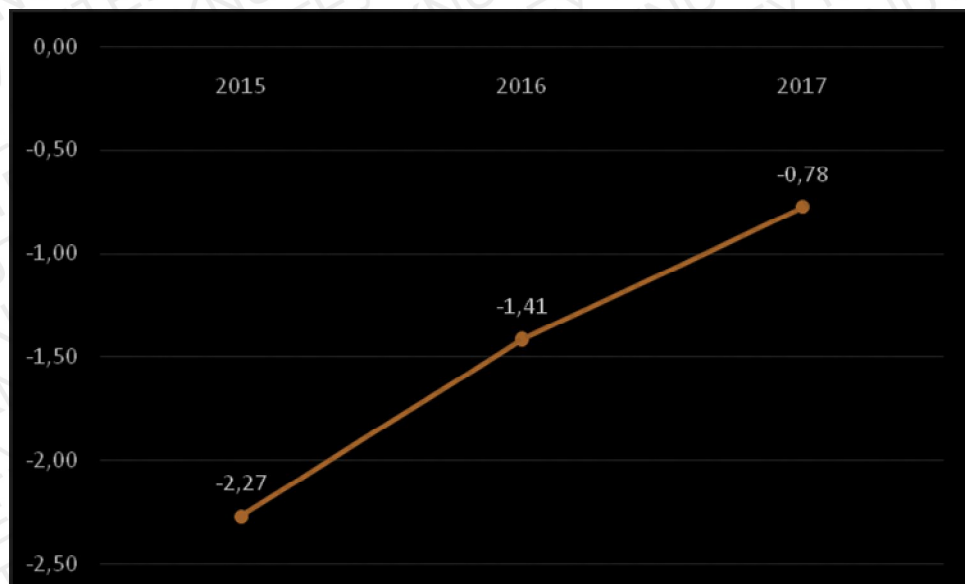

Рис. 2.8. Графік зміни значення ймовірності банкрутства за моделлю розрахунку інтегрального показника боржника – юридичної особи в 2015–2017 рр.

Як бачимо з рисунку, протягом аналізованого періоду спостерігається зростання показника інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи. Проте, незважаючи на це значення показника залишається в межах від – 0,71 до – 3,4 тобто класу 4.

Отже, здійснено прогнозування ймовірності банкрутства ПрАТ «Оболонь» за 4 моделями: за інтегральним показником Z Альтмана, за моделлю Ліса, за моделлю Бівера, за моделлю А.В. Чупіса. Модель Альтмана свідчить про високу ймовірність банкрутства, за моделлю Ліса значення отриманого показника значно нижчі граничних норм, що свідчить про незадовільну платоспроможність підприємства, здатність погашати

зобов'язання перед кредиторами. Модель Бівера показує тенденції до формування незадовільної структури балансу, а за українською моделлю А.В. Чупіса спостерігаються негативні тенденції до збільшення загрози банкрутства. Розрахунок фінансових показників, за рахунок коштів бенеціара також показав високу ймовірність дефолту. Таким чином, проведена оцінка прогнозування можливого банкрутства ПрАТ «Оболонь» за допомогою вказаних моделей свідчить, що підприємству властива висока ймовірність банкрутства.

РОЗДІЛ 3.

ДОСЛІДЖЕННЯ ШЛЯХІВ ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-МАЙНОВИМ СТАНОМ ПрАТ «ОБОЛОНЬ»

3.1. Обґрунтування пропозицій щодо покращення управління фінансово-майновим станом підприємства

В умовах економічної кризи, досягнення стабільності функціонування суб'єктів підприємницької та інших видів діяльності є найбільш актуальним і важливим завданням. Підтримання належного рівня фінансової безпеки підприємства залежить від ефективності планування конкретних завдань, щодо протидії загрозам, і шляхів їх реалізації в процесі забезпечення фінансової стабільності.

Отже, розробка та реалізація стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства за своєю суттю є елементом стратегічного управління, багатопланового, формально-поведінкового управлінського процесу, який допомагає формулювати та виконувати ефективні стратегії, що сприяють балансуванню відносин між організацією, включаючи її окремі частини, та зовнішнім середовищем, а також досягненню встановлених цілей. Це також процес, за допомогою якого апарат управління підприємством здійснює довгострокове керівництво підприємством, визначає цілі діяльності, розробляє стратегію їх досягнення, враховуючи всі релевантні (найсуттєвіші) зовнішні та внутрішні умови, а також забезпечує виконання розроблених відповідних планів, постійно розвиваючись і змінюючись. Необхідність підтримки стратегічної орієнтації робить процес стратегічного управління безпекою безперервним і динамічним та визначає його метою встановлення цілей, розробку і забезпечення виконання планових показників у межах підсистем безпеки, що є основою для створення основ динамічної конкурентоспроможності та життєздатності в довгостроковій перспективі.

Важливим чинником успішної реалізації антикризової стратегії діяльності є інформування персоналу підприємства, особливо його кадрового ядра про її сутність та основні параметри. З цією метою з успіхом можна застосувати концепцію збалансованої системи показників (BalancedScorecard – BSC), що може стати своєрідним каркасом для переведення стратегії антикризової діяльності підприємства в набір операційних цілей, що визначають діяльність організації та її елементів.

Технологія формування BSC для унаочнення передбачає складання спеціальної таблиці, в якій за кожною з проекцій оцінювання показано причинно-наслідкові зв'язки між необхідними ефектами, сформульовано завдання, вимірник виконання такого завдання, цільова кількісна оцінка цього вимірника, а також розроблені для досягнення вказаних цілей заходи.

Використання концепції збалансованої системи показників для ілюстрації стратегії антикризової діяльності ПрАТ «Оболонь» подано в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

**Застосування концепції BSC для унаочнення змісту стратегії
антикризової діяльності ПАТ «Оболонь»**

Сфера	Завдання	Вимірник	Мета	Ініціативи
1	2	3	4	5
Фінанси	Утримання позицій, забезпечення отримання виручки хоча б на рівні попереднього періоду	Дивідендна віддача на акцію Рентабельність активів Скорочення витрат	20 % зі щорічним приростом у 1 % -3 % у рік x1 -8 % у рік x2 -14 % у рік x3 Скорочення постійних витрат на 20%	Програма утримання позицій

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5
Клієнти	Виробляти якісну продукцію та послуги	Обсяг чистого доходу Сума браку	5,5 млрд. грн. Не більше 0,5% від доходу	Програма утримання позицій Впровадження системи контролю якості
Внутрішні процеси	Сконцентруватися на виготовлені якісної продукції Знизити непродуктивні витрати	Рентабельність продукції (сукупна) Питомі витрати на утримання запасів	Не менше 15 % Скорочення до 5 %	Удосконалення планування закупівель і продажу
Персонал	Навчити і “перезброїти” персонал	Продуктивність праці Частка висококваліфікова ного персоналу Чисельність персоналу	1800 тис. грн./ос. За три роки досягти рівня 75 % Скорочення зайвого персоналу	Програма оптимізації чисельності персоналу Удосконалення розпорядчо- нормативної документації

Фінансова складова є однією з ключових складових збалансованої системи показників. Як правило, основним завданням у рамках фінансової складової є збільшення рентабельності продукції, рентабельності власного капіталу, чистого грошового потоку та чистого прибутку. Фінансові цілі лежать в основі дерева цілей, однак існує тісний взаємозв'язок із цілями в галузі маркетингу, внутрішніх процесів і розвитку персоналу.

У рамках клієнтської складової управлінці визначають ключові сегменти ринку, на яких підприємство має намір зосередити свої зусилля

щодо реалізації своїх продуктів. Ця складова дає можливість менеджерам підсилити стратегію в галузі маркетингу та продажів, що повинно призвести до зростання фінансових показників у майбутньому.

Складова внутрішніх бізнес-процесів ідентифікує основні процеси, які потребують удосконалення й розвитку. Ефективність бізнес-процесів визначає цінність пропозиції підприємства, від якої залежить кількість залучених клієнтів і кінцевий фінансовий результат.

Четверта складова системи – якості та розвитку персоналу. У ній основними показниками ефективності можуть бути задоволення співробітників, їх утримання, вміння і кваліфікація, можливість миттєво одержувати інформацію, необхідну для ухвалення управлінських рішень.

Планування заходів, направлених на покращення управління фінансово-майновим станом ПрАТ «Оболонь» має включати:

- визначення пріоритетних напрямів та об'єктів, на яких зосереджуються робота по забезпеченню безпеки;
- розподіл ресурсів для вирішення завдань по забезпеченню безпеки, ефективне використання потенціалу;
- реалізацію організаційних заходів;
- розробку дій і організацію управління персоналом в умовах кризи.

Для підвищення рівня економічної безпеки ПрАТ «Оболонь» необхідно врахувати та усунути ряд істотних проблем, зокрема:

- можуть бути застосовні тільки до певних типів загроз (ризиків);
- вимагають постійних і істотних витрат;
- включають тільки контрагентні ризики;
- вкрай схильні до ризиків ринку деривативів і страхового ринку.

Розробці заходів щодо покращення управління фінансово-майновим станом ПрАТ «Оболонь» повинна передувати оцінка ризику ліквідності підприємства. На підставі проведеного аналізу діяльності встановлено, що ПрАТ «Оболонь» у 2014–2017 рр. перебуває в кризі ліквідності.

Фінансова ліквідність означає готовність і спроможність підприємства виконувати свої зобов'язання в повному обсязі й у встановлені кредитною угодою строки. Можливість підприємства своєчасно розраховуватися за своїми поточними фінансовими зобов'язаннями за рахунок оборотних активів різного рівня ліквідності. Проведення такої оцінки потребує попереднього групування.

Про погіршення можливостей ліквідності ПрАТ «Оболонь» свідчить збільшення імобілізації власних обігових коштів і появи неліквідів: простроченої дебіторської заборгованості, прострочених тощо, списання безнадійної дебіторської заборгованості.

У табл. 3.2 розкрито фактори, які впливають на збільшення або зменшення ліквідності підприємства ПрАТ «Оболонь».

Таблиця 3.2

Фактори, що впливають на зміни ліквідності ПрАТ «Оболонь»

Фактори, що впливають на підвищення ліквідності	Фактори, що впливають на зменшення ліквідності
Одержання довгострокового кредиту	Погашення довгострокових позик
Інвестування капіталу	Грошові виплати
Прибутки	Збитки
Амортизаційні відрахування	Податки на дохід від дооцінки активів
Скорочення дебіторської заборгованості	Інвестиції в основні засоби
Скорочення запасів	Збільшення дебіторської заборгованості
Повернення наданих позик	Погашення короткострокових кредитів
Продаж необоротних активів	Використання резервних фондів

Збереження (відновлення) ліквідності – це одне із головних завдань для підприємства, яке опинилось на межі банкрутства. Для його вирішення розробляється стратегія щодо збереження ліквідності підприємства, основне завдання якої – уникнення (забезпечення) неліквідності та неплатоспроможності завдяки пошуку в резервах коштів та інших ліквідних активів.

Під час проведеної в другому розділі роботи оцінки фінансово-майнового стану ПрАТ «Оболонь» було виявлено такі недоліки:

- низька платоспроможність;
- зниження обсягів оборотного капіталу, якого явно не вистачає для нормального ведення операційної діяльності;
- великі обсяги кредиторської заборгованості, що може погіршити відносини із постачальниками підприємства.

Отримані кошти безсистемно витрачаються, що призводить до невідповідності доходів і витрат на існування підприємства ПрАТ «Оболонь». Отже, платіжні нестачі можна ліквідувати за допомогою засобів фінансового планування, складанням платіжних календарів. Власники підприємства дають розпорядження щодо використання коштів на різного роду витрати, при цьому не зважають на потребу в погашенні поточної заборгованості, або створення резервів коштів на розрахунковому рахунку на випадок термінової потреби в коштах.

Для збереження ліквідності ПрАТ «Оболонь» на належному рівні перш за все потрібно налагодити систему планування та контролю грошових потоків. Бухгалтерія та фінансовий відділ мають скласти фінансовий план грошових надходжень і видатків і разом із керівництвом підприємства зважити кожну затрату, відкинути зайві непродуктивні витрати і звести грошові потоки таким чином, щоб підприємство не накопичувало борги.

Діяльність підприємства орієнтується на кінцеву мету його діяльності, професійних якостей вищого керівництва, особливостей галузі та стану ринкових відносин. Для якісного виконання поставленої мети бізнесу, керівництво повинне не тільки спланувати оптимальний розмір ресурсів підприємства, а й забезпечити їх ефективне використання.

Отже, одним із головних етапів покращення управління фінансово-майновим станом підприємства є розроблення планів на майбутнє і моніторинг їх реалізації. На цьому етапі розробляється стратегічний план розвитку підприємства з урахуванням можливих загроз.

План повинен забезпечити високий рівень економічних показників діяльності підприємства, раціональність використання його активів,

налагоджену організаційну структуру взаємозв'язків між усіма підрозділами. Зазначений план стратегічного розвитку має бути фундаментом для розробки внутрішніх рекомендацій і вказівок, які будуть розкривати деталізовані кроки, мати якісні та кількісні показники, які будуть виконувати функцію індикаторів рівня економічної безпеки за певний період.

Стратегічний план повинен розкривати фінансові та кадрові питання, оптимальні схеми виробництва та реалізації тощо. Після складання плану і введення його в дію, потрібно розробити аналітичне прогнозування та деталізований план фінансів підприємства. На підставі стратегічного плану проводять аналіз ресурсозабезпечення підприємства та його економічної безпеки. Визначають доцільність плану оцінюванням ефективності заходів, які запобігають зниженню рівня прибутковості.

Звичайно, що для себе підприємство може і не намагатися утримувати всі показники фінансового стану в межах норм. Але в підприємства ПрАТ «Оболонь» наявна фінансова криза, низька платоспроможність.

Поліпшення фінансового стану підприємства, відновлення платоспроможності та відповідності фінансових показників нормативним значенням дадуть можливість підприємству не тільки успішно перебороти кризу, але й існувати і вести свою діяльність у довгостроковій перспективі. Так, наприклад, необхідні для фінансування розвитку банківські кредити підприємство не зможе отримати, не владнавши проблеми із фінансовим станом і ліквідністю. Саме тому рекомендуємо ПрАТ «Оболонь» налагодити фінансове планування та фінансовий контроль за показниками фінансового стану.

На основі аналізу особливостей діяльності ПрАТ «Оболонь» та оцінки його фінансово-майнового стану, проведеного у попередньому розділі, можна запропонувати такі напрямки підвищення його рівня:

- оптимізація обсягу та стану дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства;
- удосконалення управління запасами;

– збільшення обсягів реалізації продукції за рахунок розширення асортименту продукції тощо.

Розглянемо ці напрямки більш детально.

Управління оборотними активами полягає в скороченні періоду обороту виробничих запасів і дебіторської заборгованості та збільшенні строків сплати кредиторської заборгованості, що дозволяє знижувати поточні фінансові потреби підприємства в обігових коштах.

Для скорочення обороту дебіторської заборгованості необхідно прослідкувати за дотриманням платіжної дисципліни покупцями, за рівнем їхньої поточної платоспроможності, фінансового стану тощо. При управлінні необоротними активами важливою умовою є визначення оптимального складу та структури необоротних активів, впровадження нових технологій, вибір варіантів розміщення виробничих потужностей тощо.

Заходи щодо зниження розміру дебіторської заборгованості підприємства дозволять підвищити загальну ліквідність, яка є одним із основних показників оцінки кредитоспроможності підприємства, що створить підприємству більш сприятливі умови для організації процесу кредитування.

Виникнення дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Оболонь» – це об'єктивний процес, який зумовлений існуванням ризиків при проведенні взаєморозрахунків між контрагентами за результатами господарської операції. Проте на її розмір та структуру впливає ряд факторів, які можна поділити на три основні групи:

1) загальноекономічні (зовнішні) фактори (стан економіки в країні, ефективність грошово-кредитної політики НБУ, рівень інфляції, стан розрахунків тощо);

2) галузеві фактори (стан галузі, де працює фірма; динаміка виробництва цього виду продукції та попит на неї);

3) внутрішні фактори (організаційно-правова структура та форма власності підприємства, фінансовий менеджмент підприємства тощо).

Головна мета управління дебіторською заборгованістю в умовах фінансово-економічної кризи полягає в мінімізації її обсягу та строків інкасації боргу.

Таким чином, на підприємстві ПрАТ «Оболонь» як пріоритетні напрями управління дебіторською заборгованістю можна запропонувати такі:

1. Організація повного та достовірного обліку дебіторської заборгованості підприємства й перенесення облікових даних до його звітності.
2. Аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства в попередніх періодах.
3. Визначення кола потенційних дебіторів та суворе планування дебіторської заборгованості підприємства на майбутні періоди.
4. Оптимізація структури дебіторської заборгованості підприємства.
5. Постійний моніторинг дебіторської заборгованості.
6. Визначення можливості застосування кредитної політики щодо окремих покупців продукції та формування її принципів і умов.
7. Прискорення процесу погашення дебіторської заборгованості за допомогою сучасних форм її рефінансування.
8. Здійснення ефективного контролю за формуванням та погашенням дебіторської заборгованості підприємства.
9. Розрахунок розміру резерву сумнівних боргів.

Всі перелічені заходи в сукупності допоможуть скоротити суму дебіторської заборгованості на 20%.

Також потрібно працювати над важливим моментом в управлінні дебіторською заборгованістю на підприємстві ПрАТ «Оболонь», таким як якість дебіторської заборгованості. Підвищення якості можна досягти шляхом:

- всебічного оцінювання фінансового стану потенційних дебіторів, їх платоспроможності, репутації, терміну існування, диверсифікації клієнтури;

- визначення максимальної суми боргу в цілому та на одного клієнта (лімітування дебіторської заборгованості);
- використання різних форм забезпечення повернення боргу (застава, страхування, гарантії банків або третіх осіб, оформлення забезпеченим векселем тощо).

Виробничі запаси є складовою частиною виробничих витрат, а управлінський облік в своїй діяльності націлений саме на розгляд поведінки і управління витрат, методів і способів обліку витрат та калькулювання собівартості, аналіз релевантної інформації для прийняття управлінських рішень.

Для управління запасами на підприємстві ПрАТ «Оболонь» необхідно використовувати наступні процедур і технічні прийоми.

1. Правильне бюджетування потреби у різних елементах запасів (сировини, напівфабрикатів, готової продукції, товарів). Відправною точкою бюджетування є розроблення бюджету продажів, який передбачає запланований обсяг продажу окремих видів продукції.

Складання усіх інших бюджетів ґрунтується на бюджеті продажів, бо він визначає майбутній обсяг виробництва чи закупівель товару, витрати на виробництво, рух грошових коштів тощо.

Безпосередньо після бюджету продажів іде бюджет виробництва, на підставі якого розраховується обсяг виробництва. Бюджет виробництва є підставою для складання операційних бюджетів, пов'язаних з плануванням витрат на виробництво, зокрема бюджету витрачання (використання) матеріалів.

Бюджет витрачання (використання) матеріалів передбачає склад і кількість матеріалів, необхідних для виконання виробничої програми. Норми витрат виробничих запасів за їх видами визначають інженери-технологи на основі технологічних карт окремих процесів або з розрахунку на одиницю продукції, а ціну – працівники відділу постачання, враховуючи витрати на їх заготівлю і транспортування. Такі розрахунки виконують з кожного виду

продукції, а потім визначають загальні потреби кожного виду виробничих запасів та загальні матеріальні витрати на виробництво загалом на підприємстві.

Бюджет придбання матеріалів містить розрахунки кількості матеріалів за їх видами, які необхідно придбати у плановому періоді, та витрати коштів на придбання матеріалів. Розрахунки ґрунтуються на потребі в матеріалах, визначеній в бюджеті використання матеріалів, та з урахуванням зміни їх залишків на початок та на кінець відповідного періоду. Запаси матеріалів планують за їх видами у відсотках до планової потреби у наступному бюджетному періоді, враховуючи умови постачання та особливості ринку. Бюджет складається з кожного виду матеріалів окремо, а загальна сума витрат на придбання матеріалів визначається загалом по підприємству.

Після цього розробляється ще багато бюджетів – з виробничих витрат і витрат на оплату праці, з собівартості продукції, з загальних і адміністративних витрат тощо, залежно від потреб конкретного підприємства.

2. Контроль за нормативами та рівнем запасів відповідно до бюджету, розрахунок коефіцієнта оборотності запасів та середнього періоду їх оборотності як загалом, так і за видами запасів.

3. Контроль повторних замовлень виробничих запасів, для чого потрібно знати щоденну потребу в сировині та час реалізації замовлення (час з моменту оформлення заявки до отримання її від постачальника). Це дасть можливість визначити, за якого мінімально допустимого залишку сировини необхідно оформляти повторне замовлення (так звана точка замовлення). Обсяг замовлення також залежить від обсягу окремої закупівлі, частоти здійснення закупівель, умов поставки, способу транспортування, порядку розрахунків тощо;

4. Використання моделі розрахунку економічного розміру замовлення (ЕРЗ), суть якої полягає у визначенні такого розміру замовлення, за якого сумарні витрати на оформлення замовлення та зберігання запасів будуть мінімальними.

5. Управління запасами за категоріями (за методом «ABC»). Для проведення «ABC»-аналізу необхідно встановити вартість кожного товару за закупівельними цінами, розташувати товари за зменшенням ціни, знайти суму даних про кількість і витрати на придбання, розбити товари на групи, залежно від питомої ваги в загальних витратах на придбання.

Виконуючи усі запропоновані заходи в сукупності ПрАТ «Оболонь» вдасться скоротити виробничі запаси на 15%.

Наступним заходом покращення управління фінансово-майновим станом ПрАТ «Оболонь» є розширення асортименту продукції, наприклад, розширення існуючої продукції підприємства за рахунок додаткової лінійки виробництва соків. Основним завданням введення в продаж цієї продукції є диференціація продуктового ряду та досягнення задоволення потреб більшої кількості споживачів.

Реалізація цього проекту ПрАТ «Оболонь» не включає в себе купівлі нового обладнання, оскільки є можливість виробництва нової продукції на існуючому обладнанні.

З урахуванням великого обсягу і асортименту продукції ПрАТ «Оболонь» виробництво соків буде займати не більше 5% від обсягу реалізації всієї продукції. Витрати на виготовлення цього виду продукції планується на рівні 175 000 тис грн. Очікується отримання прибутку від реалізації даного виду продукції у розмірі 15%.

На сьогоднішній день все більше людей віддають перевагу найбільш якісним продуктам, тому для більш повного задоволення потреб споживачів потрібно орієнтуватись на сокову продукцію високої якості.

Приведемо загальну характеристику нового виду продукції: рік випуску – 2019 рік; тип продукту – 100% соки та нектари; тип упаковки – картонна асептична; обсяг упаковки - 0,2 і 0,5 л.; кількість смаків – 8 (яблуко, яблуко з м'якоттю, яблуко-груша, яблуко-персик, яблуко-морква, яблуко-вишня, яблуко-банан). Майже всі соки будуть містити м'якоть, тобто харчові волокна. Продукти з високим змістом харчових волокон мають більш низьку

енергетичну щільність, добре вгамовують голод, «вирівнюють» глікемічну реакцію після прийому їжі.

Таким чином, основним напрямками покращення управління фінансово-майновим станом підприємства є збільшення рентабельності виробництва продукції, покращення рівня ліквідності підприємства, збільшення платоспроможності, збільшення обсягів оборотного капіталу, зменшення кредиторської та дебіторської заборгованостей.

3.2. Планування активів, капіталу та фінансових результатів діяльності підприємства

Планування активів, капіталу та фінансових результатів діяльності на підприємстві ПрАТ «Оболонь» здійснюється в декілька етапів:

- планування обсягу оборотних активів;
- планування обсягу необоротних активів;
- планування обсягу джерел фінансування;
- планування фінансових результатів діяльності.

Оборотні активи є статтею балансу, яка має високий ступінь чутливості до обсягів діяльності (доходу від реалізації). Тому прогнозування оборотних активів підприємства найбільш доцільно здійснити виходячи з прогнозних обсягів доходу від реалізації та собівартості реалізованої продукції.

Доходи підприємства знаходяться під впливом ендогенних (рівень господарської діяльності на підприємстві, компетентність керівництва та менеджерів, конкурентоспроможність продукції і послуг на ринку, зарплата, зміни собівартості продукції, рівень цін на реалізовану продукцію тощо) та екзогенних (рівень цін на споживані ресурси, у тому числі енергоресурси, конкурентне середовище, бар'єри входу на ринок збуту, податкова система в цілому та рівень податкового навантаження на підприємство, економічна

політика державних органів управління, а також політичні та соціальні зміни в країні тощо) факторів. За допомогою цих ендогенних факторів можна коригувати обсяг одержуваних доходів. При цьому слід зазначити, що залежність доходів підприємства від ціни і обсягів виробництва є прямою, в той час, як зв'язок між доходами і витратами виробництва – обернено пропорційна[72].

Визначимо планові обсяги доходу підприємства. Для цього використаємо результати аналізу доходів попередніх періодів та розроблені у попередньому параграфі роботи рекомендації. Використовуючи ці дані та на підставі використання економіко-статистичного методу у табл. 3.3 наведено прогнозування доходів підприємства ПрАТ «Оболонь».

В якості критерію прогнозування використано середньорічний темп росту доходів за період 2015-2017 рр.

Таблиця 3.3

Прогнозування чистого доходу від реалізації ПрАТ «Оболонь» з використанням економіко-статистичного методу на 2018 рік

Показник	Факт			Прогноз
	2015	2016	2017	2018
Доходи фактичні, тис. грн.	3641996	3524945	4963232	-
Ковзна середня, тис грн		3583470,5	4244088,5	-
Абсолютний приріст за згладженням рядом, тис грн		660618		
Дохід плановий, тис. грн.				5623850

З проведених розрахунків бачимо, що плановий обсяг доходу підприємства на 2018 рік з використанням економіко-статистичного методу становить 5623850 тис. грн. Окрім цього є доцільним скоригувати даний показник на суму планового доходу від реалізації нового виду продукції, - соку, що складає 201250 тис грн.

Таким чином, у 2018 році прогнозується чистий дохід від реалізації в обсязі 5825100 тис. грн.

Для прогнозування обсягів оборотних активів необхідно визначити величину собівартості реалізованої продукції у плановому періоді.

Величину собівартості реалізованої продукції розрахуємо через її співвідношення до чистого доходу від реалізації продукції. У 2017 році даний показник складав 71,83%. У 2018 році рівень собівартості планується залишити незмінним, тому планова собівартість складатиме 4039700 тис. грн. Також доцільно скоригувати собівартість на суму витрачену на виробництво нової лінії соків (175000 тис грн).

З даних розрахунків випливає, що планова собівартість реалізованої продукції на 2018 рік становить 4214700 тис грн.

На основі прогнозованих показників доходу та собівартості можемо визначити прогнозні обсяги фінансових результатів.

Планується збільшення інших операційних доходів на 2136 тис грн. за рахунок відшкодування раніше списаних активів, а також скорочення інших операційних витрат на 7% за рахунок скорочення витрат на виконання досліджень та розробок.

Адміністративні витрати та витрати від участі в капіталі плануються не змінювати і залишити на рівні 2017 року.

Суму інших операційних доходів в планову 2018 році планується збільшити за рахунок здачі в операційну оренду наявних вільних складських приміщень, що належать ПрАТ «Оболонь». Площа приміщення складає 320 м². Оскільки середньоринкова вартість оренди складського приміщення складає у місяць 120 грн/м², то дохід від здачі приміщення в оренду буде дорівнювати 460800 грн.

Витрати на збут у плановому періоді зростуть на 11% у зв'язку зростанням чистого доходу від реалізації продукції.

Інші фінансові доходи у плановому періоді залишаться на рівні передпланового року.

Інші доходи у 2018 планується збільшити у зв'язку зі зростанням доходів від реалізації необоротних активів, що не використовуються у діяльності підприємства, на 2938 тис. грн.

Фінансові витрати зменшаться на 4% за рахунок зменшення загальної суми банківського кредиту.

Для обчислення податку на прибуток скористаємося поточною ставкою податку на прибуток у 18%. На основні проведених вище розрахунків можемо сформулювати плановий звіт про фінансові результати підприємства (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

**Прогнозний звіт про фінансові результати підприємства
ПрАТ «Оболонь» на 2018 рік**

Стаття	Роки		Відхилення	
	31.12.2017 фактичний	31.12.2018 прогноз	тис. грн.	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4963232	5825100	861868	17,37
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3565168	4214700	649532	18,22
Валовий прибуток	1398064	1610400	212336	15,19
Інші операційні доходи	88488	90624	2136	2,41
Адміністративні витрати	296579	296579	0	0,00
Витрати на збут	1111347	1233595	122248	11,00
Інші операційні витрати	29144	27104	-2040	-7,00
Прибуток від операційної діяльності	49482	143746	94264	190,50
Інші фінансові доходи	97691	97691	0	0,00
Інші доходи	430848	433786	2938	0,68
Фінансові витрати	314744	302154	-12590	-4,00
Втрати від участі в капіталі	381	381	0	0,00
Інші витрати	42861	45861	3000	7,00
Прибуток до оподаткування	220797	326826	106029	48,02
Витрати (дохід) з податку на прибуток	44217	58829	14612	33,05
Чистий прибуток	176580	267998	91418	51,77

Отже, на 2018 рік прогнозується отримання підприємством чистого прибутку в обсязі 267998 тис. грн., що на 91418 тис. грн. або на 51,77% більше порівняно з рівнем 2017-го року.

Тепер використовуючи фактичні періоди обороту складових оборотних активів та планове значення чистого доходу від реалізації на 2018 рік можемо визначити планові обсяги наступних складових оборотних активів: запаси; товари; дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, грошові кошти та їх еквіваленти (табл. 3.5).

Базова формула для розрахунку планового обсягу оборотних активів на основі періоду обороту:

$$OAI_{пл} = POI_i * OДодн_{пл} \quad (3.1)$$

де $OAI_{пл}$ – i -та стаття оборотних активів у плановому періоді, тис.грн.;

POI_i – період обороту i -ї статті оборотних активів у звітному періоді, дні;

$OДодн_{пл}$ – одноденний обсяг діяльності у плановому періоді, тис. грн.

Таблиця 3.5

Зведена таблиця обсягу оборотних активів ПрАТ «Оболонь»

Стаття активів	31.12.2017	Коефіцієнт оборотності у 2017 році	31.12.2018
Запаси	750563	83,10	972904
Дебіторська заборгованість товарного характеру	297870	25,59	414077
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	51466	1,87	30202
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	71280	3,06	49574
Інша поточна дебіторська заборгованість	430965	17,50	283121
Грошові кошти та їх еквіваленти	46172	2,03	32832
Інші оборотні активи	16455	1,29	20922
Всього	1664771		1803632

Отримані результати планування оборотних активів наведені у таблиці 3.5 розраховані через коефіцієнти оборотності. Тому потрібно скоригувати отримане значення відповідно до запропонованих рекомендацій.

Дебіторська заборгованість за розрахунками представлена наступними статтями: дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, за виданими авансами, інша поточна дебіторська заборгованість.

У плановому 2018 році є можливість скоротити статтю запасів на 15% у зв'язку із заходами запропонованими у пункті 3.1 випускної кваліфікаційної роботи. Таким чином, гроші та їх еквіваленти збільшаться на суму скорочення запасів.

За рекомендаціями, представленими у пункті 3.1 роботи, дебіторську заборгованість товарного характеру можна скоротити на 20%, таким чином грошові кошти та їх еквіваленти зростуть на відповідну суму коштів, відповідно її сума буде складати 59574 тис. грн.

У складі інших оборотних активів у 2017 році відображені податковий кредит з податку на додану вартість з отриманих авансів. Також сюди входить переплата підприємством податкових та обов'язкових платежів у фонди соціального страхування та з податку на прибуток.

Наведені вище статті оборотних активів підприємства не залежать безпосередньо від обсягів операційної діяльності підприємства, а визначаються в значній мірі особливостями проведенням окремих операцій та обліковою політикою підприємства.

Отже, можна визначити плановий обсяг оборотних активів ПрАТ «Оболонь» а також планові потреби у формуванні кожного виду оборотних активів, які можна представити у вигляді таблиці 3.6.

Що стосується планування необоротних активів, то у 2018 році плануються наступні зміни.

Підприємство використовує прямолінійний метод розрахунку амортизації, відповідно у плановому періоді рівень амортизації передбачається у сумі 2675 тис. грн.

Таблиця 3.6

**Зведена таблиця обсягу оборотних активів ПрАТ «Оболонь»
(скоригована)**

Стаття активів	31.12.2017	31.12.2018	Абсолютна зміна	Темп приросту, %
Запаси	750563	826969	76406	10,18
Дебіторська заборгованість товарного характеру	297870	354503	56633	19,01
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	51466	30202	-21264	-41,32
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	71280	49574	-21706	-30,45
Інша поточна дебіторська заборгованість	430965	274628	-156337	-36,28
Грошові кошти та їх еквіваленти	46172	246835	200663	434,60
Інші оборотні активи	16455	20922	4467	27,15
Всього	1664771	1803632	138861	8

У 2018 році планується ввести в експлуатацію нові основні засоби, що були закуплені в попередньому році. Тобто незавершені капітальні інвестиції зменшаться на суму основних засобів, які вводяться в експлуатацію (26400 тис. грн.).

Зміни в сумі нематеріальних активів не плануються, а обсяг їх амортизації на 2018 рік планується на рівні 2017 року.

Таким чином, плановий обсяг необоротних активів на 2018 рік наведено у табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Зведена таблиця обсягу необоротних активів ПрАТ «Оболонь»

Стаття активів	Факт за 2017 рік	План на 2018 рік	Абсолютний приріст
Нематеріальні активи	8337	40584	32247
Незавершені капітальні інвестиції	48455	22055	-26400
Основні засоби	5141361	5165086	23725
Довгострокові фінансові інвестиції	18536	18536	0
Всього	5216689	5246261	29572

Плановий обсяг активів підприємства є сумою планових обсягів оборотних та необоротних складових, тобто 7049893 тис. грн. (1803632 тис. грн. + 5246261 тис. грн.).

На 2018 рік прогнозний обсяг активів становить 7049893 тис. грн., що більше, ніж у попередньому періоді на 168433 тис. грн. або на 2,45%. Зростання планується за рахунок збільшення необоротних активів на 29572 тис. грн. або на 0,57%, а також за рахунок збільшення оборотних активів на 138861 тис. грн., що становить 8,34%.

Обґрунтування джерел фінансування активів підприємства в плановому періоді є досить важливим етапом на рівні з визначенням планової потреби в окремих видах активів.

Обґрунтування планового обсягу власного капіталу здійснюється з використанням методу прямих техніко-економічних розрахунків. Оскільки чистий прибуток підприємства в повному обсязі буде капіталізовано, то сума власного капіталу у плановому році зросте на суму чистого прибутку планового року. Відповідно потрібно скоригувати показник нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) на суму 267998 тис. грн.

Непокритий збиток у 2018 році буде дорівнювати -250050 тис. грн. (-518048 тис. грн. + 267998 тис. грн.).

Таким чином нерозподілений прибуток (непокритий збиток) у плановому році становитиме -250050 тис. грн.

Показники зареєстрованого капіталу, капіталу у дооцінках, додаткового капіталу не планується змінювати, тому вони залишаються на рівні передпланового 2017 року.

Далі визначимо плановий обсяг короткострокових зобов'язань, зокрема товарної кредиторської заборгованості. Визначення її планового обсягу доцільно здійснити у взаємозв'язку з обсягами доходу від реалізації продукції за собівартістю: на основі часу обороту кредиторської заборгованості у звітному періоді.

Період обороту окремих складових кредиторської заборгованості розраховується як частка середнього значення обсягу кредиторської заборгованості та собівартості реалізованої продукції помножена на 360 днів.

Базова формула для розрахунку планового обсягу кредиторської заборгованості за окремими її складовими є такою:

$$KZi_{пл} = POi_{з} * ОСодн_{пл}, \quad (3.2)$$

де, $KZi_{пл}$ – i -та стаття кредиторської заборгованості у плановому періоді, тис. грн.;

$POi_{з}$ – період обороту i -ї статті кредиторської заборгованості у звітному періоді, дні;

$ОСодн_{пл}$ – одноденний обсяг реалізації продукції за собівартістю у плановому періоді, тис. грн.

Результати розрахунків представлено у табл. 3.8.

Таблиця 3.8

**Визначення
планового обсягу поточної кредиторської заборгованості ПрАТ «Оболонь»**

Показник	Період обороту у 2017 р.	31.12.2017	31.12.2018 (план)	Абсолютне відхилення
Поточна кредиторська заборгованість за:				
товари, роботи, послуги	83,83	830232	981491	151259
розрахунками з бюджетом	15,18	150294	177676	27382
розрахунками зі страхування	0,54	5364	6341	977
розрахунками з оплати праці	5,19	51430	60800	9370
за одержаними авансами	4,74	46900	55445	8545
за розрахунками з учасниками	0,19	1876	2218	342
Поточні забезпечення	1,04	10306	12184	1878
Інші поточні зобов'язання	8,63	85487	101062	15575
Усього	-	1181889	1397215	215326

Отже, плановий обсяг поточної кредиторської заборгованості на 2018 рік становитиме 1397215 тис. грн., що на 215326 тис. грн. або на 17,46% перевищує суму заборгованості у 2017 році.

У складі капіталу підприємства у звітному періоді, крім власного капіталу та поточної кредиторської заборгованості, були довгострокові та короткострокові банківські кредити.

Потреба підприємства у залучення банківського кредиту у плановому періоді може бути розрахована як різниця між валютою балансу та власного капіталу і поточної кредиторської заборгованості і складатиме 2127910 тис. грн.

Оскільки ПрАТ «Оболонь» використовувало у звітному періоді довгострокові та короткострокові кредити, то при збереженні тенденцій звітного періоду, у плановому періоді збережеться співвідношення їх обсягів, яке склалося на кінець звітного періоду (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

Плановий обсяг банківських кредитів ПрАТ «Оболонь»

Вид кредиту	31.12.2017	31.12.2018 (план)	Абсолютна зміна
Довгостроковий банківський кредит, тис. грн	2037873	1765758	-272115
Короткостроковий банківський кредит, тис. грн	417962	362150	-55812
Загальний обсяг банківських кредитів, тис. грн	2455835	2127910	-327925
Частка у загальному обсязі кредитів, %	-		
довгострокових кредитів	82,98		-
Короткострокових кредитів	17,02		

З даних розрахунків бачимо, що у плановому періоді планується скоротити загальну суму банківського кредиту на 327925 тис. грн., що становить 13,35%. Так сума довгострокового банківського кредиту у 2018 році становить 1765758 тис. грн., що на 272115 тис. грн. менше, ніж у 2017 році. Сума короткострокового кредиту склала 362150 тис. грн., що на 55812 тис. грн. менше, ніж у 2017 році.

Зведена таблиця планових пасивів ПрАТ «Оболонь» на 2018 рік наведена у табл. 3.10.

На 2018 рік прогнозний обсяг пасивів становить 7049893 тис. грн., що більше, ніж у попередньому році на 2,45%. Збільшення відбулося за рахунок

збільшення власного капіталу: на 281031 тис. грн. або на 11,26%. Поточні зобов'язання і забезпечення збільшились на 159516 тис. грн., що становить 9,97%. Скоротились довгострокові зобов'язання і забезпечення на 272115 тис. грн., що становить 9,77%.

Таблиця 3.10

Прогнозні пасиви ПрАТ «Оболонь» на 2018 рік, тис. грн.

Статті балансу	Станом на дату		Відхилення	
	31.12.2017	31.12.2018 (план)	тис. грн.	%
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	73144	73144	0	0,00
Капітал у дооцінках	2945067	2945067	0	0,00
Додатковий капітал	8353	8353	0	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-518048	-250050	267998	-51,73
Усього за розділом I	2495483	2685096	189613	7,60
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	511172	511172	0	0,00
Довгострокові кредити банків	2037873	1765758	-272115	-13,35
Інші довгострокові зобов'язання	237082	237082	0	0,00
Усього за розділом II	2786127	2514012	-272115	-9,77
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	417962	362150	-55812	-13,35
Поточна кредиторська заборгованість за:				
товари, роботи, послуги	830232	981491	151259	18,22
розрахунками з бюджетом	150294	177676	27382	18,22
розрахунками зі страхування	5364	6341	977	18,21
розрахунками з оплати праці	51430	60800	9370	18,22
за одержаними авансами	46900	55445	8545	18,22
за розрахунками з учасниками	1876	2218	342	18,23
Поточні забезпечення	10306	12184	1878	18,22
Інші поточні зобов'язання	85487	101062	15575	18,22
Усього за розділом III	1599851	1759367	159516	9,97
Баланс	6881460	7049893	168433	2,45

Таким чином на підставі планування активів, капіталу та фінансових результатів діяльності підприємства доцільно оцінити перспективну фінансову стійкість ПрАТ «Оболонь».

3.3 Перспективна оцінка управління фінансово-майновим станом підприємства

З метою перспективної оцінка управління фінансово-майновим станом ПрАТ «Оболонь» потрібно скористатися механізмом його оцінки, наведеним у другому розділі роботи та використовуючи планові показники діяльності підприємства.

Спочатку порівняємо фактичні показники ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Оболонь» за 2017 рік з плановими (розрахованими на основі планового балансу) (табл. 3.11)

Таблиця 3.11

Оцінка планових показників ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Оболонь» за 2017-2018 рр.

№ з/п	Показники	На 31.12. 2017	На 31.12. 2018	Абсолютний приріст	Темп зростання
1	Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття)	1,04	0,98	-0,06	94,23
2	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,13	0,1	433,33
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,55	0,57	0,02	103,64
4	Коефіцієнт критичної ліквідності	0,57	0,6	0,03	105,26

Як бачимо з таблиці, в результаті запропонованих заходів ліквідність підприємства зростатиме. Знижується показник поточної ліквідності на 0,06, що становить 5,77%. Дане скорочення спричинене зменшенням обсягу

оборотних активів на 138861 тис. грн, що складає 2,45% і збільшення при цьому поточних зобов'язань на 159516 тис. грн., що становить 9,97%.

На скорочення оборотних активів основний вплив мало скорочення обсягу дебіторської заборгованості. При цьому поточні зобов'язання і забезпечення збільшились за рахунок зростання поточної кредиторської заборгованості, поточних забезпечень та інших поточних зобов'язань на більшу суму, ніж скорочення короткострокових кредитів банків, що відбулись у плановому періоді.

Найбільше зростання відбулося у коефіцієнту абсолютної ліквідності, що збільшився на 333,33% і становить у плановому періоді 0,1. Це спричинено збільшенням суми грошей та їх еквівалентів на 200663 тис. грн., що становить 434,6%. Також тому, що гроші та їх еквіваленти зросли у плановому періоді значно швидше, ніж поточні зобов'язання та забезпечення.

Коефіцієнт швидкої ліквідності зріс на 0,02, що становить 3,64%. Коефіцієнт критичної ліквідності також зріс на 0,03, що становить 5,26%. Зростання даних показників спричинене скороченням суми запасів у плановому періоді.

Далі порівняємо планові показники фінансової стійкості ПрАТ «Оболонь» (табл. 3.12).

Таблиця 3.12

Аналіз планових показників фінансової стійкості ПрАТ «Оболонь»

Показник	2017	2018	Абсолютний приріст	Темп зростання, %
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,76	0,79	0,03	103,95
Коефіцієнт фінансового ризику	0,64	0,56	-0,08	87,63
Коефіцієнт фінансової залежності	1,76	1,27	-0,49	72,16
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,53	0,42	-0,11	78,77
Власний оборотний капітал	-2721206	-2202266	518939,68	80,93

У плановому періоді спостерігається покращення фінансової стійкості ПрАТ «Оболонь», про це свідчить зростання коефіцієнту фінансової стійкості підприємства та скорочення коефіцієнтів фінансової залежності і фінансового ризику, за рахунок збільшення суми власного капіталу.

Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства збільшився лише на 0,03, що становить 3,95% оскільки відбулося як збільшення власного капіталу і довгострокових зобов'язань так і короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт фінансової залежності обернено пропорційний до коефіцієнта фінансової стійкості, тому його значення відповідно скоротилось на 0,49, що становить 27,84%.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів скоротився на 0,11, що становить 21,23%. Причиною цього стало скорочення довгострокових зобов'язань при одночасному зростанні власного капіталу.

Власний оборотний капітал (робочий капітал) у досліджуваному періоді має позитивну тенденцію, тобто скорочення негативного значення на 518939,68, що становить 19,07%.

Оцінимо як зміняться показники ділової активності ПрАТ «Оболонь» (табл. 3.13).

Таблиця 3.13

Оцінка планових показників ділової активності ПрАТ «Оболонь»

Показник	2017	2018	Абсолютний приріст	Темп зростання, %
1	2	3	4	5
Коефіцієнт оборотності активів	0,72	0,87	0,15	120,45
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,99	1,97	-0,02	98,94
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,98	3,63	0,65	121,74
Коефіцієнт оборотності запасів	6,61	9,4	2,78	142,11

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	6,61	9,4	2,78	142,11
---	------	-----	------	--------

Продовження табл. 3.13

1	2	3	4	5
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	16,66	25,16	8,5	150,99
Тривалість обороту активів	499,14	414,38	-84,76	83,02
Тривалість обороту власного капіталу	181,01	182,95	1,94	101,07
Тривалість обороту оборотних активів	120,75	99,19	-21,56	82,14
Тривалість обороту запасів	54,44	38,31	-16,13	70,37
Тривалість обороту кредиторської заборгованості	54,44	38,31	-16,13	70,37
Тривалість обороту дебіторської заборгованості	21,61	14,31	-7,3	66,23

Таким чином, показники ділової активності ПрАТ «Оболонь» у плановому періоді зростають. Так, у 2018 році очікується зростання оборотності активів на 0,15, що становить 20,45% і свідчить про зростання ефективності використання активів підприємства. Лише коефіцієнт оборотності власного капіталу у 2018 році скоротиться на 0,02, що становить 1,04%. Це свідчить про те, що сума власного капіталу зросла у обсягах швидше, ніж відбувся ріст чистого доходу від реалізації товарів.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів у 2018 році зросте на 0,065, що становить 21,74% і свідчить про підвищення ефективності управління оборотним капіталом підприємства. Коефіцієнт оборотності запасів у 2018 році зросте на 42,11%.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості у 2018 плановому році зросте на 2,78, що становить 42,11 %. Тобто чистий дохід від реалізації зростає швидше, ніж поточна кредиторська заборгованість за товари.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості заборгованості у 2018 році зросте на майже 51%, що свідчить про підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю підприємства.

Наступним етапом необхідно порівняти планові та фактичні показники рентабельності ПрАТ «Оболонь» (табл. 3.14).

Таблиця 3.14

Оцінка планових показників рентабельності ПрАТ «Оболонь», %

Показник	2017	2018	Абсолютний приріст, тис.грн.	Темп зростання, %
Рентабельність реалізації	3,56	4,60	1,04	129,32
Рентабельність активів	2,57	3,88	1,32	151,35
Рентабельність оборотних активів	10,61	14,86	4,25	140,06
Рентабельність власного капіталу	7,08	9,65	2,56	136,30

Як бачимо, у 2018 році планується підвищення рентабельності діяльності підприємства ПрАТ «Оболонь», зокрема рентабельність активів зросте на 51,35%, рентабельність власного капіталу – на 36,30%, рентабельність реалізації – на 29,32%, рентабельність оборотних активів – на 40,06%. Зростання рентабельності відбудеться за рахунок зростання чистого прибутку підприємства швидшими темпами ніж обсяг реалізації та елементи активів та пасивів підприємства.

Таким чином, коефіцієнтний аналіз показав покращення діяльності ПрАТ «Оболони» у 2018 році, після впровадження запропонованих заходів фінансового стану підприємства.

Наступним етапом перспективної оцінки управління фінансово-майновим станом ПрАТ «Оболонь» є оцінка ймовірності його банкрутства у плановому періоді.

Спочатку проведемо оцінку прогнозування можливого банкрутства на основі моделей Бівера табл. 3.15 і Альтмана табл. 3.16.

Таблиця 3.15

**Діагностика ймовірності банкрутства ПрАТ «Оболонь» за моделлю
Бівера**

2017 рік	2018 рік
$(176580 - 451790) / (2786127 + 1599851) = -0,06275$	$(267998 - 474562) / (2514012 + 1759367) = -0,04834$

Коефіцієнт Бівера у 2018 році в порівнянні з 2017 роком збільшився на 0,01442, що свідчить про позитивну тенденцію на підприємстві.

Таблиця 3.16

**Оцінка ймовірності банкрутства ПрАТ «Оболонь» за інтегральним
показником Z Альтмана**

Показник	2017	2018
X1	$220797 / 6881460 = 0,032$	$326827 / 7049893 = 0,046$
X2	$-518048 / 6881460 = -0,075$	$-250050 / 7049893 = -0,35$
X3	$-358961 / 6881460 = -0,052$	$-295764 / 7049893 = -0,042$
X4	$2495482 / 4385978 = 0,569$	$2776514 / 4273379 = 0,650$
X5	$4963232 / 6881460 = 0,721$	$5825100 / 7049893 = 0,826$
X1x1,2	0,0113	0,0556
X2 x 1,4	-0,1054	-0,0497
X3 x 3,3	-0,1721	-0,1384
X4 x 0,6	0,3414	0,3898
X5 x 1,0	0,7212	0,8263
Z-показник	0,7964	1,0836

Розрахунок Z-показника за моделлю Альтмана вказує на високий рівень ймовірності банкрутства ПрАТ «Оболонь», але у планову періоді він зростає, таким чином ймовірність банкрутства зменшується.

У табл. 3.17 наведені розрахунки показників моделі Ліса у 2017 році за даними фінансової звітності підприємства і у 2018 році на основі планових показників фінансової звітності ПрАТ «Оболонь».

Таблиця 3.17

Діагностика ймовірності банкрутства ПрАТ «Оболонь» за моделлю Ліса

2017 рік	2018 рік
$0,063 \cdot (1664771/6881460) + 0,092 \cdot (4963232/6881460) + 0,057 \cdot (-518048/6881460) + 0,001 \cdot (2495482/6881460) =$	$0,63 \cdot (1803632/7049893) + 0,092 \cdot (143746/7049893) + 0,057 \cdot (-250050/7049893) + 0,001 \cdot (2776514/7049893) =$
0,0778	0,1614

Впродовж всього досліджуваного періоду (2015-2016 роки) показники за моделлю Ліса скорочувались, але у 2018 році вдалось покращити даний показник завдяки впровадженню запланованих заходів фінансового стану підприємства. Це свідчить про покращення платоспроможності ПрАТ «Оболонь».

Далі розрахуємо клас боржника – юридичної особи на підставі Наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самоокупності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара» № 1095/29225 від 05 серпня 2016 р. на 2018 рік (табл. 3.18).

Таблиця 3.18

Розрахунок фінансових показників, що використовуються для розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи на підставі Наказу Міністерства фінансів України №1095/29225 від 05 серпня 2016 р.

2017	2018
$0,035 \cdot 0,363 + 0,04 \cdot 1,04 + 2,7 \cdot 0,050 + 0,1 \cdot 0,319 + 1,1 \cdot (-0,228) + 1,2 \cdot 0,04216 + 0,05 \cdot 0,0302 - 0,8 =$	$0,035 \cdot 0,394 + 0,04 \cdot 1,025 + 2,7 \cdot 0,076 + 0,1 \cdot 0,377 + 1,1 \cdot 0,703 + 1,2 \cdot 0,233 + 0,05 \cdot 0,061 - 0,8 =$
-0,7766	0,6789

За даною моделлю у 2018 році в порівнянні з 2017 роком вдалось вийти на додатне значення, тобто ПрАТ «Оболонь» належатиме до класу 3 боржника – юридичної особи у плановому періоді. Даний клас характеризується помірною здатністю до виконання зобов'язань і високим рівнем залежності від актуальних тенденцій економічного розвитку.

Таким чином проведена перспективна оцінка управління фінансово-майновим станом підприємства свідчить про його покращення за рахунок розроблених пропозицій.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Фінансово-майновий стан підприємства є однією з найважливіших характеристик результатів діяльності кожного підприємства, що визначається взаємодією всіх складових фінансових відносин підприємства, сукупністю всіх виробничо-господарських факторів.

На основі аналізу визначення сутності фінансового стану підприємства в економічній літературі, можна стверджувати, що фінансовий стан підприємства – це економічна категорія, яка являє собою фінансову спроможність підприємства, як реальну, так і потенційну, щодо забезпечення певного рівня фінансування його поточної діяльності, погашення зобов'язань перед фізичними, юридичними особами та державою та подальшого розвитку. Фінансовий стан характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, раціональністю їх розміщення й ефективністю використання, фінансовими відносинами з іншими юридичними та фізичними особами, платоспроможністю і фінансовою стійкістю.

Поняття управління фінансовим станом можна визначити як навмисне спрямування фінансових показників підприємства на досягнення нормативів, стійкого рівня збалансованості, стійкого функціонування та підвищення або утримання поставлених задач протягом усієї господарської діяльності підприємства. Зміст управління фінансовим станом підприємства полягає в ефективному, безперервному моніторингу та в досягненні оперативних, тактичних та стратегічних цілей підприємства, що заплановані підприємством на поточний та майбутній період.

У ході оцінки фінансового стану підприємства можуть використовуватися найрізноманітніші прийоми та методи. Їхня кількість і широта застосування залежать від конкретних цілей аналізу та визначаються його завданнями в кожному конкретному випадку. Можна назвати такі

основні прийоми аналізу: горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, трендовий аналіз, аналіз відносних показників, порівняльний аналіз, факторний аналіз, економіко-математичне моделювання та інше

Проведено дослідження управління фінансово-майновим станом на прикладі ПрАТ «Оболонь», яке є лідером на ринку України з виробництва пива, мінеральних вод, безалкогольних та слабоалкогольних напоїв в Україні. ПрАТ «Оболонь» – це надсучасне підприємство європейського рівня, пиво та напої якого відповідають не лише всім українським стандартам, а й високим міжнародним вимогам.

Проведено оцінку фінансово-економічного стану підприємства, яка показала, що в 2017 році відбулося покращення показників діяльності ПрАТ «Оболонь». Зокрема спостерігається зростання обсягів реалізації продукції підприємства на 41% – до 4963232 тис. грн. У 2017 році діяльність підприємства була прибутковою внаслідок чого зросли всі показники рентабельності. Так, у 2017 році ПрАТ «Оболонь» отримало прибуток у розмірі 176580 тис. грн. (попередні три роки були збитковими. Проте показники рентабельності мають невеликі значення, так рентабельність реалізації – 3,55, активів – 2,6%, власного капіталу – 7,1%.

Факторний аналіз показав, що найбільш вагомий вплив на збільшення рентабельності власного капіталу відбулося за рахунок коефіцієнта фінансової залежності та чистої рентабельності продажів. Найменший вплив мав коефіцієнт оборотності активів.

Проведена оцінка прогнозування можливого банкрутства ПрАТ «Оболонь» за допомогою 5 моделей: за інтегральним показником Z Альтмана, за моделлю Ліса, за моделлю Бівера, за українською моделлю Z, за інтегральним показником фінансового стану боржника – юридичної особи, вказує на те, що підприємству властива висока ймовірність банкрутства.

На основі аналізу особливостей діяльності ПрАТ «Оболонь» та оцінки його фінансово-майнового стану, проведеного у попередньому розділі,

можна запропонувати такі напрямками підвищення його рівня: оптимізація обсягу та стану дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства; удосконалення управління запасами; збільшення обсягів реалізації продукції за рахунок розширення асортименту продукції тощо.

Управління оборотними активами полягає в скороченні періоду обороту виробничих запасів і дебіторської заборгованості та збільшенні строків сплати кредиторської заборгованості, що дозволяє знижувати поточні фінансові потреби підприємства в обігових коштах.

Для скорочення обороту дебіторської заборгованості необхідно прослідкувати за дотриманням платіжної дисципліни покупцями, за рівнем їхньої поточної платоспроможності, фінансового стану тощо. При управлінні необоротними активами важливою умовою є визначення оптимального складу та структури необоротних активів, впровадження нових технологій, вибір варіантів розміщення виробничих потужностей тощо.

Наступним заходом покращення управління фінансово-майновим станом ПрАТ «Оболонь» є розширення асортименту продукції, наприклад розширення існуючої лінійки продукції підприємства через введення в реалізацію додаткових ємностей виробництва соків. Основним завданням введення в продаж цієї продукції є диференціація продуктового ряду та досягнення задоволення потреб більшої кількості споживачів.

На підставі запланованих заходів було розроблено плановий баланс та плановий звіт про фінансові результати ПрАТ «Оболонь».

Так чистий дохід від реалізації у плановому періоді зріс на 861868 тис. грн. або на 17,37%. Чистий прибуток збільшився на 91418 тис. грн., що становить 51,77%. Необоротні активи зросли на 29572 тис. грн., що становить 0,57%. Оборотні активи зросли на 138861 тис. грн., що становить 8,34%. Таким чином загальна сума активів зросла на 168433 тис. грн., що становить 2,45%. Сума власного капіталу зросла на 281031 тис. грн., що становить 11,26%. Позиковий капітал скоротився на 112599 тис. грн., що становить 2,57%.

Проведений коефіцієнтний аналіз планових показників діяльності ПрАТ «Оболонь» показав покращення діяльності підприємства у 2018 році. Зокрема, в результаті запропонованих заходів ліквідність підприємства зростає, проте у плановому періоді спостерігається покращення фінансової стійкості та ділової активності, зростає рентабельність діяльності ПрАТ «Оболонь», про це свідчить зростання коефіцієнту фінансової автономії підприємства та скорочення коефіцієнтів фінансової залежності і фінансового ризику. Обсяг власних обігових коштів ПрАТ «Оболонь» зріс.

Проведений аналіз свідчить, що в результаті запропонованих заходів фінансово-майнового стану стан ПрАТ «Оболонь» покращиться, тобто їх впровадження є ефективним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамова І. З. Аналіз фінансового стану підприємства: проблемні аспекти та шляхи їх розв'язання / І. З. Адамова, М. В. Романчук // Облік, аналіз, аудит. – 2013. – № 2. – С. 64–71.
2. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. – К. : Знання-Прес, 2012. – 287 с.
3. Баканов М. И. Теория экономического анализа / М. И. Баканов, М. В. Мельник, А. Д. Шеремет. – Учебник. 5-е издание, перераб. и доп. – М. : ФиС, 2007. – 536 с.
4. Березін О. В. Економіка підприємства : навч. посібник / О. В. Березін, Л. М. Березіна, Н. В. Бутенко. – К. : Знання, 2009. – 390 с.
5. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / І. О. Бланк. – К. : Ельга, 2008. – 724 с.
6. Богацька Н. М. Фінансовий стан підприємства та шляхи його покращення в бізнес-процесах підприємства / Н. М. Богацька, О. В. Галюк // Молодий вчений. – 2016. – № 2(02). – С. 12–16.
7. Бунда О. М. Методичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства / О. М. Бунда, О. М. Перова // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія : Економічні науки. – 2015. – № 2. – С. 99–107.
8. Бутинець Ф. Ф. Що дає господарю бухгалтерський облік? / Ф. Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу : міжнародний збірник наукових праць. Серія: бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – Випуск 2 (5). – Житомир : ЖДТУ, 2006. – С. 4–17.
9. Верланов О. Ю. Оцінка фінансового стану підприємств: питання методології та методики : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.01.16

[Електронний ресурс] / О. Ю. Верланов. – Режим доступу : [http://www. nbuv. gov. ua/ ard/2016/08voypmm.zip](http://www.nbuv.gov.ua/ard/2016/08voypmm.zip)

10. Воробйова Н. П. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність і необхідність / Н. П. Воробйова, Р. О. Музиченко // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія : Економіка та менеджмент. – 2017. – № 13. – С. 116–123.

11. Гальків Л. І. Теоретико-методологічні питання аналізу фінансового стану підприємств / Л. І. Гальків // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. – 2016. – Вип. 50. – С. 110–114.

12. Георгієва Н. І. Вимоги до бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємств: семантичний підхід / Н. І. Георгієва // Міжнародний збірник наукових праць. – Випуск 2 (17). – С. 61–65.

13. Гончарова Н. М. Бухгалтерскийучет. Краткий курс : учеб. пособие / Н. М. Гончарова. – М. : Форум, 2009. – 160 с.

14. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

15. Грищенко О. В. Аналіз і діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства : навчальний посібник [Електронний ресурс] / О. В. Грищенко. – Режим доступу: <https://www.biznesbooks.com/books/ekonomika/grishenko-o-v-analiz-i-diagnostika-finansovo-hozyaistvennoi-deyatelnosti-predpriyatiya>.

16. Громова А. Є. Аналіз фінансового стану підприємства з огляду ефективного використання фінансових ресурсів / А. Є. Громова, К. В. Крамаренко, Т. О. Рудик // Молодий вчений. – 2016. – № 5. – С. 44–47.

17. Гуменюк О. О. Особливості проведення аналізу фінансового стану підприємства / О. О. Гуменюк // Інноваційна економіка. – 2016. – № 7-8. – С. 147–152.

18. Давидюк Т. В. Конвергенція бухгалтерської та соціальної звітності в частині людського капіталу: розвиток існуючих / Т. В. Давидюк // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2012. – № 2 (3). – С. 123–129.
19. Данілов О. В. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях : навч. посіб. / О. В. Данілов, Т. В. Паєнтко. – К. : Видавництво КНТ, 2009. – 272 с.
20. Дзюба Т. А. Аналіз фінансового стану машинобудівних підприємств Хмельницької області / Т. А. Дзюба // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. – 2016. – Вип. 1(1). – С. 194–197.
21. Дем'яненко М. Я. Фінансові проблеми формування та розвитку аграрного ринку / М. Я. Дем'яненко // Економіка АПК : міжнар. наук.-вироб. журн. – 2009. – № 5. – С. 4–13.
22. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік: Основи теорії та практики: підручн. / А. Г. Загородній, Г. О. Партин, Л. М. Пилипенко. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2009. – 422 с.
23. Івахненков С. В. Автоматизація аудиту в Україні та світі: підходи і програмне забезпечення / С. В. Івахненков // Аудитор України. – 2016. – № 3. – С. 19–24.
24. Івченко Л. В. Аналіз фінансового стану підприємств: інформаційне та методичне забезпечення / Л. В. Івченко, О. Є. Федорченко // Фінанси, облік і аудит. – 2017. – Вип. 1. – С. 197–210.
25. Економічний аналіз (практикум) : навч. посіб. / О. П. Антонюк, Т. М. Ступницька, Н. М. Купріна, І. Є. Подгорна. – Львів : Магнолія 2006, 2010. – 320 с.
26. Камінська Т. Г. Обліково-аналітичне забезпечення фінансового менеджменту на сільськогосподарських підприємствах : монографія / [Т. Г. Камінська, Л. С. Шатковська, А. М. Шиш та ін.] ; за ред. Т. Г. Камінської. – К. : ЦП «Компринт», 2013. – 329 с.

27. Канцедал Н. А. Моделювання варіантів взаємодії елементів методу бухгалтерського обліку / Н. А. Канцедал // Вісник Запорізького національного університету. – 2015. – № 10. – С. 144–149.

28. Кінева Т. С. Оцінка та аналіз фінансового стану підприємства: сутність та необхідність / Т. С. Кінева, І. В. Вишневська // Молодий вчений. – 2015. – № 12(2). – С. 38–42.

29. Кірейцев Г. Г. Економічна теорія та її вплив на розвиток національних систем бухгалтерського обліку : монографія / Г. Г. Кірейцев // Развитие бухгалтерского учета и контроля в контексте европейской интеграции. – Житомир-Краматорск : ЧП «Рута», 2015. – С. 44–63.

30. Кісь Я. Методи документування консолідованої інформації / Я. Кісь // Технічні вісті. – 2011. – № 2. – С. 12–18.

31. Кириленко О. П. Актуальні проблеми державних фінансів / О. П. Кириленко // Розвиток фінансової системи України в умовах ринкових трансформацій : зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф. вчених, викладачів та практичних працівників (14-15 жовт. 2014 р.). – Вінниця : Ландо ЛТД, 2014. – С. 19–25.

32. Ковальчук Т. М. Діагностичний аналіз фінансового стану: теорія та методологія / Т. М. Ковальчук, А. І. Вергун // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2015. – № 5(1). – С. 129–134.

33. Ковальчук Н. О. Аналіз методик прогнозування банкрутства та оцінка фінансового стану вітчизняних підприємств (на прикладі ПАТ «Чернівецький олійножировий комбінат») / Н. О. Ковальчук, М. М. Слусаряк, А. В. Пуша // Бізнес Інформ. – 2018. – № 1. – С. 248–253.

34. Ковбатюк М. В. Вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на процес функціонування та адаптації підприємств / М. В. Ковбатюк, Н. Г. Беник // Водний транспорт. – 2016. – Вип. 2. – С. 101–108.

35. Коробова М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств / М. Я. Коробова. – К. : Знання, 2016. – 256 с.
36. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 518 с.
37. Мазур В. А. Методика аналізу фінансового стану підприємства відповідно до вимог внутрішніх і зовнішніх користувачів / В. А. Мазур, О. Ф. Томчук, Ю. Ю. Браніцький // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2017. – № 3. – С. 7–20.
38. Марець О. Р. Нормативно-правові та практичні аспекти подання податкової звітності в Україні / О. Р. Марець // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22. – С. 277–283.
39. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 «Перше застосування міжнародних стандартів фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/file/link/320314/file/IFRS%2001.pdf>.
40. Мішура В. Б. Економічна сутність, аналіз та оцінка фінансового стану підприємства / В. Б. Мішура, В. Є. Спіцин // Научный вестник Донбасской государственной машиностроительной академии. – 2017. – № 3. – С. 121–126.
41. Морозюк Н. С. Сутність та оцінка фінансового стану діяльності підприємств / Н. С. Морозюк, Е. В. Голубков, В. І. Губко // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». – 2015. – № 5 (64).
42. М'ячин В. Г. Економіко-статистичний аналіз показників фінансового стану та перевірка істотності гіпотези про рівність їх середніх значень для благополучних підприємств і підприємств-банкрутів / В. Г. М'ячин, М. В. Куцинська, Т. Г. Давидов // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. – 2017. – Т. 22, Вип. 3. – С. 80–87.

43. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

44. Національне положення (стандарту) 2 бухгалтерського обліку «Консолідована фінансова звітність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#n16>.

45. Новоселецький О. М. Еволюція підходів щодо оцінювання фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] / О. М. Новоселецький. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vb/2011_8/16.pdf.

46. Оліфіров О. В. Управлінські інформаційні системи в аналізі і аудиті / О. В. Оліфіров. – Донецьк, 2011. – С. 51–84.

47. Орлова В. Трансформація фінансової звітності за міжнародними стандартами / В. Орлова, С. Кафка // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 5. – С. 3–7.

48. Партин Г. О. Фінанси підприємств [Текст] : навчальний посібник / Г. О. Партин, А. Г. Загородній. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2009. – 379 с.

49. Петіна Л. В. Шляхи удосконалення внутрішньогосподарської звітності / Л. В. Петіна // Бізнес-навігатор. – 2011. – № 2. – С. 21–27.

50. Підвищення конкурентного потенціалу та економічної безпеки промислових підприємств за умов розвитку глобалізаційних процесів: монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Нижника. – Хмельницький : ХНУ, 2013. – 525 с.

51. Пилипенко О. Методика аналізу та шляхи поліпшення фінансового стану підприємства / О. Пилипенко, О. Іванченко // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер. : Економіка і управління. – 2015. – Вип. 34. – С. 480–487.

52. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

53. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств. підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.; Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – 7-ме вид., без змін. – К. : КНЕУ, 2008. – 552 с.

54. Подольська В. О. Фінансовий аналіз / В. О. Подольська, О. В. Яріш. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.

55. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями від 30.06.2016 № 351 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>

56. Полозова В. М. Сучасні підходи до оцінки фінансового стану підприємства / В. М. Полозова // Вісник національного Хмельницького університету. – 2010. – № 5, Т. 2. – С. 78–83.

57. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

58. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: Постанова КМУ від 28 лютого 2000 р. № 419 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>

59. Рубан Л. О. Особливості аналізу фінансового стану підприємств за сучасною формою балансу / Л. О. Рубан // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – 2015. – № 26. – С. 103–107.

60. Розенков Д. А. Классический менеджмент: организационные структуры управления / Д. А. Розенков, Р. Г. Леонтьев. – Хабаровск : ДВГУПС, 2012. – 192с

61. Савицкая Г. В. Экономический анализ : учебник / Г. В. Савицкая. – 14-е изд., перераб. и доп. – М. : НИЦ ИНФРА-М, 2014. – 649 с.
62. Силкін О. С. Аналіз фінансового стану підприємства як інформаційне підґрунтя забезпечення його економічної безпеки / О. С. Силкін // Наукові записки [Української академії друкарства]. – 2016. – № 1. – С. 220–225.
63. Синиця Л. В. Оцінка стійкості підприємства : монографія / Л. В. Синиця. – Донецьк : Юго-Восток, 2010. – 184 с.
64. Сосновська О. О. Аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства / О. О. Сосновська, О. С. Шевченко // Економіка і управління. – 2015. – № 1. – С. 63–69.
65. Стратегічне управління : навч. посіб. / [Дикань В. Л., Зубенко В. О., Маковоз О. В. та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 272 с.
66. Сіліна І. В. Управління фінансовим станом підприємства в кризових умовах / І. В. Сіліна, М. В. Хацер // Економіка та держава. – 2015. – № 11. – С. 85–88.
67. Скоробогатова В. В. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку / В. В. Скоробогатова // Культура народів Причорномор'я. – 2012. – № 235. – С. 68–76.
68. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – 5-ге вид. доповнене і перероблене. – К. : Алерта, 2011. – 976 с.
69. Фальченко О. О. Актуальні питання аналізу фінансової звітності та розрахунку на її основі показників фінансового стану підприємства / О. О. Фальченко, І. В. Гаркавенко // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – 2015. – № 59. – С. 15–18.
70. Фірер Д. О. Місце та роль бухгалтерського обліку в управлінні бюджетними установами / Д. О. Фірер // Облік і фінанси. – 2014. – № 3 (65). – С. 77–84.

71. Чебанова Н. В. Фінансова звітність підприємств : навчальний посібник / Н. В. Чебанова, Т. Я. Чупир, Ю. А. Василенко. – Харків : Фактор, 2006. – 444 с.

72. Шадура Т. В. Теоретичні основи комплексного аналізу фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] / Т. В. Шадура. – Режим доступу : <http://intkonf.org/shadura-t-v-teoretichni-osnovi-kompleksnogo-analizu-finansovogo-stanu-pidpriemstva/>.

73. Шеремет А. Д. Методика фінансового аналізу / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулін, Е. В. Негашев. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 208 с.

74. Офіційний сайт ПрАТ «Оболонь» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obolon.ua/ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

Показники ліквідності підприємства

№ з/п	Показник	Ум. позн.	Формула для розрахунку	Економічний зміст	Напрямок
1	Коефіцієнт ліквідності поточної (покриття)	Кл.п.	Поточні активи/ поточні пасиви	Характеризує достатність обігових коштів для погашення боргів протягом року	Збільшення $K=1$
2	Коефіцієнт ліквідності швидкої	Кл.ш.	Поточні активи-запаси/поточні пасиви	Скільки одиниць найбільш ліквідних активів припадає на одиницю термінових боргів	Збільшення, $K=0,7-0,8$
3	Коефіцієнт ліквідності абсолютної	Кл.а.	Грошові кошти/поточні пасиви	Характеризує готовність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість	Збільшення, $K=0,2-0,35$
4	Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	Кд/к	Дебіторська заборгованість/кредиторська заборгованість	Здатність розрахуватися з кредиторами за рахунок дебіторів протягом одного року	$K=1,0$

Додаток Б

Показники фінансової стійкості підприємства [46, с. 301]

№ з/п	Показник	Ум. позн.	Формула для розрахунку	Економічний зміст	Напрямок
1	2	3	4	5	6
1	Власні обігові кошти (робочий капітал)	Рк	(Власний капітал+ Довгострокові зобов'язання – позаоборотні активи)/Короткострокові зобов'язання	Оборотні активи, що фінансуються за рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань. Найявність Рк означає не лише здатність платити борги, а й можливість розширювати виробництво	Збільшення
2	Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	К з.в.к.	Власні обігові кошти/оборотні активи	Абсолютна можливість перетворення активів у ліквідні кошти	Збільшення. Рекомен. Кз.в.к.>0.1 [13, с. 156] Кз.в.к.=0,2
3	Маневреність робочого капіталу	Мр.к.	Запаси/робочий капітал	Частка запасів у власних обігових коштах; обмежує свободу маневру власними коштами	Зменшення
4	Коефіцієнт покриття запасів	Кп.з.	«Нормальні» джерела покриття запасів/запаси	Скільки на одиницю вкладених в запасів коштів припадає у сукупності власних коштів, довго- та короткострокових зобов'язань	Збільшення
5	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	Кавт	Власний капітал/пасиви	Характеризує можливість підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів	Збільшення Норм.зн. Кавт>0.5 [13, с. 157]
6	Коефіцієнт фінансової залежності	Кф.з.	Пасиви/власний капітал	Скільки одиниць сукупних джерел припадає на одиницю власного капіталу	Зменшення Норм.зн. Кф.з.=2
7	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Км	Власні обігові кошти/власний капітал	Частка власних коштів у власному капіталі	Збільшення Км.>0,1 [13, с. 157]
8	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	Кп.к.	Позиковий капітал/пасиви	Скільки припадає позикового капіталу на одиницю сукупних джерел	Зменшення Норм. зн. Км>0,1
9	Коефіцієнт фінансової стабільності	К ф.с.	Власні кошти/позикові кошти	Забезпеченість заборгованості власними коштами. Перевищення власних коштів над позиковими свідчить про фінансову стійкість	Кф.с.>1
10	Показник фінансового левириджу	Фл	Довгострокові зобов'язання/ власні кошти	Характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань. Збільшення свідчить про підвищення фінансового ризику	Зменшення Фл<0,25 [13, с. 158]
11	Коефіцієнт фінансової стійкості	Кф.с.	Власний капітал+ довгострокові зобов'язання	Частка стабільних джерел фінансування у їх загальному обсязі	Має бути Кф.с.=0,85-0,9 [13, с. 157]

Додаток В

Оцінка показників ділової активності [46, с. 311]

№ з/п	Показник	Ум. позн.	Формула для розрахунку	Економічний зміст	Напрямок
1	2	3	4	5	6
1	Оборотність активів, ресурсовіддача, коефіцієнт трансформації	Кт	Чиста виручка від реалізації (Далі – ЧВ)/ активи	Скільки чистої виручки отримано на одиницю коштів, інвестованих в активи	Збільшення
2	Фондовіддача	Фо.ф	ЧВ/Основні виробничі фонди	Скільки виручки припадає на одиницю виробничих фондів	Збільшення
3	Коефіцієнт оборотності обігових коштів	Ко	ЧВ/обігові кошти	Кількість оборотів обігових коштів за період	Збільшення
4	Період одного обороту обігових коштів (днів)	Ч.	$360/Ко$	Середній період від витрачення коштів на виробництво до отримання їх за реаліз. продукцію	Зменшення
5	Коефіцієнт оборотності запасів	К о.з	Собівартість реалізації/середні запаси	Кількість оборотів коштів, інвестованих в запаси	Збільшення
6	Період одного обороту запасів (днів)	Чз	$360/К о.з$	Період протягом якого запаси трансформуються в кошти	Зменшення, якщо не загрожує дефіцитом
7	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	К д.з	ЧВ/середня дебіторська заборгованість	У скільки разів виручка перевищує середню дебіторську заборгованість	Збільшення
8	Період погашення дебіторської заборгованості, дн.	Чд.з	$360/К д.з$	Середній період інкасації дебіторської заборгованості	Зменшення
9	Коефіцієнт оборотності готової продукції	Кг.п.	ЧВ/Готова продукція	У скільки разів виручка перевищує запаси готової продукції	Збільшення
10	Період погашення кредиторської заборгованості	Ч к.з	Середня кредиторська заборгованість *360 /собівартість реалізації	Середній період сплати підприємством короткострокової кредиторської заборгованості	Зменшення
11	Період операційного циклу (днів)	Чо.ц	$Чз+Чд.з$	Тривалість перетворення матеріальних ресурсів у грошові кошти	Зменшення
12	Період фінансового циклу (днів)	Ч ф.ц	$Чо.ц-Чк.з$	Період обороту коштів	Зменшення,
13	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Кв.к	ЧВ/власний капітал	Скільки виручки припадає на один. власного капіталу	Збільшення

Додаток Г

Показники рентабельності підприємства [46, с. 315]

№ з/п	Показник	Ум. позн.	Формула для розрахунку	Економічний зміст	Напрямок
1	2	3	4	5	6
1	Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності	Rзв	Прибуток від звичайної діяльності/активи	Скільки прибутку від звичайної діяльності припадає на одиницю коштів, інвестованих в активи	Збільшення
2	Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком	Ra	Чистий прибуток/Активи	Скільки припадає чистого прибутку на од. інвестованих в активи коштів	Збільшення
3	Рентабельність власного капіталу	Rвк	Чистий прибуток/Вл. капітал	Скільки припадає чистого прибутку на од. власного капіталу	Збільшення
4	Рентабельність виробничих фондів	Rвф	Чистий прибуток/виробничі фонди	Скільки чистого прибутку припадає на одиницю вартості виробничих фондів	Збільшення
5	Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації	Rq	Прибуток від реалізації/Виручка	Скільки прибутку від реалізації припадає на одиницю виручки	Збільшення
6	Коефіцієнт реінвестування	Kp	Реінвестований прибуток/чистий прибуток	Скільки чистого прибутку капіталізовано	Збільшення
7	Коефіцієнт стійкості економічного зростання	K с.е.з.	Реінвестований прибуток/власний капітал	Темп збільшення власного капіталу за рахунок чистого прибутку	Збільшення
8	Співвідношення сплачених відсотків і прибутку	K%/п	Витрати на оплату відсотків/прибуток від звичайної діяльності	Скільки припадає сплачених відсотків за кредити і позики на одиницю прибутку: яку частину ефекту «з'їдає ціна кредиту»	Чим менше тим ефективніше використання позик
9	Період окупності капіталу	Tк	Активи/чистий прибуток	За який період кошти, що інвестовані в активи, будуть компенсовані чистим прибутком	Зменшення
10	Період окупності власного капіталу	Tвк	Власний капітал/чистий прибуток	За який період власний капітал буде компенсований чистим прибутком	Зменшення

П'ятифакторна Z-модель Е. Альтманом оцінки імовірності банкрутства підприємства

$$Z = 1,2 K_1 + 1,14 K_2 + 3,3 K_3 + 0,6 K_4 + 1 K_5 ,$$

$$\text{Де } K_1 = \frac{\text{робочий..капітал..(PK)}}{\text{загальна..вартість..активів..(A)}};$$

$$K_2 = \frac{\text{чистий..прибуток, грн..(ЧП)}}{\text{загальна..вартість..активів..(A)}};$$

$$K_3 = \frac{\text{прибуток..до..оподаткування, грн..(П..до..оп)}}{\text{загальна..вартість..активів..(A)}};$$

$$K_4 = \frac{\text{власний..капітал..або..ринкова..вартість..акцій..(BK)}}{\text{поточні..зобов'язання, грн..(ПЗ)}};$$

$$K_5 = \frac{\text{чистий..дохід, грн..(ЧД)}}{\text{загальна..вартість..активів..(A)}}.$$

Значення показника Z пов'язане з імовірністю банкрутства

Значення показника «Z»	Імовірність банкрутства
До 1,80	Дуже висока
1,81-2,70	Висока
2,71-2,99	Можлива
3 і вище	Дуже низька

Якщо отримані в результаті розрахунків значення Z-рахунку складає менше 1,80, то це свідчить про нераціональне розміщення капіталу підприємства.

Модель оцінки імовірності банкрутства підприємства Бівера

Коефіцієнт Бівера розраховується як відношення різниці між чистим прибутком і нарахованою амортизацією до суми довгострокових і поточних зобов'язань:

$$K_6 = \frac{\text{чистий.прибуток.}(ЧП) + \text{нарахована.сума.амортизації, грн.}(A_{\text{аморт}})}{\text{довгострокові.зобов'язання, грн.}(ДЗ) + \text{поточні.зобов'язання, грн.}(ПЗ)},$$

де K_6 – коефіцієнт Бівера.

Ознакою формування незадовільної структури балансу є такий фінансовий стан підприємства, у якого протягом тривалого періоду (1,5-2 роки) коефіцієнт Бівера не перевищує 0,2, що відображає небажане скорочення частини прибутку, направленою на розвиток діяльності.

Середнє значення коефіцієнта Бівера у збанкрутілих через 5 років підприємств – приблизно 0,20 і досить швидко зменшується. За 5 років до банкрутства він складає у середньому 0,20; за 2 роки до банкрутства коефіцієнт має уже негативне значення. В «успішних» підприємств коефіцієнт Бівера складає біля 0,45. Рекомендоване значення коефіцієнта Бівера за міжнародними стандартами перебуває в інтервалі 0.17-0.41.

Додаток Ж

Модель оцінки імовірності банкрутства підприємства Лиса

$$Z = 0,063X_1 + 0,092X_2 + 0,057X_3 + 0,001X_4 \quad (1.8)$$

де, X_1 – оборотний капітал / сума активів;

X_2 – прибуток від реалізації / сума активів;

X_3 – нерозподілений прибуток / сума активів;

X_4 – власний капітал / позиковий капітал.

У разі якщо $Z < 0,037$ – вірогідність банкрутства висока; $Z > 0,037$ – ймовірність банкрутства невелика.

У моделі Лиса оцінки банкрутства підприємства використовуються показники ліквідності, рентабельності фінансової незалежності.

Додаток И

Модель оцінки імовірності банкрутства підприємства Спрінгейта

$$Z = 1,03X_1 + 3,07X_2 + 0,66X_3 + 0,4X_4 \quad (1.9)$$

де, X_1 – оборотний капітал / сума активів;

X_2 – прибуток до виплат / сума активів;

X_3 – прибуток до виплат / поточні зобов'язання;

X_4 – виручка / сума активів.

Якщо $Z < 0,862$, то підприємство є потенційним банкрутом.

Додаток К

Модель розрахунку інтегрального показника боржника

Розрахунок фінансових показників, що використовуються для розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника – юридичної особи

№ з/п	Фінансовий показник	Характеристика	Формула розрахунку	Алгоритм розрахунку	
				Великі та середні	Малі
1	2	3	4	5	6
1	К ₁ , МК ₁ – показники капіталу	Частка капіталу в балансі підприємства	Власний капітал	ф. 1 р. 1495 гр. 4	ф. 1-м р. 1495 гр. 4
			Валюта балансу (актив)	ф. 1 р. 1300 гр. 4	ф. 1-м р. 1300 гр. 4
2	К ₂ , МК ₂ – показники загальної ліквідності	Спроможність підприємства покривати короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів	Оборотні активи	ф. 1 р. 1125 гр. + р. 1100 + р. 1110 + р. 1165 гр. 4	ф. 1-м р. 1125 + р. 1155 + р. 1100 + р. 1110 + р. 1165 гр. 4
			Поточні зобов'язання і забезпечення	ф. 1 р. 1695 гр. 4	ф. 1-м р. 1695 гр. 4
3	К ₃ , МК ₃ – показники покриття боргу прибутком до оподаткування	Спроможність обслуговування боргу прибутком до оподаткування	Фінансовий результат до оподаткування	ф. 2 р. 2190 – р. 2195 + р. 2220 – р. 2250 гр. 3	ф. 2-м р. 2290 гр. 3
			Короткострокові та довгострокові зобов'язання	ф. 1 р. 1510 + р. 1515 + р. 1600 + р. 1610 – р. 1165 гр. 4	ф. 1-м р. 1595 + р. 1600 + р. 1610 – р. 1165 гр. 4
4	К ₄ , МК ₄ – показники операційної рентабельності активів	Ефективність використання активів підприємства в операційній діяльності	Фінансовий результат від операційної діяльності	ф. 2 р. 2190 – р. 2195 гр. 3	ф. 2-м р. 2000 + р. 2120 – р. 2050 – р. 2180 гр. 3
			Валюта балансу (актив)	ф. 1 р. 1300 гр. 4	ф. 1-м р. 1300 гр. 4
5	К ₅ , МК ₅ – показники оборотності запасів	Період повного обороту запасів	Запаси	(ф. 1 р. 1100 + р. 1110 гр. 4) · 365	(ф. 1-м р. 1100 + р. 1110 гр. 4) · 365
			Собівартість реалізованої продукції	ф. 2 р. 2050 гр. 3	ф. 2-м р. 2050 гр. 3
6	К ₆ , МК ₆ – показники покриття боргу валовим прибутком	Спроможність обслуговування боргу валовим прибутком	Валовий прибуток	ф. 2 р. 2090 – р. 2095 гр. 3	ф. 2-м р. 2000 – р. 2050 гр. 3
			Короткострокові та довгострокові зобов'язання	ф. 1 р. 1510 + р. 1515 + р. 1600 + р. 1610 – р. 1165	ф. 1-м р. 1595 + р. 1600 + р. 1610 – р. 1165 гр. 4

				гр. 4	
--	--	--	--	-------	--

Продовження таблиці

7	К ₇ , МК ₇ – показники покриття чистих фінансових витрат операційним прибутком	Спроможність фінансування чистих неопераційних витрат за результатами операційної діяльності	Фінансовий результат від операційної діяльності Чисті фінансові витрати	ф. 2 р. 2190 – р. 2195 гр. 3 ф. 2 р. 2250 – р. 2220 гр. 3	ф. 2-м р. 2000 + р. 2120 – р. 2050 – р. 2180 гр. 3 ф. 2-м р. 2165 + р. 2270 – р. 2160 – р. 2240 гр. 3
8	К ₈ , МК ₈ – показники оборотності кредиторської заборгованості	Період повного обороту кредиторської заборгованості	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги Собівартість реалізованої продукції	ф. 1 р. 1615 гр. 4 · 365 ф. 2 р. 2050 гр. 3	ф. 1-м р. 1615 гр. 4 · 365 ф. 2-м р. 2050 гр. 3
9	К ₉ , МК ₉ – показники оборотності дебіторської заборгованості	Період повного обороту дебіторської заборгованості	Поточна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги Чистий дохід від реалізованої продукції (зароблених страхових премій)	ф. 1 р. 1125 гр. 4 · 365 ф. 2 р. 2000 р. + 2010 гр. 3	ф. 1-м р. 1125 гр. 4 · 365 ф. 2-м р. 2000 гр. 3
10	К ₁₀ – показник маневреності робочого капіталу	Частка оборотних активів, непокритих поточними зобов'язаннями	Оборотні активи за вирахуванням поточних зобов'язань і забезпечень Валюта балансу (актив)	ф. 1 р. 1195 – р. 1160 – р. 1165 – р. 1190 – р. 1695 + р. 1600 + р. 1610 + р. 1690 гр. 4 ф. 1 р. 1300 гр. 4	-
11	МК ₁₀ – показник оборотності робочого капіталу	Співвідношення оборотних активів, непокритих поточними зобов'язаннями, та чистого доходу	Оборотні активи за вирахуванням поточних зобов'язань і забезпечень Чистий дохід від реалізованої продукції (зароблених страхових премій)	-	ф. 1-м р. 1195 – р. 1160 – р. 1165 – р. 1190 – р. 1695 + р. 1600 + р. 1610 + р. 1690 гр. 4 ф. 2-м р. 2000 гр. 3
12	К ₁₁ , МК ₁₁ – показники покриття боргу чистим доходом	Спроможність обслуговування боргу доходами від основного	Короткострокові та довгострокові зобов'язання	ф. 1 р. 1510 + р. 1515 + р. 1600 + р. 1610 – р. 1165 гр. 4	ф. 1-м р. 1595 + р. 1600 + р. 1610 – р. 1165 гр. 4

		виду діяльності	Чистий дохід від реалізованої продукції (зароблених страхових премій)	ф. 2 р. 2000 + р. 2010 гр. 3	ф. 2-м (2-ме) р. 2000 гр. 3
--	--	-----------------	---	---------------------------------	--------------------------------

Продовження таблиці

13	К ₁₂ – показник покриття боргу прибутком до амортизації та оподаткування	Спроможність обслуговування боргу прибутком до оподаткування та амортизації	Фінансовий результат до оподаткування та амортизації Короткострокові та довгострокові зобов'язання	ф. 2 р. 2190 – р. 2195 + р. 2220 – р. 2250 + р. 2515 гр. 3 ф. 1 р. 1510 + р. 1515 + р. 1600 + р. 1610 – р. 1165 гр. 4	-
14	МК ₁₂ – показник рентабельності активів до оподаткування	Ефективність використання активів підприємства	Фінансовий результат до оподаткування Валюта балансу (актив)	-	ф. 2-м р. 2290 гр. 3 ф. 1-м р. 1300 гр. 4
15	К ₁₃ – показник частки неопераційних елементів балансу	Частка активів, яка не має прямого відношення до операційної діяльності підприємства	Неопераційні активи Валюта балансу (актив)	ф. 1 р. 1000 + р. 1030 + р. 1035 + р. 1040 + р. 1045 + р. 1050 + р. 1090 + р. 1155 + р. 1160 + р. 1190 гр. 4 ф. 1 р. 1300 гр. 4	-
16	МК ₁₃ – показник покриття фінансових витрат операційним прибутком	Спроможність фінансування неопераційних витрат операційним прибутком	Фінансовий результат від операційної діяльності Фінансові витрати	-	ф. 2-м р. 2000 + р. 2120 – р. 2050 – р. 2180 гр. 3 ф. 2-м р. 2165 + р. 2270 гр. 3
17	К ₁₄ , МК ₁₄ – показники оборотності поточних активів	Період повного обороту поточних активів	Поточні активи Чистий дохід від реалізованої продукції (зароблених страхових премій)	ф. 1 р. 1195 гр. 4 · 365 ф. 2 р. 2000 р. + 2010 гр. 3	ф. 1-м р. 1195 гр. 4 · 365 ф. 2-м р. 2000 гр. 3
18	К ₁₅ – показник покриття фінансових витрат прибутком до оподаткування та амортизації	Спроможність фінансування неопераційних витрат операційним прибутком до вирахування амортизації	Фінансовий результат від операційної діяльності до вирахування амортизації Фінансові витрати	ф. 2 р. 2190 – р. 2195 + р. 2515 гр. 3 ф. 2 р. 2250 гр. 3	-
19	К ₁₆ – показник рентабельності до оподаткування	Ефективність діяльності підприємства до оподаткування	Фінансовий результат до оподаткування	ф. 2 р. 2190 – р. 2195 + р. 2220 – р. 2250 гр. 3	-

			Чистий дохід від реалізованої продукції (зароблених страхових премій)	ф. 2 р. 2000 + р. 2010 гр. 3	
--	--	--	---	---------------------------------	--

Продовження таблиці

20	K ₁₇ – показник покриття фінансових витрат валовим прибутком	Спроможність фінансування неопераційних витрат валовим прибутком	Валовий прибуток (збиток) Фінансові витрати	ф. 2 р. 2090 – р. 2095 гр. 3 ф. 2 р. 2250 гр. 3	-
21	MK ₁₇ – показник валової рентабельності	Ефективність основної діяльності підприємства	Валовий прибуток Чистий дохід	-	ф. 2-м р. 2000 – р. 2050 гр. 3 ф. 2-м р. 2000 гр. 3
22	K ₁₈ , MK ₁₈ – показники заборгованості	Частка боргу підприємства до активів	Короткострокові та довгострокові зобов'язання Валюта балансу (актив)	ф. 1 р. 1510 + р. 1515 + р. 1600 + р. 1610 гр. 4 ф. 1 р. 1300 гр. 4	ф. 1-м р. 1595 + р. 1600 + р. 1610 гр. 4 ф. 1-м р. 1300 гр. 4

Додаток Л

Визначення класу боржника – юридичної особи для великого або середнього підприємства за інтегральним показником

№ з/п	Види економічної діяльності	Діапазони значень інтегрального показника за класами									
		значення	клас 1	клас 2	клас 3	клас 4	клас 5	клас 6	клас 7	клас 8	клас 9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство – секція А	Більше або дорівнює	5,21	4,35	3,48	2,62	1,75	0,88	0,02	- 0,85	
2		Менше ніж		5,21	4,35	3,48	2,62	1,75	0,88	0,02	- 0,85
3	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів, переробна промисловість, будівництво: секції В, С, F	Більше або дорівнює	3,34	2,71	2,08	1,45	0,83	0,2	- 0,43	- 1,06	
4		Менше ніж		3,34	2,71	2,08	1,45	0,83	0,2	- 0,43	- 1,06
5	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – секція G	Більше або дорівнює	3,75	3,11	2,48	1,84	1,21	0,57	- 0,07	-0,7	
6		Менше ніж		3,75	3,11	2,48	1,84	1,21	0,57	- 0,07	-0,7
7	Фінансова та страхова діяльність, операції з нерухомим майном, професійна, наукова та технічна діяльність, діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	Більше або дорівнює	3,14	2,68	2,22	1,76	1,3	0,84	0,38	- 0,08	
8		Менше ніж		3,14	2,68	2,22	1,76	1,3	0,84	0,38	- 0,08

ня: секції K, L, M, N											
--------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Продовження таблиці

9	Інші: секції D, E, H, I, J, O, P, Q, R, S, T, U	Більше або дорівнює	3,6	3,06	2,51	1,97	1,42	0,88	0,33	-0,21	
10		Менше ніж		3,6	3,06	2,51	1,97	1,42	0,88	0,33	- 0,21

Додаток Л

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПРАТ «Оболонь» на 31.12.2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	22345	8337	0
первісна вартість	1001	80568	43259	0
накопичена амортизація	1002	58223	34922	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	46493	48455	0
Основні засоби:	1010	2906500	5141361	0
первісна вартість	1011	5239376	11850066	0
знос	1012	2332876	6708705	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0		0
первісна вартість	1016	0		0
знос	1017	0		0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0		0
первісна вартість	1021	0		0
накопичена амортизація	1022	0		0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	84868	18522	0
інші фінансові інвестиції	1035	60828	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	14	14	0
Відстрочені податкові активи	1045	17293	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	3138341	5216689	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	895375	750563	0
Виробничі запаси	1101			0
Незавершене виробництво	1102			0
Готова продукція	1103			0
Товари	1104			0
Поточні біологічні активи	1110	0		0
Депозити перестрахування	1115	0		0
Векселі одержані	1120	0		0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	407752	297870	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0	0

з бюджетом	1135	13198	51466	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	3228	71280	0
з нарахованих доходів	1140	0	8047	0
із внутрішніх розрахунків	1145	149114		0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	51498	430965	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	9776	46172	0
Готівка	1166	0		0
Рахунки в банках	1167	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	3225	0	0
Інші оборотні активи	1190	19198	16455	0
Усього за розділом II	1195	1549136	1664771	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	4687477	6881460	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	32513	73144	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	1513770	2945067	0
Додатковий капітал	1410	0	8353	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	8128	546	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-213931	-518048	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	1340480	2495482	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	511172	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	344219	2037873	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	237082	0
Довгострокові забезпечення	1520	3611		0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	3611		0

Усього за розділом II	1595	347830	2786127	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	1916055	417962	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	6400	830232	0
за товари, роботи, послуги	1615	635639	150294	0
за розрахунками з бюджетом	1620	99741	282	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	5364	0
за розрахунками зі страхування	1625	3390	51430	0
за розрахунками з оплати праці	1630	13777	46900	0
за одержаними авансами	1635	59834	1876	0
за розрахунками з учасниками	1640	24908	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	47527	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	10306	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	191896	85487	0
Усього за розділом III	1695	2999167	1599851	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	4687477	6881460	0

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПРАТ

«Оболонь» за 2017 рік

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4963232	3524945
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3565168)	(2378936)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	1398064	1146009
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	88488	504984
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2130	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(296579)	(213263)
Витрати на збут	2150	(111347)	(833385)
Інші операційні витрати	2180	(29144)	(409965)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0

Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	49482	194380
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	6160
Інші фінансові доходи	2220	97691	67076
Інші доходи	2240	430848	222156
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(314744)	(309935)
Втрати від участі в капіталі	2255	(381)	(9735)
Інші витрати	2270	(42861)	(353727)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	220797	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	(183625)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	44217	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	176580	(183625)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	1507214
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	662	1478
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	662	1508692
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	-271298
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	662	1237394
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	177242	352151

Додаток Н

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПРАТ «Оболонь» на 31.12.2016 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	31005	22345	0
первісна вартість	1001	80415	80568	0
накопичена амортизація	1002	49410	58223	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	31946	46493	0
Основні засоби:	1010	1513961	2906500	0
первісна вартість	1011	3691299	5239376	0
знос	1012	2177338	2332876	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	87349	84868	0
інші фінансові інвестиції	1035	60828	60828	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	18	14	0
Відстрочені податкові активи	1045	1686	17293	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	1726793	3138341	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	898730	895375	0
Виробничі запаси	1101	814249	763809	0
Незавершене виробництво	1102	31179	40233	0
Готова продукція	1103	41337	82543	0
Товари	1104	11965	8790	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	375533	407752	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0	0
з бюджетом	1135	11865	13198	0

у тому числі з податку на прибуток	1136	10773	3228	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	53704	149114	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	92397	51498	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	43198	9776	0
Готівка	1166	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	2952	3225	0
Інші оборотні активи	1190	4171	19198	0
Усього за розділом II	1195	1482550	1549136	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	3209343	4687477	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	32513	32513	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	30620	1513770	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	8128	8128	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-37931	-213931	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	33330	1340480	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	87464	344219	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	2673	3611	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	2673	3611	0
Усього за розділом II	1595	90137	347830	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				

Короткострокові кредити банків	1600	333664	1916055	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	1766355	6400	0
за довгостроковими зобов'язаннями				
за товари, роботи, послуги	1615	723372	635639	0
за розрахунками з бюджетом	1620	88808	99741	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	2448	3390	0
за розрахунками з оплати праці	1630	7346	13777	0
за одержаними авансами	1635	0	59834	0
за розрахунками з учасниками	1640	32784	24908	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	47527	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	131099	191896	0
Усього за розділом III	1695	3085876	2999167	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	3209343	4687477	0

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПРАТ

«Оболонь» за 2016 рік

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3524945	3641996
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2378936)	(2388394)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	1146009	1253602
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	504984	474740
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2130	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(213263)	(178381)
Витрати на збут	2150	(833385)	(848865)
Інші операційні витрати	2180	(409965)	(358335)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0

Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	194380	342761
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	6160	13476
Інші фінансові доходи	2220	67076	63823
Інші доходи	2240	222156	467981
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(309935)	(306245)
Втрати від участі в капіталі	2255	(9735)	(2508)
Інші витрати	2270	(353727)	(979390)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(183625)	(400102)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(183625)	(400102)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	1482059	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	1091	1062
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	1483150	1062
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	1483150	1062
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1299525	-399040

Додаток Р

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПРАТ «Оболонь» на 31.12.2015 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	36191	31005	0
первісна вартість	1001	77190	80415	0
накопичена амортизація	1002	40999	49410	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	44188	31946	0
Основні засоби:	1010	1616822	1513961	0
первісна вартість	1011	3632229	3691299	0
знос	1012	2015407	2177338	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	75319	87349	0
інші фінансові інвестиції	1035	60828	60828	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	69	18	0
Відстрочені податкові активи	1045	1686	1686	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	1835103	1726793	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	690955	898730	0
Виробничі запаси	1101	585854	814249	0
Незавершене виробництво	1102	26733	31179	0
Готова продукція	1103	75043	41337	0
Товари	1104	3325	11965	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	273798	375533	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	0	0	0

за виданими авансами				
з бюджетом	1135	28225	11865	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	26352	10773	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	41605	53704	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	104744	92397	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	182162	43198	0
Готівка	1166	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	4544	2952	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	10054	4171	0
Усього за розділом II	1195	1336087	1482550	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	3171190	3209343	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	32513	32513	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	29558	30620	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	8128	8128	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	398720	-37931	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	468919	33330	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити	1510	801436	87464	0

банків				
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	1599	2673	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	1599	2673	0
Усього за розділом II	1595	803035	90137	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	719087	333664	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	350131	1766355	0
за товари, роботи, послуги	1615	559225	723372	0
за розрахунками з бюджетом	1620	64389	88808	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	5831	2448	0
за розрахунками з оплати праці	1630	12772	7346	0
за одержаними авансами	1635	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	57373	32784	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	130428	131099	0
Усього за розділом III	1695	1899236	3085876	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	3171190	3209343	0

Додаток С

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПРАТ

«Оболонь» за 2015 рік

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3641996	3189907
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2388394)	(2028728)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	1253602	1161179
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	474740	442476
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2130	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(178381)	(189329)
Витрати на збут	2150	(848865)	(847429)
Інші операційні витрати	2180	(358335)	(393263)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і	2182	0	0

сільськогосподарської продукції			
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	342761	173634
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	13476	8319
Інші фінансові доходи	2220	63823	55105
Інші доходи	2240	467981	196975
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(306245)	(195268)
Втрати від участі в капіталі	2255	(2508)	(11814)
Інші витрати	2270	(979390)	(802002)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(400102)	(575051)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(400102)	(575051)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	1062	-138
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	1062	-138
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	1062	-138
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-399040	-575189